

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun. Ljubljana številka 10.630 in 10.349 se inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Vprašanje Indokine

Med celo kopo vprašanj, ki so zaradi sedanje vojne postala čez noč aktualna, je tudi Indokina. To je najvažnejša francoska kolonija, ki obsega celih 736.000 kvadratnih kilometrov, torej ozemlje, ki je za eno tretjino večje od Francije in ima nekako za polovico manj prebivalcev, to je okoli 23 milijonov.

Indokina pa je samo ime za pet dežel, to je Annam s prestolnico Hué na zapadni obali Indokine; Kočinčina s glavnim mestom Saigonom, ki je najvažnejše pristanišče v ustju Mekonga v južni Indokini; Kambožda severno od Kočinčine s glavnim mestom Pnom-Penh; Laos, ki leži med Annamom in siamskim kraljestvom s glavnim mestom Luang-Prabang ob srednjem toku Mekonga in v severno-vzhodnem kotu Indokine Tonking, čigar glavno mesto je Hanoi, ki je iz pristanišča Haifong v Tonkinskem zalivu z železnico zvezano z najbolj južno kitajsko provinco Jünnan. Ta meji, kakor vemo, na angleško kolonijo Birma, iz katere oskrbujejo Angleži kitajskega vojščaka Čankajška z orožjem. Razen tega pa je Francoska dobila v zadnjih časih od Kitajcev še malo ozemlje s polotokom, na katerem je francoska trdnjava Fort Bayard nasproti velikemu kitajskemu otoku Hainanu, ki so ga Japonci v vojski s Čankajškom zasedli. Ta mala francoska provinca teritorialno ni zvezana z ostalo Indokino, spada pa upravno pod njo.

Annam, Kambožda in Laos so bila neodvisna cesarstva, od katerih se je bil Annam osamosvojil od Kitaja že v začetku 15. stol. Kočinčina je spadala kot provinca k annamskemu cesarstvu. Tonking pa je bil do leta 1953 kitajska provinca. Vse te dežele si je Francija osvojila v letih 1858 do 1885. Annam, Kambožda in Laos imata še danes domače cesarje in avtonomno upravo, ki je pa francoski tako imenovani vrhovni rezidenti strogo nadzorujejo. Te tri države so francoski protektorati. Kočinčina je prava francoska kolonija, kateri je na čelu guverner, ker je to pač najvažnejša indokitajska provinca z največjim pristaniščem na tem velikem prostoru. Saigonom, od koder gredo poti po vsem južnem Pacifiku. Tonking velja za protektorat in ima vrhovnega rezidenta.

Osvojitve teh dežel v drugi polovici 19. stoletja je bila posledica francoskih kolonialnih teženj na eni in propadanja kitajske cesarske oblasti ter neodvisnih cesarstev Indokine, ki so predstavljale prave despotije moralno čisto propalnih in izrodelih vladarjev. Glavni vzrok, da so te dežele postale predmet pozornosti evropskih veselil, je njihovo ogromno prirodno bogastvo. Indokina je v agrarnem pogledu najbolj razvita dežela vsega zapadno-indijskega prostora med Prednjo Indijo na eni in Kitajsko na drugi strani. Največ pridelajo te dežele riža, predvsem v ustju Mekonga v Kočinčini in v tonkinski provinci na severovzhodu, kjer so najbogatejša polja riža ob reki Songkai (Rdeča reka). Riževa polja pokrivajo štiri petine vse Indokine. Od 3,9 milijonov hektarjev leta 1913 so se razširila rižna polja na 5,5 milijonov hektarjev leta 1939. Žetev se je od 5,4 milijonov ton leta 1913 dvignila na 7 milijonov ton leta 1936. Od te količine izvažala Indokina okoli 2 milijona ton, od teh polovico v Francijo, drugo polovico pa na Japonsko. Ta izvoz je vrgel indokitajskim deželam leta 1937 eno milijardo in en milijon francoskih frankov. Produkcija riža je zgledno organizirana od posebnega osrednjega urada v Saigonu. Drugi važni proizvod Indokine je korusa, ki se prideluje največ v Kamboži. Korusa se v deželi skoraj nič ne potroši, ampak se izvažala skoraj v celoti. Leta 1913 je znašala ta proizvodnja 570.000 ton, ki so šle skoraj v celoti v Francijo, ki jo predvsem rabi za prehrano svoje perjadi. Na tretjem mestu je kavčuk, ki se pridobiva predvsem v Kočinčini. L. 1939 so ga pridelali 60.000 ton. Kar se tiče tega izvoza kavčuka, stoji Indokina na četrtem mestu svetovne proizvodnje, to je za britanski protektorat Malajskega polotoka, Nizozemsko Indijo in Ceylonom. Vrednost vse indokitajske produkcije kavčuka je znašala lani okoli eno milijardo frankov, v Francijo samo pa je izvozila Indokina kavčuka za 800 milij. frankov. Proizvaja pa Indokina tudi celo vrsto drugih agrarnih proizvodov.

V zadnjih letih pa postaja čedalje bolj važna proizvodnja rud, posebno v provinci Tonking, kamor segajo visoke gore, ki se odcepijo od Transhimalajskega in Kuenslunškega gorovja okoli Tibetske visoke planote na jug, kjer jih režejo svetovnoznane dolge globeli rek Songkai, Mekong, Saluen in Iravadi, ki se vse iztekačo mlaodane vzporedno druga z drugo v južno kitajsko morje. Ta gorovja so bogata predvsem premoga visoke kvalitete. Leta 1939 so ga izkopali 2.600.000 ton, od katerega so izvozili 1.600.000 ton, od teh polovico v Francijo. Na drugem mestu je železna ruda; drugih ne bomo navajali. Vrednost rudarske produkcije Indokine, ki je znašala leta 1914 30 milijonov frankov, se je dvignila do leta 1938 na 270 milijonov frankov. Razume se, da je rudarsko bogastvo ustvarilo v zadnjih letih v Indokini celo vrsto važnih industrij, ki se silno dvigajo. Največ ta industrija izvažala na Japonsko, Francija prihaja na drugem mestu.

Iz vsega tega je razvidno, kakšnega denarja za Francijo, kako veliko pa je tudi zanimanje Japonske za ta prostor, ki ni samo važen kot veliko produkcijsko, pa hkrati kot industrijsko in trgovinsko ozemlje, ampak tudi v strateškem pogledu, ker bi močna vojaška sila, kakor je Japonska, imela tukaj najboljšo operacijsko bazo, s katere bi lahko obvladala vse nizozemsko otočje in ogrožala tako Filipine kakor Avstralijo. Najbolj pa bi bil prizadet Singapur na Malakski polotoku, kjer je moč goče zapahiti vrata iz Evrope v Azijo sploh. Zaenkrat je po pogodbi z vlado v Vichyju dobila Japonska možnost, da iz Tokinga prodira v kitajsko provinco Jünnan v rbel Čankajškovi armadi in tako prereže dovoz orožja in streliva, ki ga Kitajci prejeli iz angleške

Znamenja, da stojimo pred večjimi dogodki v Sredozemlju

Obisk španskega ministra Sunerja v Rimu — Napetost zaradi francoske Sirije narašča — Maršal Graziani pripravlja drugo poglavje svoje ofenzive proti Suez

Rim, 1. okt. t. Associated Press. Španski notranji minister Sereno Suner je prišel davi v Rim, kjer je bil slovesno sprejet. Na postaji je španskega ministra pozdravil zunanji minister grof Ciano. Sprejema pa so se udeležili še španski veleposlanik, državni podtajnik v notranjem ministertvu, ter skupina španskih talangistov, ki se sedaj nahajajo na potovanju po Italiji. Pred kolodvorom je bilo zbrano veliko ljudstva, ki je španskemu državniku vzklalo. Na potu do hotela, kjer bo Suner prebival, so se slišali vzkliki na čast Mussoliniju. Hitlerju in generalu Francu.

Suner pri Mussoliniju »Španija ne bi takoj vstopila v vojno proti Angliji«

Sereno Suner se je šel takoj vpisat v dvorsko knjigo, nakar je bil sprejet v Beneški palači od Mussolinija. Razgovori pri Mussoliniju, ki se jih je udeležil tudi zunanji minister grof Ciano, so trajali poluradno uro. Nobeno uradno poročilo ni bilo objavljeno o vsebini razgovorov. Opoldne je bilo intimno kosilo, ki ga je priredil grof Ciano na čast španskemu ministru.

Na merodajnih mestih izjavljajo, da ostane Suner v Italiji do četrta, ko odpotuje nazaj v Španijo.

»United Press« poroča danes iz Rima, da je španski notranji minister Suner govoril s šefom italijanske vlade Mussolinijem 85 minut. Na vprašanje časnikarjev je izjavil, da je govoril s predstavnikom Italije o vprašanju francoskega Maroka in Gibraltarja. V drugi brzojavki pa poroča »United Press« iz Rima, da dobro poučeni rimski krogi smatrajo, da Španija ne bo takoj stopila v vojno proti Angliji, temveč da bo skušala še naprej zadržati stališče nevojuskoje se države. Španija bo odšel z osiščem ozko sodelovala in šele ko pride pravi trenutek, bo morda stopila v vojno. Španija, tako prepričujejo isti krogi, računa s tem, da bi se mogla vojna končati morda tudi brez njenega vstopa v vojno.

K obisku španskega notranjega ministra Sunerja v Rimu poudarjajo v časnikarskih krogih, da Suner z Mussolinijem in grofom Ciano izdeluje zadnje podrobne načrte glede sodelovanja Španije z osiščimi državami. Španski notranji minister se je o teh vprašanjih razgovorjal tudi s Hitlerjem, von Ribbentropom in grofom Ciano v Berlinu ter je pri tej priliki bilo ob sodelovanju Ribbentropa in maršala Keitla končno veljavno določeno, kakšno vlogo naj ima Španija v sedanjih vojni.

Toda Sunerjevo spremstvo je že odpotovalo v Madrid

Rim, 1. oktobra. (Ass. Press.) V političnih krogih je zbudilo veliko pozornost dejstvo, da je vse Sunerjevo spremstvo skozi Pariz odpotovalo v Madrid. Zaradi tega ni mogoče izvedeti, kaj pričakujejo politični krogi od obiska Sunerja v Rimu.

Italijanski tisk piše o »bližnjem ugodnem trenutku za dosego španskih pravic in teženj«

Današnji italijanski listi naslavljajo v imenu fašistične Italije tople pozdrave španskemu ministru Seranu Sunerju, ki prispe danes dopoldne v Rim, kjer bo nadaljeval z ducejem in grofom Ciano razgovore, ki jih je začel v Berlinu. »Popolo di Roma« pravi v uvodniku, da je Španija generala Franka zanesljiva prijateljica Italije in Nemčije. Španija se priključuje političnemu sistemu osi ter pozorno spremlja vse kar se dogaja v Evropi in na svetu v popolni pripravljenosti, da se v ugodnem trenutku izvede delo za dosego španskih pravic in teženj in to v primeru potrebe tudi z orožjem. Razgovori Sunerja v Berlinu in Rimu potekajo v tem jasnem stališču Španije. Prijateljstvo, ki veže Španijo z Italijo je tako globoko, da niso potrebna druga dejstva za to, da zavzame Madrid mesto poleg Berlina in Rima. V Rimu bodo končana pogajanja, ki so se začela v Berlinu in in dvoma, da bodo razgovori, ki jih bo imel Suner z Mussolinijem in Ciano služili k še tesnejšemu sodelovanju med tremi državami.

»Giornale d'Italia« pravi, da Sredozemsko morje pripada samo onim narodom, ki živijo ob njegovih obalah in ga je zaradi tega razumljivo, da mora imeti tudi Španija svojo besedo pri ustvarjanju novega reda na svetu, zlasti pa pri ustvarjanju tega reda v Sredozemskem

Birme. Ker pa je na tem dovozu zainteresirana tudi Amerika, se nahaja tu točka, kjer bo spor med Japonsko in Ameriko lahko najprej dozorel do vojaškega spopada, oziroma do povoda zanj. Seveda bi izguba Indokine bila tudi za Francijo nenadomestljiva. Zunanja trgovina Indokine je znašala zadnja leta skoraj 6 milijard francoskih frankov, njena trgovinska bilanca je izkazala leta 1939 plus izvoza nad uvozom skoraj za 1 milijard frankov. Letošnje leto je bilo pričakovati še bolj aktivne bilance in je zato razumljivo, da se je vlada v Vichyju do zadnjega upirala zahtevam Japonske, ki bi rada iz Indokine napravila vojaško operacijsko bazo proti Čankajšku in bo to tudi storila. Kaj se bo vse iz tega rodilo, v celem obsegu ni mogoče predvideti; na vsak način ne bo usodno samo za Azijo, ampak tudi za Evropo.

morju. Ni še točno znano, če se bo tudi Španija priključila trozvezi Nemčija-Italija-Japonska ali se bo tej zvezi upirala.

Roosevelt posreduje pri španski vladi

Madrid, 1. okt. t. Associated Press: Na merodajnih mestih potrjujejo, da je bil ameriški veleposlanik sprejet pri generalu Francu. Nobenih pjasnil pa ne dajo glede vsebine razgovorov, ki jih je imel ameriški poslanik s poglavarjem Španije. V zvezi s tem krožijo v političnih krogih Madrida novice, da je ameriški poslanik predal generalu Francu posebno sporočilo ameriškega predsednika, v katerem se Roosevelt zavzema za to, da bi Španija ne spremenila svojega stališča nevtralnosti, in da je bilo to posredovanje vzrok za to, da se general Franco še ni odločil, da bi pristopil k nemško-italijanski zvezi proti Angliji.

Italija zahteva oporišča v Siriji

Rim, 1. okt. t. Associated Press: V diplomatičnih in časnikarskih krogih v Rimu govorijo, da bo italijanska vlada v kratkem v francoski Siriji storila nekaj ukrepov, ki jih smatra potrebne v vojni proti Angliji. V francoski Siriji se nahaja večja italijanska komisija za premirje, ki nadzira razorožitve v tej koloniji. Komisija je prišla do zaključka, da mora Italija v Siriji dobiti nekatera oporišča, in sicer ob obali za svoje vojne ladje, na suhem pa za svoje letalstvo. Italijanska komisija je francoskim oblastem v Siriji te zahteve že izročila.

Iz Turčije poročajo, da tamkajšnji listi ponavljajo stališče, ki ga je zavzela Turčija takoj po polomu Francije, da mora namreč stanje v francoski Siriji ostati nespremenjeno. Po mnenju turških listov bi se turška vlada uprla vsakemu poskusu, da bi katera koli od vojskujočih se držav hotela francosko Sirijo uporabiti kot postojanko za borbo proti nasprotniku. Predsednik turške vlade je v spremstvu večjega števila politikov in vojaških strokovnjakov prišel v Hataj (Sandžak Aleksandreta). Listi ne poročajo, kakšen je namen tega potovanja, toda z ozirom na položaj v Siriji je jasno, da je predsednik vlade hotel osebno pregledati položaj na turško-sirski meji.

Damask, 1. oktobra. B. Italijansko-nemška delegacija v Siriji je izročila francoskim oblastem v Siriji celo vrsto zahtev, katerih izpolnitev pričakujejo v najkrajšem času. Delegacija je predvsem zahtevala objavljanje italijansko-nemških uradnih vojniš poročil v dnevnem tisku, svobodo zborovanja in sporazumevanja med nemškimi in italijanskimi državljani v Siriji, izpustitev na svobodo vseh nemških in italijanskih političnih kaznjen-

Razruševalno delo bombnikov traja dalje

Nemci napada o Anglijo noč in dan

Nemška poročila

Berlin, 1. oktobra. AA. (DNB.) Vrhovno poveljstvo poroča:

Ponoči in podnevi je nemško letalstvo napadalo vojaške objekte v Angliji in sicer v večjih oddelkih in posamično. Težišče aktivnosti je bilo osredotočeno na London in na pomorske predele britanskega otočja. Navzlic gostim oblakom in megli je bilo v večini primerov mogoče ugotoviti učinek bombardiranja. Posebno podnevi je imela akcija nemškega letalskega bombardiranja velik uspeh kljub močni obrambi. V pristaniških delih Londona in Liverpoola je bilo videti številne velike požare.

V južni Angliji je bila uspešno bombardirana neka letalska tovarna, na jugovzhodni obali pa neko letališče. Obrežne baterije so bombardirale večeraj sovražnikove ladje v pristanišču Doverja.

Neko nemško bojno letalo je potopilo na severozahodni obali Irse neko 10.000 tonsko sovražno trgovsko ladjo s težkimi bombami. Na vzhodni obali Škotske je bil izveden napad na konvoj ladij. Dve ladji s skupno 10.000 tonami sta bili zadeti. Izbruhnil je ogenj.

Podmornica pod poveljstvom kapitana Jenisa je potopila šest sovražnih oboroženih trgovskih ladij v skupni tonaži 34.700 ton. Druga podmornica je potopila dve oboroženi sovražnikovi ladji v skupni tonaži 15.000 ton, drugi dve ladji pa je težko poškodovala.

Močno delovanje protiletalskega topništva in močnih lovcv je preprečilo angleškim letalom, da bi s severne in zahodne strani napadla Nemčijo. Sovražnikovim letalom so bili omogočeni napadi na važne objekte. Številna sovražnikova letala so bila zbita. Zaradi dobre obrambe je se samo nekaj sovražnikovim letalom posrečilo priti do Berlina, kjer so z velike višine vrgla samo nekaj bomb. Gmotna škoda je zaradi tega tako v Ber-

cevi, pravico nošenja znakov, ki naj omogoči nemškim in italijanskim državljanom medsebojno spoznavanje v Siriji. Med 11 postavljenimi zahtevami je glavna zahteva, da se morajo francoske pomorske in letalske sile v Siriji izročiti Italiji in da se mora francoska vojska razorožiti.

Pred Grazianijevo ofenzivo

Kairo, 1. okt. c. Reuter poroča, da se na vzhodni fronti pri Sidi Baraniju opaža, da se pripravlja maršal Graziani na novo ofenzivo. S svojih oporišč je sedaj maršal Graziani razmestil svoje čete v obliki pahlače in se glavni del italijanskih čet pomika nekoliko proti jugu. V Kairu izjavljajo angleški krogi, da je maršal Graziani storil to zaradi tega, da bi svoje čete umaknil iz območja ob obali, kjer so namreč dosedaj angleške bojne ladje lahko obstreljevale italijanske postojanke.

Italijansko vojno poročilo

Nekje v Italiji, 1. oktobra. AA. 116. poročilo glavnega štaba italijanske vojske se glasi:

V Severni Afriki so sovražna letala izvajala napade. Vžene so bile bombe na Tobruk, kjer je bila ranjena ena oseba, prizadejane pa malo škode. Protiletalska obramba kr. mornarice je sestrelila eno letalo. Na letališču je izgubilo življenje 6 ljudi, 6 pa je bilo ranjenih. Škoda je brezpomembna. Našim lovskim letalom se je posrečilo vsiliti boj sovražnemu oddelku, ki se je vračal iz borb in je bilo sestreljeno eno letalo vrste »Blenheim«, medtem ko je bilo drugo letalo iste vrste verjetno tudi zbito na tla. Tretjemu letalu, ki je bilo večkrat zadeto, se je posrečilo oddaljiti se.

O priliki ogledniških poletov nad pomorsko potjo, po kateri je plula sovražna vojna ladja, ki so jo zadeli naši torpedi — o čemer govori poročilo št. 115. — je bilo ugotovljeno, da se na morški površini vidijo prostrani madeži olja.

V Sudanu so naša letala bombardirala taborišča in oklopne baterije pri Butani ter železniške postaje v El Hadžu in Aromi, kjer so bili uničeni tovorni vagoni polni blaga. Sovražna letala so letela nad Guro, kjer so poškodovala neko prazno zgradbo. Žrtve ni bilo. Naša lovška letala so sestrelila en sovražni aparat, ki je padel v plamenih na zemljo.

Angleško vojno poročilo

Nairobi, 1. okt. AA. Reuter: Izdano je bilo uradno sporočilo, ki pravi, da so angleška letala izvršila napad na Birko v italijanski Somaliji. Vsa angleška letala so se vrnila.

Afrika, 1. okt. t. Reuter: Vrhovno vojno poveljstvo poroča, da se na nobeni fronti v Afriki ni pripetilo nič novega.

linu kakor tudi v drugih krajih čisto neznatna, vendar pa je bilo tudi večer več človeških žrtev. Sovražnik je večeraj izgubil 68 letal, od katerih so zbili močni lovci 62, 6 pa protiletalsko topništvo. 31 naših letal se ni vrnilo. Kot nočni lovec se je posebno izkazal poročnik Streit, ki je sam zbil tri sovražnikova letala.

Angleška poročila

London, 1. oktobra. AA. Reuter. Letalsko ministertvo in ministertvo za notranjo varnost poročata:

Napadi sovražnega letalstva so bili preteklo noč spet nemanjeni v glavnem Londonu, čeprav je bilo nekaj bomb vrženih tudi ob obalo reke Mersey (Liverpool) ter na druge kraje, zlasti na jugovzhodu Anglije. V Londonu in njegovem predmestju so bombe k sreči padle na velik prostor. Poškodovanih je bilo nekaj hiš. Bombe so zahtevale tudi žrtve v severovzhodnem delu mesta. Ob obali reke Mersey (Liverpool) je izbruhnilo nekaj požarov, ki so bili hitro pogaseni, tako da ni bilo večje škode niti resnejših žrtv. V nekem mestu v jugovzhodnem delu Maidlanda je bilo zadetih nekaj zgradb. Bilo je tudi nekaj žrtv, od katerih je večina podlegla poškodbam.

Iz drugih krajev države poročajo, da je bila tam prizadejana le manjša škoda in da tudi žrtv ni bilo mnogo.

London, 1. oktobra. t. Reuter. Letalsko ministertvo poroča: Delovanje sovražnega letalstva se je razvijalo v treh stopnjah. Dva napada sta bila že dopoldne in so nasprotna letala prišla obakrat čez Surrey, kjer so jih ustavili naši lovci. Eno nemško letalo je s strojnimi obstreljevali osebni vlak v jugovzhodnem delu Londona. Tretji napad je bil v prvih popoldanskih urah, ko so nasprotna letala

(Nadaljevanje z 2. strani)

Zagrebska vremenska napoved: Nestalno. Zemunska vremenska napoved: Nestalno vreme po vsej državi. Prevladovalo bo oblačno vreme in bo ponekod tudi deževalo. Toplina se ne bo dosti spremenila.

Politični zapiski

»Srbi na ukup« po predlogih »Dela«

»Dela«, glasilo tiste skupine staroradikalne stranke, ki se zbira okrog pravosodnega ministra dr. Lazarja Markovića, objavlja pod naslovom »Edinstvo Srbov kot politični činitelj« članek, v katerem zagovarja potrebo zbiranja vseh Srbov v okviru obnovljene radikalne stranke. List meni, da predstavlja radikalna stranka danes ne samo v Srbiji, marveč tudi po ostali državi, glavno in najmočnejše stebrišče za izvajanje narodne in državne politike. Radikalna stranka je, piše list, dostojni pogodbeni zaveznik s Hrvatsko seljačko stranko na Hrvatskem, med tem ko je to v Sloveniji prišlo do izraza že pred leti, ko se je Slovenska ljudska stranka združila z radikalno stranko v Jugoslovanski radikalni zajednici (JRZ). Nobene drugega načina ni, meni »Dela«, da bi prišlo do zbiranja vseh srbskih političnih sil. Demokratska in zemljoradniška stranka sta prešlabi tako po številni moči, kakor z ozirom na ukoreninjenost med ljudstvom, da bi mogli zbiranje Srbstva izvesti okrog svojih praporov. Prilike v državi pa postajajo danes takšne, nadaljuje »Dela«, da se morajo strankarski oziri pač potisniti na stran in je treba gledati na vsa vprašanja z višjega, državnega stališča. Izjave, ki so bile slišati zadnje čase iz ust nekaterih pravoslavskih cerkvenih dostojanstvenikov (episkop Nikola n. pr.) je treba razumeti tako, da je za zbiranje vseh srbskih sil danes najprej potrebno, da se izvede med Srbi duhovno zedinjenje na neki izven in nadstrankarski ravni. »Dela« zaključuje, da so Srbi za takšno duhovno zedinjenje pripravljeni.

Kaj bo s SUZOR-jem

Minister za socialno politiko dr. Srdjan Budisavljević je, kakor poroča »Hrvatski dnevnik« na zborovanju hrvatskih narodnih zastopnikov izjavil, da so že letos poleti na vladni seji govorili o bodočnosti SUZOR-ja. Seji je prisostvoval tudi dr. Maček. Sklenili so, da bodo najprej vprašali za mnenje še strokovnjake, kar se je zgodilo. Predlog o široki anketi je bil zavrnjen. Slovenski strokovnjaki so najprej odgovorili, nato so prišli hrvatski strokovnjaki, najdalje pa je bilo treba čakati na srbske strokovnjake, ki pa so končno tudi izpovedali svoje mišljenje. Mnenja strokovnjakov so bila sedaj predložena vsem članom vlade, odnosno članom ministrskega odbora za reševanje vprašanja SUZOR-ja. On, dr. Budisavljević, je sedaj zaprosil predsednika vlade, naj skliče sejo, da bodo obravnavali mnenje strokovnjakov, ki jih je 12, in to čim prej mogoče.

Muslimani užaljeni

Glasilo voditelja muslimanov dr. Kulenovića »Narodna Pravda« je v svoji zadnji številki zelo ostro odgovorila »Narodni odbrani«, ki izhaja v Belgradu in je glasilo velsrbstva, in ki je proglasila Bosno in Hercegovino za srbsko pokrajino ter pri tem žalila katoličane in muslimane, ko jih je imenovala »imporirane tujece«. Muslimansko glasilo na te žalitve odgovarja med drugim s sledečimi besedami: »Večje žalitve ni mogel nikdo izreči na naslov muslimanov, kot jo je izrekli »Narodna odbrana«, ki jih je v svojem članku imenovala »narodnostni import«, »tujece«, in »tuje smetj«, ki ga je svoje dni »tujece«, odnosno črno-rumena hidra privlekla v te kraje. Na takšne žalitve bodo muslimani znali dostojno odgovoriti, kadar pride čas za to, posebno takrat, ko bo spet uresničeno o Bosni in Hercegovini in ko bo to urednikom »Narodne odbrane« najmanj prijetno.

Boj proti nepismenosti na Hrvatskem

Glasilo dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« objavlja spet daljše članke o boju proti nepismenosti na Hrvatskem ter meni, da je sedanjí uspeh dober. Pri moških, da je nepismenost padla izpod 10 odstotkov, med tem ko je pri ženskah padla do 20 odstotkov. List pravi, da se bo borba še nadaljevala z vsemi sredstvi in navaja nekatere primere, kako so na primer tovarne stavile pismenost kot pogoj za sprejem na delo. Samo pismeni delavci bodo odsteli spreteti na delo tudi pri mnogih drugih podjetjih. Delavske knjižnice bodo potemtakem dobile posebno vprašanje glede pismenosti naslovnika, tako da bodo poslodavci vedeli, kako postopati. Banska oblast sama, tako pravi list, se s tem vprašanjem še ni pečečala, toda tudi to da ne bo izostalo.

Nemoralna sredstva v Politiki

V »Hrvatskem Edinstvu« beremo uvodni članek o nemoralnih sredstvih, ki da se vporabljajo v politiki. Tako da je že vedno bilo in je danes še slabše. V vrsto nemoralnih sredstev šteje list vsako podtalno agitacijo s pomočjo sramotljivih letakov ter prišepetavanj, ki danes v tako hudih in resnih časih vedno povzročajo vznemirjenja. List pravi, da so razna gesla in krilatice, ki so bile zadnje čase širjene v zvezi z nastopajočo dragino, imele svoj izrecni namen: da namreč širijo nezadovoljnost v širokih ljudskih slojih ter pripravljajo ozračje za nered, iz katerih naj bi se razvile revolucije. List pravi, da živimo danes v tako hudih časih, v tako nevarnih razdobjih, da lahko vsak napačen korak povzroči katastrofo. Zaradi tega je po mnenju tega lista potrebno, da so vsi pojavi nemoralne politične propagande zatrejo z vsemi sredstvi in sicer takoj že pri viru. Narod da dolguje takšno strogost samemu sebi in svojemu lastnemu obstoju.

Nagovor patriarha Gavrila

V Podgorici v Črni gori je imel srbski patriarh Gavrilo govor, v katerem je dejal med drugim, da ga je v Podgorici jutraj na Kristov dan, ki da je velik krščanski praznik, zbudil ropot z motkami. »To, brače Podgoričani, ne vodi k dobremu«, je dejal patriarh, kajti delati je treba na delovne dni, ne pa na praznike. Na delovne dni naj ne tratijo časa s pohajkovanjem in lenarjenjem. Delovnih dni je zadosti in jih ni treba preživetjati v brezdelju. Toda na praznike pa naj se božja postava ne krši.

Belgrad, 1. oktobra, m. Na svojem inspeksijskem polovanju je danes prisel v Sarajevo prometni minister inž. Beslić v spremstvu glavnega ravatelja železnice inž. Jolića in kabinetnega šefa Markovića.

Velika slovesnost v vojni akademiji

Knez namestnik je osebno razdelil kraljeve nagrade najboljšim absolventom vojne akademije

Belgrad, 1. okt. m. V Belgradu je bila danes v vojni akademiji velika slovesnost, na kateri so dobili čin podporočnika absolventi vojne, letalske in intendantne akademije. Slovesnost se je pričela ob 10 dopoldne. S svojim obiskom jo je počastil tudi Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle, prisostvovali pa so še pomočnik vrhovnega inšpektorja vojne sile armadni general Bogdan Ilić, vojni minister armadni general Milan Nedić, načelnik glavnega generalnega štaba armadni general Peter Kostić, pomočnik vojnega ministra diviz. general Stojanović in drugi.

Po govoru glavnega upravnika vojne akademije diviz. generala Cukavca je Nj. kr. Vis. knez namestnik razdelil sablje in bajonete s kraljevim monogramom kot kraljevo nagrado najboljšim gojencem vojne akademije. Nagradjeni so bili intendantni kapetan Bogdan Orlović in podporočniki Cvetko Čeh, Slobodan Ninčević, Milivoj Rogulja. Gojenci so se zahvalili z izbranimi besedami ter so poudarjali, da jim bo ta trenutek ostal zmeraj neizbrisno v spominu. Vrhovnemu poveljniku vse oborožene sile Nj. Vel. kralju Petru II. se najtopleje zahvaljujejo za podeljeno odlikovanje. Po razdelitvi nagrad je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle ob zvokih državne himne zapustil vojno akademijo. Postrojene nove podporočnike in ostale podporočnike je potem nagovoril dosejani upravniki vojne akademije general Cukavac. V svojem govoru je podal zgodovinski pregled najvažnejših dogodkov, ki so spremljali razvoj vojne akademije. Gojencem z dobro položenim izpitom je podelil še posebne nagrade, ki so jih poklonili razni dobrotniki. General Cukavac je po razdelitvi nagrad imel spet nagovor na nove častnike naše armade ter jih je opozoril na vzvišeno službo, ki jo z današnjim nđem pričenjajo za dobrobit kralja in domovine. Po govoru upravnika je nove častnike nagovoril vojni minister armadni general Nedić. Potem je bila za vse udeležence te proslave zakuska v prostorih vojne akademije.

Napredovanja v vojski

Belgrad, 1. oktobra, m. V stopnjo podporočnika so napredovali danes naslednji gojenci vojne akademije:

V pehoti: Miloš Lojk, Miroslav Meršol, Peter Rešetnik, Vladimir Stajner, Igor Vetter, Vladislav Cvenk, Oton Antauer, Milan Zloti, Stefan Jurčević, Milutin Kočijaš, Zdravko Horvat, Jože Nadrah, Drago Kogelnik, Franc Tavčar, Oton Prelog, Miroslav Novak, Alojz Mušič, K. Janiček, Ivan Ribarić.

V topništvu: Milan Kolak, Ivan Klavžar, Ivan Kranjec, Mirko Kater, Milan Vernovšek, Bogdan Zaplotnik.

V konjenici: Josip Šestak, Emil Kajer. V inženjeriji: Ivan Kolibaš.

V letalstvu: Ernest Lipič, Radoslav Legiša, Jože Golc, Rudolf Hlebec, Stanislav Selan.

V intendanturi: Cvetko Čeh, Ivan Vilim, Franjo Kavalin, Milan Azbe, Oto Vajman, Franc Šnajder, Ferdo Knap, Bogoslav Kobe.

Belgrad, 1. oktobra, m. Današnji »Službeni vojni list« objavlja poleg ukaza o napredovanju absolviranih gojencev vojne akademije v stopnjo podporočnika tudi ukaze, s katerim so napredovali:

V stopnjo divizijskega generala pehotna brigadna generala Kosta Djordjević in Gavrilo Marinković; topniška brigadna generala Miloje Popadić in Dušan Dadovanović. V stopnjo sanitetnega brigadnega generala: polkovnika: dr. Ljubimko Ivković in Dragoljub Mratinković. V stopnjo sanitetnega polkovnika: podpolkovnik dr. Zivorad Rašić in dr. Branislav Todorović.

V stopnjo polkovnika naslednji majorji Slovenci:

V avtomobilski stroki: Vladimir Brinovec; v lekarniški stroki: Ludvik Medvešek.

V stopnjo inženirkega podpolkovnika tehniške stroke v mornarici inž. major Ivan Spalek.

V stopnjo kapetana 2. razreda naslednji poročniki Slovenci: v pehoti: Ivan Koren; v topništvu: Andrej Hojan, Vladislav Keler in Jože Kikelj; v inženjeriji: Oskar Klansčak in Josip Lipovec; v letalstvu Dinko Večerina.

V stopnjo inženirkega kapetana 2. razreda inženirsko-tehnične stroke inženirski poročnik Henrik Kunc.

V stopnjo poročnika naslednji podporočniki Slovenci: v pehoti: Stefan Cer, Vladimir Čerček, Bran-

† Milivoj Voršič

Celje, 1. oktobra.

Kot prostovoljec je služil pri 1. plan. polku v Škofji Loki sin celjskega župana dr. Alojzija Voršiča Milivoj. Nenadoma je preminul in bil prepeljan v ljubljansko vojno bolnišnico. Prepeljali ga bodo v Celje, kjer bo pogreb v četrtek, dne 3. t. m. ob 5 popoldne na celjsko mestno pokopališče. Naj v miru počiva! Zalujočim svojem izrekamo naše globoko sožalje!

Razstava nemške arhitekture v Belgradu

Belgrad, 1. okt. AA. Od 5. do 16. oktobra t. l. bo v nemškem paviljonu na belgrajskem velesejmu razstava nove nemške arhitekture. Ta velika reprezentativna razstava arhitekture narodno-socialistične Nemčije bo prirejena pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza namestnika. Razstavo organizira generalni inšpektor javnih del v nemški prestolnici, prof. Albert Speer, po navodilih zunanjega ministra v. Ribbentropa in ministra za propagando dr. Goebbelsa. Svečana otvoritev razstave bo 5. oktobra ob 11 dopoldne.

Med številnimi modeli, ki so jih v zvezi s to razstavo pripeljali s posebnimi vlaki iz Nemčije v Belgrad, so modeli znanih reprezentativnih narodno-socialističnih gradbenih del, kakor n. pr. Kraljev trg v Monakovem, Dom nemške umetnosti v Monakovem, velike strankine kongresne zgradbe v Nürnbergu, palača nemškega kancelarja s delovno sobo voditelja Nemčije in drugi dvorani, olimpijski stadion, letališče Tempelhof, veliki viseči most v Hamburgu ter drugi mostovi, dalje šole, otroški domovi in zgradbe sploh. Razen modelov bodo prikazovali tudi plastična dela znanega arhitekta prof. Bröckera, načrte profesorja Bejnerja in slike z nürnbergskih strankinih zborovanj. Na ta način bo razstava prikazovala reprezentativni pregled arhitektonske delavnosti nove Nemčije. Razstava bo odprta vsak

Nemško-angleška fronta

(Nadaljevanje s 1. strani)

prišla čez Dorset. Nemški napadi danes niso bili tako obsežni kakor včeraj. Nemški bombniki so letali bolj posamično. Bombe so bile vržene samo na južnozahodni del Londona. Do 4 ure popoldne je sovranih izgubil 4 letala.

London, 1. oktobra, t. (Reuter.) Letalsko ministrstvo poroča, da je bilo do 5 popoldne sestreljenih 5 sovranih letal, angleška letala pa 3.

London, 1. oktobra, c. Reuter. Na nekem današnjem posvetu vodstva londonskih bolnišnic je bilo ugotovljeno, da so sovranske bombe v zadnjih dneh zadele 20 bolnišnic v samem Londonu. Bolnišnice so bile več ali manj poškodovane. Zdravstveni minister Malcolm Macdonald je poslal četliko vodstvom bolnišnic in vsemu osebju v bolnišnicah.

Angleži so za vojno izdali že 700 milijard dinarjev

London, 1. oktobra, AA. Reuter. V toku prvih šestih mesecev tekočega proračunskega leta so skupni izdatki Anglije dosegli ogromno vsoto 1 milijardo 610 milijonov 145.776 funtov šterlingov (okrog 300 milijard din.). V isti dobi minulega proračunskega leta so znašali izdatki 565.026.216 funtov šterlingov (okrog 100 milijard din.). Računa se, da bodo izdatki za vse proračunske leto, ki se konča 31. marca, znašali 3 milijarde 461 milijonov 790.000 funtov šterlingov (700 milijard din.). Računa se v istem času z izrednimi dohodki 1.360.191.000 funtov šterlingov. V prvih šestih mesecih so znašali redni dohodki 425 milij. 518.411 funtov šterlingov, kar pomeni, da so bili za 1.147.617.365 funtov šterlingov manjši kot redni dohodki.

De Gaulle bo odstavljen

San Sebastian, 1. okt. AA. Stefani. Sem so prišli iz Londona vesti, da je general de Gaulle padel po dogovoru pri Dakarju pri angleški vladi v nemilost in da ga Churchill ni hotel sprejeti. Churchill bo baje na tajni seji sporočil, da je de Gaulle odstavljen in da je na njegovo mesto imenovan general Georges Catroux.

Napadi na Nemčijo in na francoske luke

Nemška poročila

Berlin, 1. okt. AA. DNB: Angleška letala so letela v noči med 30. septembrom in 1. oktobrom nad severno in zapadno Nemčijo. V zapadni Nemčiji so angleška letala naletela na močan protiletalski ogenj ter na nemška lovška letala, ki so se dvignila takoj po pojavu angleških letal. V borbah sta bili zbiti dve angleški letali. Dvema

pilotoma se je posrečilo rešiti se s padali. Bila sta takoj ujeta. Pilota pripadata novozelandskemu letalstvu ter je bil to njun prvi polet nad Nemčijo. Izjavila sta, da sta imela s seboj tudi zažigalne ploščice in bombe za razsvetljevanje. Več angleških bombnikov je letelo nad Berlinom v veliki višini. Protiletalske baterije so stopile takoj v akcijo tako, da angleški bombniki niso imeli možnosti vreči bomb.

Berlin, 1. oktobra, AA. (DNB.) O napadu angleških letalec na nemško prestolnico preteklo noč poroča DNB, da so bombe padle brez vsakega načrta na severno in severozahodno okolico Berlina, in sicer izključno na delavske naselbine. Ena rušilna bomba je padla tik pred hišo v neki ulici severnega predmestja in je odtrgala sprednji del dvonadstropne zgradbe ter težko poškodovala streho. Tri stanovanja so skoro popolnoma uničena. Tudi okoliške hiše je poškodovala bomba. Dve ženski v sosesčini, ki sta ostali v svojih stanovanjih, so ranili drobci bombe. Tudi na periferiji v severozahodnem delu Berlina so padle bombe na delavsko četrt in sicer na vrt. Številne delavske družine so se morale izseliti iz svojih hišic v bližini.

Angleška poročila

London, 1. okt. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Sinoči so večje skupine angleških bombnih letal spet odletele nad Nemčijo in nad zahodne obale Nizozemske, Belgije in Francije. Naši bombniki so napadli važne cilje v Berlinu in okolici. Druge skupine so napadle petrolejske rafinerije Leuna pri Hannoverju, letalsko tovarno v Rottenburgu, municijske tovarne pri Magdeburgu, blagovna skladišča in prometna križišča pri Bremenu, Ehangju, Osnabrücku, Mannheimu in Bruslju. Bombardirani so bili tudi dokl v pristanišču Cuxhaven, pristaniške naprave v Amsterdamu, pristanišča Dunkerque, Calais, Boulogne in Havre. Bombardirana so bila številna sovrana letališča. Zažgano je bilo letališče v Hamstedu ter petrolejska skladišča v Rotterdamu. Rno sovrano letalo je bilo sestreljeno, pet naših letal se ni vrnilo.

Curih, 1. oktobra, b. Iz Londona poročajo, da so ponoči angleška letala ostro napadla francoske luke v Kanalu vse do Lorienta. V teh operacijah je sodelovalo veliko število bombnih in lovskih letal. Okrog polnoči so v področju od Boulogne do Callaia nastali veliki požari, ki jih je bilo mogoče videti z angleške obale. Ob 2 po polnoči so slišali iz Callaia celo vrsto strahovitih eksplozij. Angleška letala so namreč izvršila napad na razna municijska skladišča in luške naprave. Preteklo noč pa je tudi Berlin doživel svoj bombni napad, ki se ga je udeležilo pet angleških eskader, ki so Anglijo zapustile že v zgodnjih večernih urah. Bombardiranje Berlina je trajalo 5 ur 10 minut. Podrobnejša poročila o storjenih škodi in žrtvah še ni.

ko Klenovšak, Mihael Strugar, Božidar Počkaj, Ciril Koman, Franc Bele in Dušan Raković; v konjenici: Miroslav Urban; v inženjeriji: Henrik Seljak, Vladislav Tišer, Anton Hitec in Janez Hrušovec; v letalstvu Albin Stare, Vladimir Kink, Sergije Berce; v intendanturi: Radovan Birac; v intendanturi vojne mornarice Karel Klipel. Strokovni: Franc Kovac, Karel Mežnaršič, Stanko Brakuš, Josip Vedinger.

Za vojne pisarja 3. razreda so napredovali naslednji pisarji 4. razreda: Stefan Paleček, Maks Kranjc, Ivan Varga; za nižje vojno-tehnične uradnike 3. razreda: v topniško-tehniški stroki Martin Kopričanec, Franc Mencej, Janej Weillbun, Alojz Verk, Jože Nedoh, Franc Kolar, Miro Kuhan, Ferdinand Skale, Karel Klančnik, Stanko Foa; v inženirsko-tehniški stroki: Franc Bonča, Alojz Vdopivec, Vinko Horvat, Andrej Feguš, Rudolf Beltram in Jože Fahlina; v letalsko-tehniški stroki: Adolf Kranjc. Za nižja vojna kapelnika 3. razreda: Jože Herman in Janez Ravnihar.

V stopnjo podporočnika so napredovali naslednji naredniški-vodniki: v pehoti: Anton Flantani, Ivan Gligora, Franc Dolšek; v topništvu: Franc Roglič; v konjenici Ivan Majdek.

V stopnjo strokovnega podporočnika je napredoval narednik Dušan Skoberne. Za nižjega vojno-tehničnega uradnika 4. razreda geodetske skupine je napredoval narednik-vodnik 1. razreda Ivan Rubša. V aktivno vojno službo je preveden konjeniški poročnik Pavel Strajnik.

Upokojen je na prošnjo: inženirsko-tehnični brigadni general Ignac Kirchner.

dan od 9 do 18 in sicer od 5. do 16. oktobra t. l. O priliki razstave je izdal organizator prof. Speer poseben album z 80 slikami in z besedilom v srbskohrvatskom in nemškem jeziku. Prometno ministrstvo je dovolilo vsem, ki žele obiskati omenjeno razstavo, polovično vozno na vseh jugoslovanskih drž. železnica.

Cene jedilnemu olju

Belgrad, 1. oktobra, AA. Na podlagi čl. 3. točka 4 uredbe o nadzorstvu nad cenami od 4. februarja 1940, št. 4651 in odloka ministra za trgovino in industrijo ter ministra za socialno politiko in narodno zdravje, odloka št. 3940 od 13. julija 1940 določa urad za nadzorstvo nad cenami za vse svoje področje sledeče prodajne cene glede jedilnega olja na debelo (izvzemli olivnega olja): Trgovci na debelo bodo izračunavali svojo prodajno ceno na podlagi naslednje kalkulacije: 1. Cena franko vsaka skladišna postaja v državi, vključno sod za 200 kg ter 5% prometnega davka — dinarjev 20,79, 2. elektni strošek za prevoz od postaje do trgovine, 3. trošarino in krajevne davatve. Na tako izračunano efektivno nabavno ceno smejo trgovci na debelo zaračunavati največ pet odstotkov bruto zasluska. Izračunana cena se ne more zaokrožiti. Trgovci na debelo smejo olje takoj prodajati na podlagi zgornje kalkulacije, dolžni pa so pristojni banki upravi (kontrolorju nad cenami) poslati svojo kalkulacijo in priložiti dokaze za prevozne stroške in krajevne davatve. Za dokaz se bo smatralo uradno potrjeno obične ali okrajnega načelstva, da ti stroški odgovarjajo krajevnim razmeram.

Banska uprava bo v roku 3 dni pregledala kalkulacijo z ozirom na zaračunane prevozne stroške, davatve in zaračunani procent bruto dobička. Če se ugotovi, da je bila kakšna postavka v kalkulaciji previsoka zaračunana in da ne odgovarja krajevnim razmeram, bo banska uprava znižala prodajno ceno in o tem takoj obvestila dotičnega trgovca na debelo. Trgovci na debelo smejo nabavljati blago samo iz tovarn preko organizacije predelovalcev oljnice v Belgradu, Topličin cenac 13. Trgovci na debelo bodo prodajali olje manjšim trgovcem po ceni, izračunani na gornji način, vključno sod za 200 kg. V primeru, če prodajajo manjše količine ko 200 kg, bodo obdržali sod za pokritje kale.

Na področju mesta Belgrada in Zemuna določa urad za kontrolo cen v trgovini na debelo ceno 23,50 za kilogram olja, vključno sod za 200 kilogramov franko trgovina trgovca na debelo na podlagi cene franko postaja 20,79 din, mestne trošarine 1,50, prevoza od postaje do trgovine (0,5 p za kilogram) in 5 brutto dohodka. Na področju mesta Pančeva določa urad za nadzorstvo nad cenami 22 din za kilogram olja, računajoč sod 200 kg franko prodajalna trgovca na debelo na podlagi cene franko postaja 20,79 din, mestne trošarine 8 par, prevoza do trgovine (5 par za kg olja) in 5% brutto dohodek.

Osebnosti

Belgrad, 1. oktobra, m. S kr. ukazom sta premešeni v Ljubljano učiteljici Frida Orel iz Loč in Irma Mežan iz Novega mesta. Za gozdarskega svetnika V. akup. je postavljen pri okrajnem načelstvu v Ljubljani inž. Bogdan Zagar. Po službeni potrebi je premeščen za podgozdarja I. razreda 7. skup. 2. stopnje z gozdne postaje Martinček Anton Hanzlovski na gozdarsko ravateljstvo v Ljubljani.

Belgrajske novice

Belgrad, 1. oktobra, m. Davi se je vrnila v Belgrad večina članov kr. vlade, ki so imeli več konferenc zaradi resornih vprašanj. Popoldne ob 6 sta se sestala v predsedstvu vlade ministrski predsednik Cvetković in prosvetni minister dr. Korosec in se dalj časa razgovarjala o vseh aktualnih in perečih političnih vprašanjih.

Belgrad, 1. oktobra, m. V Belgraj sta prispela predsednik Pokojninskega zavoda v Ljubljani dr. Anton Milavec in predsednik Pokojninskega zavoda v Zagrebu dr. Vlado Košak. Sprejel ju je finančni minister dr. Šutej in njegov pomočnik dr. Filipančič v zadevah, ki so skupne oboima zavoda.

Belgrad, 1. okt. AA. Francoski poslanik na našem dvoru Maugras je v spremstvu poslaniškega svetnika barona Cochea in vojnega odposlanca generala Mersona odpotoval na Avalo, kjer je položil veece na grob Neznanega vojaka. Z Avala se je odpeljal na Oplenac, kjer se je poklonil na grobu blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Belgrad, 1. okt. Europa Press: V Sofijo je prispela danes jugoslovanska gospodarska delegacija pod vodstvom vice guvernerja Narodne banke g. Mitica v spremstvu uradnikov Narodne banke in glavnega ravateljstva državnih železnic Pogajanja, ki se bodo vodila v Sofiji, se bodo nanašala na plačilni in trgovinski promet. Danes je jugoslovanska delegacija obiskala gospodarsko ministrstvo.

Zogu pojde v Argentino

Rim, 1. oktobra, b. Iz izjave, ki jo je dal nekemu madžarskemu listu bivši šofer albanskega kralja Zoge, madžarski državljani Anton Barany, je te dni z ženo prispel v Segedin, je bil albanski kralj Zogu še pred dvema tedna na Portugalskem, od koder je verjetno odpotoval v Argentino, kjer se bo stalno naselil.

Vojaška posvetovanja med 20 ameriškimi državami

Šef ameriškega generalnega štaba govori o »življenjskem prostoru ameriškega kontinenta« in o »predstazah na Atlantskem in Tihem morju«

Washington, 1. oktobra. t. Reuter. Vlada Združenih držav Severne Amerike je povabila na razgovore poveljnike generalnih štabov 20 držav Južne in Srednje Amerike, da v smislu dogovorov sprejetih na nedavni konferenci vseh ameriških držav na Havani določijo vse tehnične podrobnosti vojaškega sodelovanja za primer, da bi postalo potrebno, da se ameriška celina mora braniti proti nevarnosti, ki bi grozile neodvisnosti in neokrnjenosti ameriških držav.

Marshallove izjave

Prva skupina šefov generalnih štabov je že prišla v Washington, kjer jih je sprejel šef ameriškega generalnega štaba Marshall, ki je pri sprejemu izjavil, da se prične pomembno delo, ki bo imelo velike posledice za varnost držav na ameriškem kontinentu. Casopisnim zastopnikom je general Marshall izjavil, da bodo na koncu zasedanja, ki zna trajati dalje časa zaradi zamotanosti vprašanj, ki bodo postavljena na dnevni red, sprejeti pomembni sklepi glede sodelovanja vseh držav Severne, Južne in Srednje Amerike pri skupni obrambi vsega ameriškega življenjskega prostora, ki seveda ne more biti omejen izključno na ameriški kontinent, marveč zajema tudi vsa »predpolja«, bodisi na Atlantskem, bodisi na Tihem morju, kjer morajo ameriške države imeti svoje predstaze. To da je bil tudi namen vlade Združenih držav Severne Amerike, ko je s pogajanjmi z Anglijo dosegla oporišča na Atlantskem morju, ter bo dosegla enake varnostne ugodnosti tudi na Tihem morju s pogajanjmi s prizadetimi državami, to je z Anglijo, Avstralijo in Novo Zelandijo.

Hull o vojnih pripravah

Angleški veleposlanik lord Lothian je imel daljši razgovor z ameriškim državnim tajnikom Cordellom Hullom. Lord Lothian po sestanku ni maral dati nobenih pojasnil, razven tega, da sta se z ameriškim državnim tajnikom razgovarjala o trozvezi med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Državni tajnik Cordell Hull pa je čenikarje sprejel ter jim povedal, da so bili razgovori z angleškim diplomatom v zvezi z varnostnimi ukrepi, ki jih Združene države Severne Amerike pripravljajo na obeh morjih. Cordell Hull je na to odgovarjal tudi na vprašanje, ki so mu jih čenikarji stavili z ozirom na bližnjo konferenco šefov generalnih štabov 20 ameriških držav, ki se bo te dni zbrala v Washingtonu. Hull je dejal, da to ni nič izrednega, marveč, da spadajo ti razgovori v okvir sklepov, ki so bili sprejeti na vseameriški konferenci na Havani, ko je bil govor o skupni obrambi ameriških interesov na obeh ameriških celinah.

Cordell Hull je na vprašanje nekega čenikarja, če je res, da ameriško vojno brodogradnjo pripravljajo demonstrativen obisk v Avstraliji in na Novi Zelandiji, da s tem poudari svoje pravice na Tihem morju proti težnjam, ki so prišle do izraza v trozvezi med Japonsko, Nemčijo in Italijo, odločno odgovoril, da o takšnem obisku ni govora in da tudi pri razgovorih s poslaniki Avstralije, Nove Zelandije in z veleposlanikom Anglije še niso bili sprejeti nobeni sklepi.

Zanimiv predlog senatorja Kinga

Washington, 1. oktobra. m. (Europa Press.) Senator King je predložil zakonski načrt, ki do-

loča izredno široka pooblastila za predsednika Roosevelta, da prične pogajanja z Anglijo. Zakonski načrt je izval veliko senzacijo v ameriški javnosti, ker določa razveljavitev ameriškega zakona o nevtralnosti zaradi organizacije uspešne pomoči Angliji. Poleg pooblastil, ki jih bo s tem zakonom Roosevelt dobil, je predložen tudi zakon, s katerim bo ameriška vlada omogočila odobritev velikih kreditov Angliji in znižala angleške vojne dolgove. Izdalo vrednosti za odstop postojank v Tihem morju, o katerih se bo washingtonska vlada pogajala, bo izvajala washingtonska uvozna in izvozna banka. Parlamentarni krogi v zvezi s tem pričakujejo zelo živahno zunanepolitično debato, v kateri bo vsekakor največjo pozornost vzbudil berlinski trojni pakt, zaradi katerega bodo opozicijske ostro napadali sedanjo vlado, za katero pravijo, da nosi odgovornost za podpis tega sporazuma.

Japonska vojna naročila bodo sporočena Angliji

Washington, 1. oktobra. t. Associated Press. Ameriški senat je danes potrdil zakonski predlog, ki daje Rooseveltu pravico, da zaseže vse vojne materiale, ki ga je Japonska naročila v Ameriki in ki še ni zapustil ameriško ozemlje. Od Japoncev naročeni vojni material bo ves izročen Angliji. Zakon pooblašča ameriško vlado, da zaseže vojni material, ki ga je v Ameriki naročila katerakoli druga država, ki je sedaj zasedena od Nemčije. Tudi to blago bo izročeno Angliji.

Avstralsko letalstvo za Singapur

Melbourne (Avstralija), 1. oktobra. t. Reuter. Ministreki predsednik Menzies je objavil, da je večja skupina avstralskih letal in letalcev odletela na Malajo. Toda to ne pomeni, da tamkaj potrebujejo večje letalske sile, ampak so bili avstralski letalci in avstralska letala poslana na Malajo samo zaradi tega, da bodo mogli angleško letalstvo poslati drugam, kjer je potrebno. Menzies je dejal, da ne more dati nobenih drugih pojasnil o oremitanju letalskih čet, vendar pa mu ni treba prikrivati, da je obramba Singapurja prav tako v interesu Avstralije kakor v interesu drugih delov angleškega imperija v Vzhodni Indiji.

Masonstvo v Bratislavi

Bratislava, 29. septembra. Dne 15. oktobra t. l. bo preteklo dve leti, odkar je policija v Bratislavi, v glavnem mestu Slovaške, zasegla in zapečatila prostore prostozidarskih lož. Tako je ukazala tedaj še avtonomna slovaška vlada, ko je razpustila prostozidarska združenja. Ta ukaz je bil eden prvih energičnih dejanj slovaške vlade po proglašenju avtonomije Slovaške 6. oktobra 1938.

Razpust prostozidarskih lož je sprejela vsa javnost z največjo zadovoljnostjo, kajti vedela je, da s tem ukazom prenehajo gnezda podtalnega razvratja, gnezda skritega sovražnika slovaškega naroda, narodne svobode Slovakov ter njihovega verskega prepričanja.

Večina širokega naroda ni imela jasne pojma o tem, kaj predstavljajo framsonske lože in framsonsvo sploh, klasi framsoni so s pomočjo svojih široko razpnetih mrež, s katerimi so obdajali vse važnejše osebe in ustanove v bivši CSR, celo najvišje osebe državnega in javnega življenja, znali poskrbeti zato, da bi se o prostozidarstvu kar najmanj vedelo, govorilo in pisalo. Edino ljudsko glasilo slovaške Hlinkove stranke, dnevnik »Slovenska pravda«, ki je v zadnjem času zmagovanja slovaškega narodnega življenja bil nekakšna vest vseh Slovakov, je često kazal na nevarnosti, ki groze narodu od prostozidarstva in židovstva. Cenzura pa, ki je v CSR bila povsem v rokah in v službi prostozidarjev in židov, je strogo nastopila proti tem člankom ter jih neusmiljeno cenzurirala. Kar je cenzura prepustila, je bilo nepopolno, samo v odlomkih priobčeno, ter bistveno okrnjeno. Vendar pa je le tu pa tam prišlo v javnost kaj o teh organizacijah, da si je narod vsaj nekaj lahko predstavil pod temi ložami.

Ko pa se je potem po 6. oktobra 1938 začela v podtatranski domovini Slovakov nova doba v duhu krščanstva in slovaške narodnosti, so bile vse tajne organizacije razpuščene in med temi seveda tudi prostozidarske lože; njihovi prostori v Bratislavi pa so postali pristopni javnosti, kar je vzbudilo veliko zanimanje za prostozidarje. Tudi tisk je posvečal mnogo mesta bratislavski masoneriji. Tedaj je v glasilu Hlinkove ljudske stranke »Slovaku« pa tudi v »Slovenski pravdi« izšla vrsta člankov, ki so odkrivali pravo lice prostozidarstva, katerega je vodil talmundski duh sovražstva proti krščanstvu in vsem krščanskim narodom sploh.

Ti članki kakor tudi predavanja v slovaškem radiu so razložili javnosti, da je simbolični cilj prostozidarstva, ustanovljenega l. 1604 na Angleškem, na novo sezidati Salamonov tempelj. Ta cilj pa je tudi že od davna čelja židovstva uničiti Kristusov nauk in krščanstvo sploh, uničiti krščanske države in tako podpreti Kabalo ter podrediti vse države židovstvu, ki po trditvi talmuda trdi, »da je Bog izročil svet židom v roke«. Da prostozidarstvo še sedaj dela za nadvlado židovstva nad nežidovskimi narodi, dokazujejo najprej čredni dialogi in govori pri zasedanjih v ložah. Po obredni knjigi lož v CSR je predsednik pred sejo zbranim govoril: »Bratje, naš red si je stavil vzvišeno nalogo, da združuje žide v skrb za židovsko

imetje... Naj nam bo dodcljeno, da bi zvesto izpolnjevali svojo nalogo v korist nam židovstvu in vsemu svetu.« Na konec pa je izjavil: »Vsak žid naj bo poklican k soudeležbi v našem delu.« Po sprejemu novega člana v ložo je najvišji mojster imel govor, strogo določen po uradnih predpisih, v katerem je med drugim rkel: »Načela, katere učimo in jih skušamo uresničiti, so jedro in bistvo naše vere. Luč in resnica žari iz Izraela... Človečanstvo in ljubezen so učili v Izraelu, pa tudi vse stoletja, odkar je razkropljen po vsem svetu med vsemi narodi. In čeprav je nam ohranjena vera in njena načela, grozi nam in židom vedno bolj izguba nečesa — namreč izguba zavesti, da spadamo notranje skupaj, izguba čuta za židovstvo sploh. Ta pa je naše delo, ki loče razvneti žide in brezbržnosti ter jih združiti v enoto. Na njegovih tleh (to je v ložah) se srečavajo tudi pri različnosti mišljenja in čutenja, edini v tejnji, da vzdrže in dvignejo židovstvo.« Novemu članu je nato pripomnil, da je prostozidarstvo »v blagoslov bratom in židovstvu v čast«. Zahteval je od novega člana zvesto izpolnjevanje reda ter poudarjal, da »le tako dosežemo važnost in priznanje sebi, židovstvu pa pomagamo s tem, da premagujemo predsodke, ki so vedno znova vir nepravilnih napadov proti židovstvu«.

Kakor je iz teh citatov povsem jasno, je prostozidarstvo proizvod židovstva in služi le židovstvu, katerega jemlje v obrambo, da podpira in mu pomaga pri osvojevanju vlade nad vsem svetom. Da bi doseglo ta cilj, je prostozidarstvo od svojega početka s pomočjo svojih agentov skušalo prodreti v vse vrste družbe ter je povsod povzročalo zmedo, preprič, nemir, afere, razvratno in pravno svobodo.

V CSR je prostozidarsko bratstvo imelo svoje pristaje v najvišjih državnih in javnih uradnikih, ka so zavestno podpirali nadaljnje širjenje framsonskih lož. Celotno obsejalo predstavnik države, prvi in drugi predsednik, Masaryk in Beneš, sta bila aktivna framsona. Obsa sta bila člana poleg lož v CSR tudi pariške lože »Grand Orient de France«. Naravno je, da se je poleg glav države prostozidarskih bratov, tudi vse vodilni štab rekrutiral iz framsonov, ki so na prevejeni način skrbeli za širjenje prostozidarske misli, sicer pod videzom vsemogočih človekoljubnih in demokratičnih gesel ter pod videzom vse mogočih organizacij, kakor je bila n. pr. »Svobodna misel«, »Zveza proletarskih svobodomislecev«, in podobno. Ta zveza je n. pr. eno zimsko dobo leta 1936 organizirala 50 večerov in manifestacij, 25 predavanj, in dala nalepiti nad 4000 raznih plakatov — propagandnih oznanil. Ta zveza je imela 5 lastnih tiskanih glasil, dva v češčini, tri v nemščini, v nakladi 20—25.000 izvodov.

Poleg teh neoficielnih prostozidarskih organizacij »og. podorganizacij je bil v Pragi tudi sedež »Velike narodne češkoslovaške lože«, združujoče v CSR 27 lož — podružnic. Potem »Grossloge Lessing« za den drei Ringen, ter čisto židovska loža »B'nai B'rith«, ter še prostozidarski red »Čudežnih bratov«. Med člani teh masonskih organizacij je bilo 8000 najvidnejših javnih delav-

cev v CSR. In vsi ti so pod plaščem demokracije skušali podpirati žide in židovstvo sploh ter se boriti proti krščanstvu z širjenjem svobodne misli ter svobodo narodov. Ta pravna nebrzdanost je potem nekajkrat prinesla CSR v inozemstvo zelo neslavno ime in reklamo: v podobni statistiki rasti zločinov, spolnih bolezni, družinskih razvratov ter celo množico korupcijskih afer, kakor je bila špi-ritna, bencinska, premogovna itd. Vpliv svobodomiselnega podpiranja židov je bil večkrat viden celo na čisto športnem področju, tako v Londonu leta 1937, kamor so na plavalne tekme šli zastopat CSR sami židje: Baderle, Abeles, Steiner in Trucht iz bratislavskega »Bar Koehba«.

Prostozidarske lože v CSR so bile tudi uradno priznane ter so jih zato uradi tudi jemali v zaščito, ako se je v tisku oglasilo kakšno mnenje proti njim. Na Slovaškem je prostozidarstvo poglono svoje korenine še iz časov nekdanje Ogrske.

Najstarejša loža na Slovaškem je bila loža »Verschwegenheit« v Bratislavi, ustanovljena leta 1872. Poleg te lože je bila tudi madžarska loža »Tessveriseg« (Bratstvo), ustanovljena leta 1903; dalje loža »Veritas«, »Most«, »Harmonia« in »Jan Kollar«. Poleg Bratislave so tudi Košice imele ložo »Resurexite« iz leta 1899, Banjska Bistrica »Felicitas« iz leta 1878, Prešovo »Caritas« in Lučenec »Phoenix« iz leta 1880, Kežmarok »Zips unter der Tatra« iz leta 1894 itd. Poleg teh lož vzhodnega obreda je bilo na Slovaškem tudi več lož židovskega obreda, ki so spadale pod Veliko ložo v Pragi (II. Ružova ul. 5), ki je imela svojo pošto čekovno številko v Češki banki Union. V to skupino je spadala v Bratislavi loža »Fides«, ustanovljena leta 1924, v Košicah »Concordia« iz leta 1891 itd. Navadno so bili voditelji teh lož tudi vodilni člani v ložah vzhodnega obreda. Pri tem je vsaka taka loža imela svoj distrikt, včasih zelo širok, tako da niso bili njeni člani samo mestni ljudje, temveč tudi znani ljudje iz podeželja. Na primer bratislavsko ložo židovskega obreda »Fides« je imela med svojimi člani tudi ljudi iz Nitre, Lipt. sv. Mikuláša, Ziline, Novih Zankov itd.

Članstvo teh lož na Slovaškem se je zbiralo iz tako imenovane inteligence, torej iz tistih vrst, ki je predstavljala znane javne delavce iz vrst javnega in družabnega življenja. Kakor je videti iz seznamov, ki so jih našli 15. oktobra 1938 pri likvidiranju lož, so bili med člani na pr. predsednik bratislavske tovarne za kable, pravniki, zdravniki, ravnatelji Slemensovih podjetij, tovarnarji, veletrgovci, bankirji, profesorji, arhitekti, inženirji, prokuristi velikih industrijskih podjetij, sodniki, veterinarji, mestni svetniki, lekarnarji itd. Tako si je lahko predstaviti, da so ti ljudje iz vseh družabnih vrst imeli lahko dobre informacije o vseh panogah javnega življenja ter je po njih svobodo-

Zdravje

Je naše največje bogastvo.

Z bolnimi zobmi

noben

človek ni zdrav.

Chlorodont
zobna pasta

miselstvo lahko širilo svoj vpliv v vse tokove življenja. Iz tega se lahko sklepa tudi, da je vse javno življenje v CSR bilo pod vplivom prostozidarstva, proti kateremu se je Hlinkova stranka vedno tako odločno borila.

Bratislavsko loža »Velikega vzhoda« je imela svoje velike prostore na Trgu 1. maja (Namesti 1. maja), današnjem Trgu Hlinkove garde, kjer je bilo 14 sob. Vse dom je bil zgrajen naravnost za ložne namene. Na fasadi pod loki so prostozidarski znaki. Zanimiv je vhod, ki je po hodniku vodil najprej k prvemu stopnišču in šele od tod se je lahko šlo v prizemlje ali sutereno. Poleg tega je čez dvorišče nekoliko maskiranih izhodov. Prostozidarji so imeli tukaj precejšnjo zbirko masonskih odlikovanj itd. Tu je bila tudi črna izba z okostjem človeka in rakvijo, v kateri je moral novo izbrani član nekaj časa ležati. Na drugem kraju so imeli spravljene črne kapuce, katere so oblačili nase pred obredi, ki so bili v veliki dvorani »templju«, polni zaporednih stolov kakor v kinu, s klavirjem, harmonijem itd.

Tu v teh prostorih, kjer so se framsonski veljaki borili z meči, klanjali se lobanji in delali vse mogoče, da oslabe duha že itak slabega, so kovali grožnje in atentate, da bi politično in gospodarsko življenje prešlo po talmundskem učenju najprej v službo židovstva potem pa v roke samih židov. Za doseg tega so framsoni, ki so jih v Bratislavi vodili židje, bagatelizirali narodne svojevrednosti Slovakov, negirali samostojni slovaški jezik in dušili vsak narodni pojav, ki je prirodno ogražal židovsko-masonske težnje. V ložah so se kovali grožnje vsem tem junakom Slovakom, ki so se izkazali kot brezkompromisno bojovnike za pravice slovaškega naroda, v ložah so sklepali, koga od teh je treba odstraniti in kako. In zato je narod takoj, ko je prišel do svoje moči, stresel s sebe masonski jarem ter je že prva samouprava dne 15. oktobra 1938 razpustila lože.

Izmed bivših članov prostozidarskih lož v Bratislavi so se nekateri priključili pozitivnemu delu za slovaško državo, nekateri pa so ostali še konvencionalni. Toda njihova doba se je končala, kakor se končava po vsem svetu doba masonskega in židovskega paševanja.

Dr. J. A.—s.

Siam zahteva velik kos Indokine

Hanoj, 1. oktobra. b. Francoske oblasti v Indokini so prejele včeraj ponovno noto siamske vlade, ki zahteva daljnosežne teritorialne odstopitve v korist Siama.

Japonci v Indokini

Hanoj, 1. oktobra. b. »Associated Press« poroča, da so se japonske in indokitajske čete vkopale na utrjenih položajih 70 milj severovzhodno od Hanoja, ki je glavno mesto Indokine. Nasprotno čete so ddaljene druga od druge samo še 3 km. V zadnjih treh dneh ni prišlo do spopadov med japonskimi in indokitajskimi četami. Indokitajske čete so dvignile v zrak vse mostove, porušile so ceste ter sprožile na vsa važna prometna križišča in ovinke velikanske skale, ki so jih razstrelile z dinamitom.

Bolgari zasedli Južno Dobrudžo Begunci se vračajo

Sofija, 1. oktobra. AA. Stefani: Bolgarska vojska je končala danes zasedbo Južne Dobrudže. Na svečani seji občinskega sveta v Sofiji, na kateri sta bila navzoča tudi italijanski in nemški poslanik, je predsednik imel govor, v katerem je omenjal akcijo, katero sta izvedli državi osi v korist Bolgarije. Predlagal je tudi, da se tri velike sofijske ulice odslej nazivajo po Hitlerju, italijanskem kralju in po Mussoliniju. Predsednik občine je izročil diplomu častnih mešanov poslanikom Italije in Nemčije, ki sta pri tej priliki imela krajše govore. Seja se je končala ob navdušenih vzklikih Italiji in Nemčiji.

V Berlinu zadovoljni s Sovjeti z ozirom na novo trozvezo

Berlin, 1. okt. AA. DNB. Jasnost, s katero je poluradna »Pravda« določila stališče Sovjetske zveze do berlinske trozveze in tako razblinila sanje Anglije, ki je kljub dosedanjim neuspehim poskusom v Moskvi pričakovala o priliki tega pakta odpor, ki bi bil ugoden za angleško politiko razširjanja vojnega udarila, se ni mogla bolj naglasiti v berlinskem tisku, kakor s citiranjem »Pravde«.

Glede ugotovitve moskovskega lista, da Sovjetska zveza kot »zastopnik miru in nevtralnosti« more samo naglasiti, da bo ostala zvesta svoji politiki, piše »Völkischer Beobachter« med drugim naslednje: Pojmovanje naziranja v članku sovjetske »Pravde« je popolnoma v skladu s stališčem držav trozveze in to pojmovanje se kaže ne samo v nemškem, pač pa tudi v italijanskem in japonskem tisku.

»Lokal Anzeiger« dvomi, da bi Angleži, ki še niso pravilno razumeli odnošajev med Nemčijo in Sovjetsko zvezo, dopustili, da bi njihova javnost zvedela za stališče Sovjetske zveze, podano v moskovski »Pravdi«. Kljub jasno napisanemu členu 8 v paktu trozveze o odnošajih s Sovjetsko Rusijo bodo vojni hujskači še dalje tolmачili berlinsko pogodbo na način, ki bi bil v najboljši skladnosti z njihovim programom razširjanja vojnega področja. Ta program pa se zdaj bje v dejstvom, da je trikot Berlin-Rim-Tokio močnejši, kot je bil kdajkoli, medtem ko istočasno Sovjetska zveza ostaja nevtralna in ne čuti nobene želje, da bi jo kdo izkoriščal v svoje namene.

Berlin, 1. okt. AA. DNB. »Berliner Börsen Zeitung« objavlja uvodnik, ki ga je napisal profesor cesarske japonske univerze v Tokiu Hike Macuka pod naslovom »Japonska na Tihem morju«. Članek ugotavlja, da so na Tihem oceanu nastale v zadnjem času velike spremembe in to zaradi ustanovitve Mandžurske države, kitajsko-japonske vojne in vojne v Evropi. Vsa ta dejstva so imela na Daljni Vzhod veliki vpliv. Dosedanji red na Daljnem Vzhodu je omajan in so razmere sedaj take, da je mogoče ustvariti nov red. Ta red naj bi sponel na sledečih načelih: ustanovitev pokrajinskih čet pod vodstvom najmočnejše države, sodelovanje malih držav z velikimi ter medsvetovno zavarovanje miru. Popolnoma naravno je, da prevzame v vzhodni Aziji japonska vodstvo v političnem in gospodarskem pogledu, kajti številna važna vprašanja je mogoče rešiti samo na pobudo japonske. Brez stvarnega sodelovanja Japonske je miroljubna rešitev številnih vprašanj na Tihem oceanu nemogoča.

Stališče Kitaja

Cungking, 1. okt. c. Reuter. Kitajska vlada marsala Cankajška je objavila posebno izjavo v zvezi s podpisom vojaške pogodbe med Nemčijo, Italijo in Japonsko. V tej izjavi pravi vlada marsala Cankajška, da Kitajska nikdar ne bo priznala japonskih osvojitvev na Kitajskem, prav tako pa ne bo priznala reda, ki ga hoče v Aziji ustvarjati Japonska.

Italijanski vojaki in delavci grade nekje v Afriki letališče.

Gospodarstvo

Še o vzrokih draginje

VI. Vzroki dviga cen na denarni strani

V dosedanjih člankih smo razpravljali o vzrokih draginje s strani blagovne strani. Raziskali smo vzroke v našem notranjem blagovnem prometu in se na kratko dotaknili tudi težav, ki jih imamo z našim uvozom. Treba pa je, da pogledamo tudi na drugo stran, t. j. na denarno plat dogajanja. Znano je, da tudi količina in hitrost obkroženja denarja vplivata na tvoritev cen, ne samo ponudba in povpraševanje z blagovne strani. Tokomoramo raziskati tudi, v kolikoli so prišli vzroki za povišanje cen na denarne strani.

Naš obtok bankovcev je v letu vojnega leta 1939-1940 znatno narasel. Če proti koncu avgusta lanskega leta je obtok bankovcev zaradi potreb

zasebnega gospodarstva, ki je stremelo po čimvečji likvidnosti, zlasti pa denarni zavodi, znatno narasel. Od konca julija 1939 je do konca avgusta obtok bankovcev narasel od 7.354.25 na 7.986.25 milij. dinarjev. Z začetkom vojne se je naš obtok bankovcev gibal na višini okoli 8 milijard dinarjev, nato pa je začel naraščati v vedno večji meri. Da bi predočimo razvoj obkroženja bankovcev, gibanje žirovni računov, ki so dejansko tudi potencialni obtok bankovcev, saj se naložbe na žirovni račun lahko vsak trenutek izpremenijo v bankovce ter zadolžitve države ter zasebnega gospodarstva pri Narodni banki, nam eluži naslednja tabela, ki izraža vse v milij. dinarjev:

	obtok bankovcev žirovni račun	posojila: zas. gospodarstvu državi
1939 — 31. julija	7.354.24	920.3
1939 — 31. avgusta	7.986.25	605.15
1939 — 30. sept.	9.108.0	879.5
1939 — 31. okt.	9.244.34	985.0
1939 — 30. nov.	9.163.24	1.056.66
1939 — 31. dec.	9.697.9	899.1
1940 — 31. jan.	9.797.5	912.04
1940 — 29. febr.	10.071.9	954.14
1940 — 31. marca	10.400.1	898.0
1940 — 30. apr.	10.764.4	739.45
1940 — 31. maja	11.754.9	926.76
1940 — 30. junija	12.210.3	1.012.04
1940 — 31. julija	12.179.5	1.158.7
1940 — 31. avg.	12.241.16	1.290.0
1940 — 22. sept.	12.118.4	1.546.74

Iz tega pregleda je razvidno, da se je naš obtok bankovcev od lanskega leta sem povečal od približno 8 na 12 milijard dinarjev, torej za 4 milijarde ali okoli 50% v primeri z lanskim letom. Likvidnost zasebnega gospodarstva je zahtevala v nekaterih mesecih znatno povečanje posojil Narodne banke, toda po enem letu vojne je zadolžitve zasebnega gospodarstva za nekaj 100 milij. dinarjev nižja kot je bila pred letom dni, čeprav je v prvih mesecih vojne narasla za okoli 700 milij. dinarjev. V prvih mesecih vojne je povzročilo zasebno gospodarstvo s svojimi potrebami povišanje obkroženja bankovcev, nato pa je nastopila kot posojilodajalec država. Državni dolg je znašal dne 31. avgusta 1939 2.230.6 milij. din. dne 22. septembra 1940, po zadnjem objavljenem izkazu banke pa 8.096.94 milij. dinarjev, tako da se je zadolžitve države zvečala za 5.866.3 milij. dinarjev.

Pred novo zadolžitvijo države pri banki je bila država dolžna dne 15. septembra 1939 Narodni banki v postavki prejšnji predjudni državi 1.629.86 milij. din. in v postavki začasni predjudni gl. državni 600 milij. din. skupno torej 2.229.86 milij. din. Uredbi z dne 24. avgusta 1936 in 16. septembra 1939 sta dali državi možnost porabiti zase valorizacijski dobiček, ki je nastal z ocenitvijo dejanske vrednosti elatega zaklada. Ti dve uredbi sta omogočili državi dobiti od Narodne banke 840 milij. dinarjev, kolikor je znašala razlika med stabilizacijsko in dejansko vrednostjo zlata. Privikrat smo opazili, da je banka izplačala državi del tega dobička v izkazu za 22. september, nato pa je država dalje črpala iz

tega dobička. Skupno je država izkoristila od valorizacije elatega zaklada 839.45 milij. dinarjev.

Nadaljna zadolžitve države je nastala na osnovi uredbe z dne 18. novembra 1939, ki je omogočala eskont banov državne obrambe. Privikrat zasledimo tozadevno črpanje države v izkazu banke za 22. december 1939 in je skupna zadolžitve države na osnovi te uredbe dosegla z dne 22. septembra 1940 5.024.0 milij. dinarjev.

V svrhu pregleda podajamo novo zadolžitve države pri Narodni banki, kakor je nastajala v posameznih mesecih (v milij. din):

	iz valorizacije zlate podlage	eskont banov	skupno
september 1939	170.0	—	170.0
oktober	435.5	—	435.5
november	192.45	—	192.45
december	36.2	558.0	594.2
januar 1940	5.3	758.0	763.3
februar	—	296.0	296.0
marec	—	304.0	304.0
april	—	345.0	346.0
maj	—	935.0	935.0
junij	—	491.0	491.0
julij	—	304.0	304.0
avgust	—	507.0	507.0
september	—	426.0	426.0
skupno	839.45	5.024.0	5.863.45

To je povzročilo v največji meri zvišanje obkroženja bankovcev.

Ekonomist.

Prijava o zaključenih nakupih v Nemčiji

Devizno ravnanje je izdalo naslednjo okrožnico št. 94:

V zvezi z okrožnico št. 93 z dne 26. septembra 1940 je potrebno, da vsi domači uvozniki blaga prijavijo poobl. denarnim zavodom vse zaključene nakupe nemškega blaga pred 25. septembrom 1940. V ta namen so dana naslednja navodila:

1. Domači uvozniki, ki žele izkoristiti stari tečaj 14.80 din za blago, katero bodo uvozili tudi po 1. oktobru 1940, v kolikor je bil zaključek o nakupu napravljen pred 25. sept., morajo predložiti poobl. zavodu obremen z originalno zaključnico, podpisano od nemškega dobavitelja, tudi z označeno in podpisano klavzulo na isti zaključnici po domačem uvozniku »jamem materialno in moralno, da je bil posel zaključen dne...« in da je podpis nemškega prodajalca originalen.

2. V pisnih prijavih, katere morajo uvozniki predložiti poobl. zavodom najkasneje do 20. oktobra 1940, je potrebno, da so navedeni naslednji podatki: ime in domicil nemškega prodajalca, vrsta kupljenega blaga, vrsta blaga po zaključnici, datum izvršenega nakupa po zaključnici, točni roki, po katerih se bo vršil uvoz blaga v našo državo in točni roki, kdaj bo blago po posameznih zneskih plačano.

3. Uvozniki bodo predložili posebne pisne prijave za vse primere, pri katerih se imajo plačila izvršiti najkasneje do 31. marca 1941, posebne prijave pa za primere s plačilnimi roki po navedenem datumu.

4. Pooblašeni zavodi bodo zbrali podatke na osnovi prejetih prijav po domačih uvoznikih in bodo najkasneje do 25. oktobra dostavili seznam pristojnim podružnicam Narodne banke, v katerih bodo naznačili vse podatke po posameznih prijavih domačih tvrdk. Originalne zaključnice, ko bo predhodno preiskana njih pravilnost, bodo s svoje strani overili s klavzulo uporabljen za prijavo deviznemu ravnanstvu N. b. v smislu okrožnice št. 94c z oznako datuma in podpisom. Tako overjene zaključnice bodo vrnila domačim tvrdkam s pripombo, da je potrebno priložiti odnosno zaključnico k svoji prošnji, katero bo tvrdka izročila dev. ravnanstvu N. b. za pridobitev odobritve glede izkoriščanja starega tečaja.

5. Domači uvozniki bodo lahko izkoristili stari tečaj (14.80) v teh primerih samo na osnovi predhodno dobljenih specialnih odobritev deviznega ravnanstva na osnovi prošnje, predloženih centrali Narodne banke s posredovanjem istega den. zavoda, kateremu je bila stvar prijavljena. V prošnji za pridobitev teh odobritev morajo biti navedeni vsi podatki, ki so določeni v točki 2 te okrožnice za predložitev prijave kakor tudi pripomba, ali žele opraviti plačilo pred uvozom (v naprej) ali po izvršenem uvozu. Na prošnje za izkoriščanje starega tečaja se bodo izdajale odobritve brez teškoč, v kolikor se nanašajo na zaključene posle s plačilnimi roki do 31. marca 1941 in v kolikor bodo predloženi dokazi v redu. Toda prošnje za izkoriščanje starega tečaja s plačilnimi roki po 31. marcu 1941 bodo vzete v pretres šele potem, ko se glede tega doseže soglasje s pristojnimi nemškimi oblastmi.

Plačilni promet z Belgijo

Devizno ravnanje Narodne banke je izdalo naslednja navodila za plačilni promet z Belgijo v okrožnici št. 92:

1. Stari uvoz in izvoz. Za stari uvoz in izvoz se smatrajo vsi zaključeni nakupi in prodaje blaga v Belgiji pred 1. oktobrom 1940, pri čemer je merodajen dan zaključka nakupa, odn. prodaje blaga po zaključnici. V kolikor ne obstoja zaključnica, bo upoštevan datum izdaje fakture po prodajalcu blaga. Uvoženo blago v teh primerih, kakor bo tudi izvoženo blago plačano takole:

1. Plačilo starega uvoza. Stari uvoz bo plačan s pologom dinarjev za odgovarjajočo vrednost fakturiranih zneskov na dinarski račun Emisijske banke v Bruslju pri Narodni banki kr. Jugoslavije s posredovanju poobl. zavodov. Polog dinarjev bo izvršen takole: A. po fakturah, ki se glase na belge, na osnovi stalnega tečaja 918.71 din za 100 belg. B. po fakturah na druge valute (razen belge in dinarjev) na osnovi srednjega tečaja belgrajske borze na dan pred vplačilnim dnem. C. Na isti način bodo izvršena tudi ostala plačila v zvezi z uvozom blaga. C. Za vplačila na zbiralni dinarski račun pri Narodni banki bodo poobl. zavodi porabljali obrazec št. 484 (33—305) veliki format.

2. Plačilo starega izvoza. Na osnovi aviz o izvršenih plogih na zbiralni račun Narodne banke pri Emisijski banki v Bruslju bo Narodna banka domačim izvoznikom izplačevala, po kronološkem redu v mejah razpoložljivih sredstev na dinarskem računu. Izplačila izvoznikom v dinarjih bodo šla takole: A. Za znesek belg. odobrenih zbiralnemu računu Narodne banke pri Emisijski banki v Bruslju, po sprejetem avizu bo izplačana odgovarjajoča vrednost v dinarjih po stalnem tečaju 918.71 din za 100 belg. B. Fakturirani zneski na dinarje in druge valute se bodo pretvarjali v belge pri polaganju v Bruslju po zadnjem uradnem tečaju dotične veljave v Bruslju. C. Na isti način bodo likvidirana tudi ostala plačila v zvezi z izvozom blaga.

II. Novi uvoz in izvoz. Za nov uvoz in izvoz se smatrajo vsi zaključeni nakupi in prodaje blaga v Belgiji po 1. oktobru 1940. Plačilo novega uvoza kakor tudi plačilo novega izvoza bo šlo po specialnem računu v markah, ki bo odprt na ime Narodne banke pri Nemški obračunski blagajni v Berlinu takole:

1. Plačilo novega uvoza. Na osnovi izvršenih vplačil v dinarjih za odgovarjajočo vrednost fakturiranih zneskov, kar bodo storiili domači uvozniki pri Narodni banki s posredovanjem poobl. zavodov, bo Narodna banka izdajala naloge za izplačila belgijskim upnikom v markah po svojem specialnem računu E pri Nemški obračunski blagajni, ta pa bo dalje izdajala izplačila belgijskim koristnikom po nemško-belgijskem plačilnem sporazumu. Ob pologu dinarjev za fakture za novi uvoz bodo veljali naslednji tečaji:

A. Fakturirani zneski, ki se glase na belge, se imajo pretvoriti v prvi vrsti v marke po srednjem tečaju izplačila Bruselj v Berlinu, ki znaša sedaj 40 mark za 100 belg. Tako dobljeni znesek mark se pretvori v dinarje po tečaju 17.82 din za marko. B. Fakturirani zneski, ki se glase na druge valute (razen dinarjev, belge in marke) se pretvorijo pred tem v marke po srednjem berlinskem tečaju za odnosno valuto, tako dobljeni znesek mark pa se pretvori v dinarje po tečaju 17.82 din. C. Na isti

način bodo šla plačila ostalih novih obveznosti, ki so v zvezi z blagovnim prometom, n. pr. plačila postranskih stroškov. C. Poobl. zavodi bodo porabljali obrazec 305 za izdajanje nalogov za izplačila belgijskim koristnikom po specialnem računu E tako, da bodo v zgornjem desnem oglu postavili oznabo »Reichsmarkkonto E«. Pod zneskom v markah je treba s številko navesti tudi znesek v belgah. Če gre za plačilo fakture v tretji veljavi, se to pristavi v pripombi.

2. Plačilo novega izvoza. Jugoslovanski izvozniki blaga v Belgijo (novi izvoz) bodo dobili svoje odnose terjatve plačane na ta način, da bo naša Narodna banka na osnovi prejetih aviz od Nemške obračunske blagajne o izvršeni odobritvi posameznih zneskov specialnemu računu E izplačevala po kronološkem redu v mejah razpoložljivih sredstev odgovarjajočo vrednost v dinarjih po tečaju 17.82. Za fakturirane zneske na belge in druge valute veljajo tečaji, navedeni po II, 1. A. in B. Odobritev specialnemu računu E bo izvršila Nemška obračunska blagajna za zneske, ki jih bo prejela po nemškobelgijskem kliringu v korist jug. izvoznikov blaga v Belgijo.

Na isti način bo šlo plačilo tudi ostalih ((neblagovnih novih terjatev) v zvezi z novim izvozom blaga, n. pr. postranski stroški in drugo.

3. Za vsa vplačila in izplačila po dinarskem računu Emisijske banke v Bruslju in po specialnem računu E bo Narodna banka računalavala običajno klirinško provizijo 2 promile.

4. Vsa prejšnja navodila se razveljavijo.

5. Novi plačilni sporazum o starih in novih obveznostih stopi v veljavo dne 1. oktobra 1940.

Prijava drv in celuloznega lesa, namenjenega izvozu

Ravnateljstvo za zunanjo trgovino poziva s posebno okrožnico z dne 25. septembra t. l. vse izvoznike drv za kurjavo in celuloznega lesa, da najkasneje do 5. oktobra 1940 dostavijo ravnateljstvu prijave z originalnimi dokumenti (originalnimi zaključki, potrdilnimi pismi itd.), iz katerih so razvidne obveznosti, prevzete za dobavo drv za kurjavo in celuloznega lesa v inozemstvo z dobavnim rokom od 1. oktobra do 31. decembra t. l.

Prijave morajo vsebovati naslednje podatke: 1. ime jugoslovanskega izvoznika; 2. točno količino v kilogramih in vrsto drv za kurjavo odnosno celuloznega lesa, katero namerava dotični izvoznik izvoziti v času od 1. oktobra do 31. decembra 1940; 3. ime inozemskega kupca z navedbo količine in vrste lesa, ki se mu naj dobavi; 4. prodajno ceno za posamezne vrste lesa po toni.

Vsaka prijavljena količina se mora točno razpodeliti po vrstah lesa, ki so navedene v prijavi, kakor tudi po inozemskih kupcih. Vrste lesa naj se sortirajo tako: a) cepanice iz mehkega lesa za izdelovanje celuloze; b) bukove cepanice za izdelovanje celuloze; c) žagarski odpadki za izdelovanje celuloze nad 25 cm dolžine; d) žagarski odpadki za izdelovanje celuloze pod 25 cm dolžine; e) gabrove in hrastove veje za kurjavo z otkov na Jadranskem morju; f) drva za kurjavo (bukova, brestova, cerova, gabrova, hrastova, jesenova, javorjeva, kostanjeva, borova, jelova, smrekova, jelševa, in to v razcepljenem, sekane in okroglem stanju, skorje, grče, izrastki, panji itd., torej ves les, ki se lahko uporabi za kurjavo).

Ravnateljstvo opozarja, da se neločne prijave ter prijave, ki bi prispele po 5. oktobru t. l., v nobenem primeru ne bodo upoštevale ter bodo dotični izvozniki izključeni od izvoza v tromeščju od 1. oktobra do 31. decembra t. l.

Jedilno olje.

Kot smo že poročali, je osnovana Skupnost predelovalcev olja, ki je že začela odkupovati surovine od proizvajalcev. Skupnost je postala tudi osrednje mesto za prodajo izdelkov. Ker pa se v državi opaža veliko pomanjkanje olja, je trgovinski minister odredil, da se da v promet od večeraj 200 vagonov olja iz nove kampanje. Ti vagoni bodo prišli postopno v promet in bodo razdeljeni na vsa država. Cena bo enaka pri vseh tovarnah in na vseh razkladalnih postajah. Franko nakladalna postaja bo znašala cena 18.40 din za kg, franko nakladalna postaja kupca vključno sod in prometni davek pa bo znašala 20.79 din za kg. — Urad za nadzorstvo cen bo odredil nadrobno ceno. Za Belgrad je odredjena cena 26 din za kg. Od teh 200 vagonov bo predelanih 80 vagonov v Prvi hrvatski tvornici olja v Zagrebu, ki bo dobavljal olje razen na Hrvatsko tudi v Slovenijo in oni del vrbaske banovine, ki teži proti Zagrebu. Ostalih 120 vagonov bo razdeljenih po ostali državi. Končno je bilo odločeno, da bodo s temi 200 vagoni v prvi vrsti oskrbljene državne ustanove, aprovizacije, bolnišnice in nabavljalne zadruge.

Dobave. Ravnateljstvo drž. rudnika Velenje sprejema do 7. oktobra ponudbe za dobavo obesnih verig, brodrarskih verig, tkanja mreže iz medene žice, glinaste peči za pisarno ter svetlopišnega papirja; 14 valčkov za valjčne ležaje, prenosne brusilne naprave na električni pogon, krtačice za elektromotorje ter dva dežna plašča.

Prodaje. Dne 3. oktobra bo pri Glavni carinarnici v Ljubljani prodaja volnena blaga.

Licitacije. Dne 22. oktobra bo pri Komandi mesta Ribnica ustmena licitacija za oddajo prodaje boze ter sladkornih proizvodov v zakup.

Nova delniška družba. Trgovinsko ministrstvo je odobrilo osnove delniške družbe Vraneš v Belgradu z glavnico 1 milij. din. Družba se bo bavila s proizvodnjo in prodajo preciznih in elektromehaničnih predmetov. Vpis delnic je do 13. oktobra, predhodni občni zbor delničarjev bo 15. oktobra.

Podružnica Priv. družbe za silose v Smederevu. Te dni je bila osnovana podružnica Priv. družbe za silose v Smederevu, kjer se gradi velik žitni silos za družbo. Za upravnika silosa je imeovan g. Zdravko Mišić.

Borze

Dne 1. oktobra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebski borzi 3.627.238 din, na belgrajski borzi 9.441.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 203.000 dinarjev.

Ljubljana — uradni tečaji

London 1 funt 178.60—181.80
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Ženeva 100 frankov 1018.09—1028.09

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt 220.87—224.07
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Ženeva 100 frankov 1258.07—1268.07

Ljubljana — zasebni kliringi

Berlin 1 marka 17.72—17.92

Zagreb — zasebni kliringi

Solon 100 drahem 59.65—60.35

Belgrad — zasebni kliringi

Solon 100 drahem 61 denar

Curih. Belgrad 10, Parzi 9.85, London 16.95, Newyork 435, Milan 21.975, Madrid 40, Berlin 174.50, Stockholm 104, Budimpešta 85.50, Atene 300, Carigrad 280, Bukarešta 225, Helsingfors 890, Buenos-Aires 101.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 436 —439

v Zagrebu 439 blago

v Belgradu 437.50—438

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijske posojilo 99 denar, agrarji 52—53, vojna škoda 436 do 439, begluške obveznice 76.50—77.50, dalm. agrarji 69—70, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 95 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 94 denar. — Delnice: Trboveljska 305 denar, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. posojilo 97 denar, agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 439 blago, begluške obveznice 77.50 blago, dalm. agrarji 70.50 blago, 6% šumske obveznice 70 blago, 4% severni agrarji 51.50 denar, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 94.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 95 denar. — Delnice: Priv. agrar. banka 192 denar, Trboveljska 300—320, Guimann 45—51, Sladk. tov. Bečkerek 600 denar, Sladkorna tov. Osijek 210 denar, Osj. livarna 165 denar, Isis 60 blago, Oceania 650—700, Jadr. plova 400 denar.

Belgrad. Državni papirji: agrarji 53 denar, begluške obveznice 76.50 denar, dalm. agrarji 69 denar (69), 6% šumske obveznice 69 denar, 4% severni agrarji 52 denar, 7% Blerovo posojilo 94 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 192—193 (192, 192.50 drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Oves bač srem 307.50—210. — Rž bač 335—337.50 ban 332.50—335. — Ječmen bač srem 350—355, bač srem spomlad 412.50—417.50. — Fižol bač srem brez vreče kasa duplikat 410—415. — Tendence mirna. Promet srednji.

Sombor. Oves bač srem slov 302.50—307.50. — Rž bač 337.50—340. — Ječmen bač okol Sombor 64—65 kg 350—355, srem 350—355, bač spomlad 415—420, bač spomlad 420—425. — Koruza bač 320325. — Fižol bač beli 20% 415 do 420. — Tendence neizprem. Promet majhen.

V globoki žalosti javljamo, da se je za vedno poslovil od nas naš ljubljani in nepozabni sin, brat, nečak, vnuk

MILIVOJ

v cvetu mladosti 20 let.

Dragega pokojnika bomo prepeljali iz Ljubljane v mrtvašnico na celjsko mestno pokopališče, kjer ga bomo položili k večnemu počitku v četrtek, dne 3. oktobra ob 5. uri popoldne. — Priporočamo ga v molitev.

Celje, dne 1. oktobra 1940.

Dr. Voršič Alojzij in Terezika, starši;

»ogdana, sestra; Dragomir in Vladimir, brata ostalo sorodstvo.

Akademski športni klub vabi abiturijente-sportnike

Dragi abiturijenti in abiturientke!
Ko stopate polni idealizma na našo Almo mater, boste morali poleg umstvenega dela v seminarjih, laboratorijih in predavalnicah, ki po veliki večini ne odgovarjajo higijenskim zahtevam, tudi krepiti svoje telo v raznih športnih panogah: odbojki, tenisu, plavanju, telovadbi, lahkootletiki, izletih, alpinistiki, smučanju itd. Vse to pa vam bo nudil samo ASK, ki vas vabi v svoj krog.

ASK (»Akademski športni klub«), edina reprezentančna organizacija slovenskih katoliških akademikov-sportnikov na ljubljanski univerzi, datira iz one dobe, ko je Slovincem sovražni režim hotel uničiti vse, kar je bilo slovenskega in katoliškega, ko so nam zapirali prosvetne domove in razpuščali naše telovadne organizacije, ker so vedeli, da vse to goji narodno zavest in vzbuja njihovu nasilju odpor. Naši ASK-ovci so se dobro zavedali, da se lahko raznim sovražnim strupom in napadom z uspehom upira samo tisti, ki je tudi telesno odporen. Zato si je klub nadel za glavno nalogo, da razširi pravo in zdravo športno idejo med čim širše plasti naše akademске mladine, ki ravno v dobi študija potrebuje največ zdravega športa. ASK je takoj v začetku zagrabil stvar na praviem mestu; najprej je organiziral smuški odsek, saj je smučanje — kraljica športa — brez dvoma najbolj zdrava telesnovzgojna panoga.

Mojstri naših snežnih poljan: Ciril Praček, Rudi Finžgar, Lojzka Praček in Marjanca Ažman na velikem ASK-ovem medklubskem prvenstvu v poletnem slalomu za Akom.

ASK, ki je iz leta v leto šel svojo zmago-slavno pot navzgor, beleži ob svoji šestletnici zavidljive uspehe, ki mu jih ne more nihče zanikati. V okviru ASK-a deluje danes smuška, lahkootletška, table-teniška, damska, telovadna, plavalna sekcija. Za pravo in pošteno razvedrilo ter zabavo pa skrbi ASK s svojim družabnim klubom akademikov. Ko je mnogo naših članov tudi navdušenih planincev in ljubiteljev gora, bomo v jeseni ustanovili še alpinsko sekcijo, ki bo pridelala razna predavanja in gojila smisel za pravo vrednotenje alpinizma.

Da boste vsaj nekoliko poznali delovanje ASK-a, vam na kratko podajamo delo naših sekcij.

Zimski šport

Od dekliško naivne Rakitne, do sončne Kranjske gore, od idiličnega Črnega vrha nad Jesenicami, ki je vzgojil in usposobil naše najboljše slovenske smučarje, ki so se mnogokrat preko naših meja častno zastopali naše barve, pa tja do Komne in Planine na kraju pod ponosnim Bogatinom se je razlegala pesem naših tečajev, pesem slov, kat. akademске mladine, ki polna idealizma, z vero Boga in samega sebe zre v bodočnost.

ASK ima vsako zimo telovadne, nadaljevalne, začetniške in damske tečaje, izvedel je že državna in mednarodna akademška smuška prvenstva, februarja vsakega leta pa na idiličnem Črnem vrhu nad Jesenicami, kjer bo klub kmalu začel graditi svoj lastni Akademski planinski dom, na prekrasnih terenih v okolici smučarskega doma Jeseniškega »Gorenjca« prireja klubsko prvenstvo za krasni zlati pokal g. predsednika senata in prosvetnega ministra dr. Antona Korošca, ki je velik dobrotnik ASK-a.

ASK razpolaga z odličnimi tekmovalci, ki jih je po veliki večini sam vzgojil in katerih imena bodo ostala zapisana v zgodovini razvoja slovenskega zimskega športa na prvem mestu. 30. junija je ASK priredil veliko medklubsko prvenstvo

v poletnem slalomu za Akom, ki je bila do sedaj najzanimivejša tovrstna prireditev in o čemer so obširno pisali vsi večji jugoslovanski časopisi. Tekmovalo je okrog 40 naših najboljših tekmovalcev, med katerimi smo videli imena: Lojzka, Ciril in Marjan Praček, Zvan, Finžgar, Lukane itd. Letos namerava ASK izvesti državno akademsko prvenstvo v alpski in klasični kombinaciji in če bodo razmere ugodnejše, morda celo mednarodno. Na letošnjem drž. ak. prvenstvu v Kranjski gori si je naš član priboril naslov: drž. ak. prvaka v klasični kombinaciji, ostali tekmovalci pa so tudi na drugih tekmah odnesli lepo število prvih mest. Naši najboljši »asic«, kot n. pr. bivša drž. prvakinja v alpski kombinaciji Lojzka Praček, Lojze Zvan, olimpijca Ciril Praček in Emil Znidar, državni prvaki smuških poletov na mamutski skakalnici v Planici — Finžgar Rudi ter prvaki ZFO Bertoneelj Jože in dr., ki jih pozna vsa jugoslovanska zimsko-sportna javnost, se udeležujejo vseh naših prireditev, obenem pa so tudi naši trenerji in veliki prijatelji ASK-a.

Lahka atletika

Težko je delati načrte za naprej, toda tudi v tej panogi lahko rečemo, da imamo lepo bodočnost, ker lahko računamo v prav toliki meri na idealizem in športno poštenost pri lahkootletih, kakor to kažejo naši fantje in dekleta pri ostalih športih. Veseli nas zlasti, da z obnovitvijo naših telovadnih organizacij, ki so jih pred leti oropali, vstaja za nami mlad rod, ki že sedaj v gimnaziji dosegajo zavidljive uspehe. Upamo, da bomo že na bodočih državnih lahkootletskih tekmah za prvenstvo jugoslovanskih univerz, ki jih bo naš klub priredil prihodnje leto, lahko postavili močan kader tekmovalcev, ki bodo dobro rešili čast našega katoliškega »Akademškega športnega kluba«. O tem nam pričajo imena: Klinar, Košic, Lončarič, Lužnik, Smolej in dr., ki so častno zastopali naše barve že na mednarodnih tekmah v Liegeju v Belgiji in drugod, kjer so zasedli prva mesta.

Junija je ASK priredil I. lahkootletsko prvenstvo slovenske univerze pod pokroviteljstvom g. podbana dr. Stanka Majcena, kjer so vsi občudovali našega člana Lužnika, ki je dosegel rekordno število prvih mest in vse z odličnimi rezultati ter s tem dokazal, da je brez dvoma najboljši atlet slovenske univerze.

Telovadba

Pozimi, ko lahkootletika počiva, trenirajo naši lahkootletci in smučarji skupno s telovadci v telovadnici drž. učiteljskega, ki je pozimi topla zakurjena. Telovadec je tudi ob vsakem letnem času na razpolago kopalnica s toplo in mrzlo vodo. Mens sana in corpore sano — kar je veljalo nekdanjim starim Grkom in Rimljanom — velja tudi nam, zato je ASK že od nekdanj podpiral telovadbo svojih članov.

Damska sekcija

V letošnjem študijskem letu je bila prvič osnovana tudi damska sekcija, kjer sodeluje večina naših Savičark. Največ zanimanja imajo članice z gimnastiko in odbojko, pa tudi pri table-tenisu se pridno udeležujejo. Zimskega športa se udeležuje precej članic, ki pridno obiskujejo tečaje in so velike prijateljice belega športa. Ker je sekcija še mlada, tudi tukaj upravičeno pričakujemo lepo bodočnost.

Table-tenis

Delovanje ASK-a se kaže tudi v njegovi table-teniški sekciji, ki je priredila letos kar dvoje prvenstev: I. akademski table-teniški turnir za prvenstvo jugoslovanskih univerz pod pokroviteljstvom g. bana dr. Marka Natlačenca ter prvenstvo ljubljanske univerze. Na obeh prvenstvih so se naši ASK-ovci odlično odrezali. Zelo razveseljuje je dejstvo, da so se pojavile na turnirju tudi zastopnice nežnega spola ter s tem dokazale, da tudi njim ni ta šport tu. Naj ne bi bil to samo komet, ki zasveti in kmalu ugasne za vedno! Dobra volja in trening — pa uspeh ne bo izostal! Veseli smo, da se je ta I. akademski table-teniški turnir vršil v Ljubljani, ker smo s tem ponovno dokazali svojo agilnost, posebno pa ASK, ki je to organiziral in tako ustvaril tradicionalno tekmovalstvo med športniki naših univerz. 8. in 9. novembra bo v Zagrebu II. ak. table-teniški turnir za prvenstvo univerz. Izvedbo in organizacijo reprezentance slovenske univerze bo zopet prevzel ASK, kar ponovno dokazuje, da je najagilnejši športni klub na naši univerzi.

Vode so to jesen vdrugič narasle

Ljubljana, 1. oktobra.

Slabo vreme je nastopilo sicer že pretekli teden od petka naprej, ko so se začeli zgostevati na obnebu gosti, črni deževni oblaki, ki so sprva valovili v raznih oblikah visoko, pozneje pa so se znižali do višine 600 m in nekoliko več. V septembru sta bili dve hujši deževni dobi. Tako sredi meseca in sedaj zadnje dneve. Imeli smo letos septembra 10 deževnih dni z 226,5 mm dežja. Pač velikanska množina, ko september druga leta ni bil tako deževen. Deževno vreme je točno nastopilo v nedeljo, na prelomu sobote in nedelje, kmalu po sobotni polnoči. Le okolnosti, da je v ponedeljek nastopilo daljše deževno premirje in da tudi danes niso bili hujši nalivi, imamo pripisovati, da se niso v Sloveniji pojavile velike in katastrofalne povodnji. Ljubljani je do ponedeljka jutraj res naglo narasčala, kar se je posebno poznalo pri Fužinah, nato je začela že upadati in je davi dosegla višino 1,80 m. Do popoldne je nato narasla za kakih 30 cm. Po Barju se še ni razlila na dolgo in široko. Pod vodo so le nekateri travniki in njive ob bregovih Ljubljane.

Nekam nenavadno je v nedeljo narasčala Sava, kar je bilo znak, da so bila na Gorenjskem huda neurja. V nedeljo proti večeru je Sava pri Tacnu narasla kar za 2 m nad normalo, večeraj jutraj, ko je ves čas od nedelje naprej padala, je bila tam še 70 cm nad normalo. Dopoldne je narasla za 20 cm. Prav značilna so poročila o vodnem stanju Save od Litije naprej. Vodomerske postaje so sproti poročale banski upravi narasčanje in padanje Save. Tako poročajo vodomerske postaje:

Litija: 1. oktobra. Tukajšnja vodomerska postaja je zaznamovala stanje Save v ponedeljek 30. septembra ob 6.30 zjutraj 226 cm nad normalo. Ko je večeraj zopet deževalo, je Sava naglo upadala. Sinoči ob 18 je bila 174 cm nad normalo. Dopoldne je narasla za nekaj cm. Ni večje nevarnosti za kako katastrofalno povodenj.

Radeče pri Zidanem mostu, 1. oktobra. Sava je privlila iz Gorenjske velikanske množine vode, kakor tudi Savinja iz Savinjske doline. Nazorno to kaže vodomerska postaja, ki je zapisala kratke podatke, in sicer:

V nedeljo zjutraj je bila Sava tu 165 cm nad normalo, popoldne ob 15 še 260 cm. Še vedno je strašno naglo narasčala in v ponedeljek ob 7 zjutraj je dosegla 331 cm nad normalo. Nato je začela padati in je bilo nje stanje danes ob 7 210 cm nad normalo.

Krško, 1. oktobra. Tu Sava polagoma narasča. Večeraj ob 14 je bilo vodno stanje 120 cm nad normalo, davi ob 7 še 147 cm.

Ljubljana, 1. oktobra. Prišla so kratka poročila vodomerskih postaj tudi iz drugih krajev, ki poročajo, kako narasčajo druge reke. Dol. Lendava je sporočila, da je večeraj Kobilski potok narasel za 292 cm nad normalo, Savinja pri Laškem je v nedeljo dosegla 230 cm nad normalo. Dreta pri Rečici v Savinjski dolini je v nedeljo dosegla 280 cm nad normalo in se razlila čez bregove. Ta poročila je hidro-tehnični odsek banske uprave prejel do danes popoldne. Splošno za enkrat še ni računati na kake velike isesenske povodnji v Sloveniji.

Ponosni smo lahko tudi na to, da si je naš član na turnirju za prvenstvo Slovenije priboril naslov: prvak Slovenije v table-tenisu.

Plavanje

Plavalna sekcija ASK-a je odvisna od plavalne sekcije SK Ilirije. Po zimi trenirajo plavalci skupno z drugimi v telovadnici. Na pomlad, ko začne Ilirija s plavanjem v svojem zimskem kopališču, se ji pridružijo tudi plavalci našega kluba. Tu trenirajo do poletja, ko se začne treniranje v letnem kopališču SK Planine ob Gradaščici, kjer imajo naši člani popust. Ob dovoljenem številu plavalcev se izvedejo tekme, ki so po navadi internega značaja.

Alpinistika

Alpinizem je udejstvovanje, ki zahteva največ požrtovalnosti, ljubezni in idealizma. Treba je

biti z našimi alpinisti, žrtvovati in ljubiti z njimi, kdor hoče razumeti njihovo udejstvovanje. Alpinizem je treba gojiti iz ljubezni do gora in božje prirode, pa tudi iz ljubezni do bližnjega.

Mimo vseh starcev in starih, mimo bolehnih in trpečih, mimo neboljnih otrok, mimo pohabljenih in od življenja trudnih, mimo vseh prst božji včasih neizprosno pokaže na sveže življenje: zastavljeni nogi izpodletijo, mlado telo omahne, trdni prijemki in v ledu in snegu stisnjene čeri se izmaknejo hlastanju premalih rok. Gora iztisne biser iz sreca; telefoni zabrnijo in planinci se z največjo požrtovalnostjo odzovejo klicem SOS s planin.

V neizbrisnem spominu vam bodo ostali dnevi, preživeti v osrčju in objemu gora. Takrat so preprosti bivaki tvoji dom, vrvi in nahrbtnik podzglavnik, pot nad temnimi brezdnimi in vrtoglavinami višinami, odkoder se dviga krič po življenju, pa je kakor pot skozi purgatorij k soncu, k radosti sreca in duha. Božji svet je odprt pred tabo kakor čudovita knjiga in posamezni spomini v bližini in daleč so kakor listi v tej knjigi spominov. Ali ni najlepše takrat, ko človek pije doživetje sveta s svojimi večno žejnimi, otroškimi očmi in dojema vse to čudovito poezijo gora? Takrat bo tam zunanaj v prirodi božji sanjal tih in miren večer; težko je pozabiti takih večerov in čestokrat se povračajo znova... J. Planinšič.

Žrebanje 1. razreda 41. kola
Državne razredne loterije
11. oktobra 1940.

42.000 dobitkov in 7 premij

v (približnem) znesku

65.000.000— dinarjev

Dobitki po 2.000.000—
1.000.000—
500.000—

300.000—
200.000—
100.000 i t. d.

Cena srečk:

1/1 srečka
Din 200—

1/2 srečke
Din 100—

1/4 srečke
Din 50—

STROGO SOLIDNO POSLOVANJE!

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN I DRUG

ILICA 15

ZAGREB

GAJEVA 7

DVAKRAT

v enem letu (38. in 40. kolu) so dobile največjo premijo

Din 2.000.000— (dva milijona dinarjev)

srečke, prodane iz NASE kolekture, in sicer št. 91.760 in 44.848

Gradbeno delavstvo zboruje

Ljubljana, 30. septembra.

V nedeljo, dne 29. sept. je sklicala Strokovna zveza gradbenega delavstva ZZZD v Delavski zbornici širši sestanek, da se s svojim članstvom pogovori, kako je treba nadaljevati akcijo za izboljšanje gnotnega položaja gradbenega delavstva.

Društvena dvorana je bila polna delavskih ljudi, kateri so prišli poslušati, kaj so storili njihovi voditelji. Kljub dežju in slabemu vremenu je bila udeležba zadovoljiva, kar je najboljši dokaz, da delavstvo aktivno sodeluje s svojo strokovno organizacijo.

Med članstvom je bilo opaziti veliko novih obrazov. To so po večini bivši člani razpuščenega marksističnega Gradjevinškega saveza (SGRJ), kateri so bili skozi desetletja tako kruto varani. Ko so spoznali vso gnolobo organizacije, katero so toliko časa podpirali in zagovarjali, so se ustrašili svojih lastnih dejanj. Vendar mi teh delavcev še daleč ne obsojamo, kajti oni niso imeli možnosti, da bi pogledali v zakulisno delo svojih voditeljev. Oni so slepo verjeli zvenečim obljubam rdečih rešiteljev, kateri so jim obljubljali raj na zemlji. Ko pa tega raja od nikjer ni bilo in ko so slišali iz ust bivšega glavnega revizorja SGRJ, tov. Plankota kako se je manipuliralo z delavskim denarjem, je vsem postalo hudo ob misli, da so se s temi ljudmi toliko časa pajdašili. Trumoma so pristopili in še pristopajo k edini resnični predstavni slovenskega delavstva, to je k Zvezi združenih delavcev.

Mladi in agilni predsednik Strokovne zveze gradbenega delavstva ZZZD, tov. France Kralj, je vodil zborovanje ter je razgalil pred navzočimi vso revščino razpuščenega saveza. Opisal je potanek, potek in konec nezakonite stavke, katere namen je bil, pripraviti gradbeno delavstvo še ob tistih nekaj dinarčkov, katere bi lahko pred zimo zaslužilo. Orisal je požrtovalno in resno delo ZZZD ter zagotovil, da je v teh dneh pričakovati zvišanje delavskih mezd.

Zvezni tajnik, tov. Bitežnik, je v izprnem referatu pokazal gnolobo in razpad današnje liberalne družbe. Orisal je rezultat tako zvane svobode, katere se je od dni francoske revolucije pa do današnjih časov izkoriščala v spekulativne namene onih, kateri so bili tako kruti in neumisljeni, da so si svobodno z delavskimi žulji priborili ogromna imetja. Poudaril je, da bo delavec prišel do svojih pravic samo takrat, ko bo sam o svoji usodi odločal, ko bo v vodstvu tovarne sedel delavec ter bo imel tudi on besedo pri delitvi dobička, katerega so ustvarile delavske roke.

Sledil je referat strok. tajnika ZZZD, tovariša Breznika, kateri je opisal borbo centrale ZZZD za izboljšanje delavskega položaja, ter tov. Plankota

o razmerah, ki vladajo, oziroma so vladale v SGRJ; o motorju, ki je čez noč izginil ter o potici, katero mora imeti žena nekega funkcionarja SGRJ vsak dan na mizi.

Na koncu je bila sprejeta resolucija in sestavljen načrt, kako naj Zveza v bodoče deluje.

Sprejet je bil predlog, da se v trdih zimskih mesecih osnujejo delavske kuhinje, s katerimi se bo vsaj deloma opomoglo najbednejšim brezposelnim delavcem. Javnost že sedaj opozarjamo in jo že danes naprošamo, naj delovanje teh kuhinji gnotno podpre.

Zvišane cene čevlarskim izdelkom

Čevlarski mojstri, včlanjeni v Združenju čevlarskih mojstrov za sodni okraj Ljubljana, so na sestanku v nedeljo sklenili po daljši debati, da zvišajo posamezne postavke cenika za različne čevlarske izdelke. V živalni debati, ki se je razvijala o položaju čevlarske obrti, so mnogi govorniki poudarjali potrebo, da bi se morali izboljšati tudi prejemki mnogim državnim nameščencem in zasebnim nastavljenim, potrebno bi bilo, da se uredi gnotni položaj najnižjih delavskih slojev. Prav čevlarska obrt je mnogo odvisna od gnotnega položaja teh slojev. Mnogi so tudi naglasili potrebo strožje kontrole nad tovarnami in trgovci z usnjem. — Zaradi naraščajočega dvigovanja cen usnju različnih vrst so čevlarski prisiljeni povišati cene različnih čevlarskih izdelkov. Začasno je bil sklenjen na nedeljskem sestanku tale cenik: Sivani moški predniki 222 din, zbiti moški predniki 195 din, Sivani ženski predniki 165 din, zbiti ženski predniki 150 din. Templanci gozjarice (podplati in pete) 100 din, samo podplati 73 din. Samo pete k gozjaricam 28 din. Sivani moški templanci (podplati in pete) 80 din. Samo podplati 56 din. Zbiti moški templanci (podplati in pete) 75 din. Samo pete 24 din. Ženski templanci (podplati in nizke pete) 57 din. Samo podplati 44, samo pete 15 din. Ženski galanterijski templanci (podplati in pete) 47, samo podplati 37, samo pete 10 din. Otroški templanci za čevlje do št. 28 (podplati in pete) 45, od št. 29—35 (podplati in pete) 54, samo podplati do št. 28 32 din, od št. 29—35 43 din. Pete 12 din. — Vsi dodatki, kakor kovanje, notranjiki, podloga v peto in drugo, se zaračunajo posebej. Cene za nove čevlje, naročene po meri, se primerno zvišajo od 30 do 50%.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 2. oktobra: Angeli varuhi. Leodegar, škof.

Četrtek, 3. oktobra: Terezija Deteta Jezusa. Felicija, devica.

Novi grobovi

† Prof. Vojteh Štrukelj

Ljubljana, 1. oktobra 1940.

Danes zjutraj se je po Ljubljani razširila žalostna novica, da je ponoči ugasnilo mlado življenje profesorja Štruklja Vojteha. Pokojni je bil zadnja leta profesor zgodovine na I. državni gimnaziji in je sin znanega slovenskega katoliškega javnega delavca, šolskega nadzornika v p. g. Ivana Štruklja.

Pokojnik je opravil svoje gimnazijske študije na tedanji I. drž. gimnaziji v Tomanovi ulici, to je na sedanji klasični gimnaziji v Ljubljani. Maturiral je v letu 1926, in se je takoj prihodnje leto vpisal na filozofsko fakulteto Aleksandrove univerze v Ljubljani. Ves čas je sodeloval pri Akademskem pevskem zboru, bil je tudi zvest pevec v Glasbeni Matici, prav tako pa tudi član akademskega pevskega okteta. Ko je bil v letu 1931. diplomiral, je moral kot somišljenik katoliškega tabora več let ostati brez službe. Dočim so njegovi tovariši iste ga letnika že dolgo bili v državnih službah, je moral pokojnik leta in leta čakati na primerno namestitev.

Pred leti se je poročil z go. Mileno Verbičevno in si z njo ustanovil lepo družinsko življenje. Sedaj ga je pa smrt nenadoma iztrgala njegovi družini v najlepših mladih letih in v največjem delu, s katerim si je dobival med šolniki lepo ime. Ne samo, da je bil prvovrsten učitelj svojih mladin, ki ga je od srca ljubila, temveč se je uveljavil tudi kot izvrsten pisatelj šolskih knjig. Proforsko društvo mu je poverilo pisanje slovenskih zgodovinskih učbenikov za nižje razrede srednjih šol, kar je v družbi s prof. Binterjem odlično izvršil. Slovenski zgodovinski pouk, ki je prav v zadnjih letih centralističnega režima postal resnično samo privesek drugi jugoslovanski zgodovini, je zopet dvignil v pravo pomembnost in ga napolnil z duhom, kako naj resnični slovenski dijak pojmuje svojo zgodovino ter razvoj človeškega duha in oblik. Sredi dela ga je sedaj zatekla smrt, ki se ne ozira na mlada leta družinskih očetov in na delovno voljo še včeraj svezega in zdravega moža.

Dobrega tovariša, vzornega moža in očeta, velikega ljubitelja petja, odličnega vzgojitelja in poštenega človeka bomo vsi, ki smo ga poznali, težko pogrešali v življenju. Naj bo živ njegov spomin in zemlja lahka! Njegovi družini in staršem pa naše globoko sožalje.

Autobusna proga

Ljubljana—Ribnica—Kočevje—Sušak je zaradi tehničnih razlogov prenehala s 1. oktobrom 1940 do nadaljega z obratovanjem. JADRAN, avtobusno podjetje d. d. Ljubljana.

— Upokojenci — prijave za prejem draginskih dokladov. Direkcija drž. žel. v Ljubljani obvešča vse upokojence, provizioniste, miloščinarje in rentnike, da jim bo v prihodnjih dneh poslala nove prijave za prejemanje draginskih dokladov v svojo pisarno, kot so označeni na tiskovini. Upokojenci, ki stanujejo v mestih: Ljubljana, Maribor in Celje določeno — prijave za prejem draginskih dokladov na postajah: Ljubljana, Maribor in Celje. — Vsi upokojenci, tudi oni, ki prejmejo prijave v izpolnitve po pošti, predložijo iste najkasneje do 31. X. letos edine, v žigir evidenci se nahajajo in kjer določeno tudi potrebna pojasnila. Službene edinece pošljejo prijave na: »Občji oddelček — pokojninski odsek direktorja.

— Pri motnjah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročeni po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravnega »Franz-Josef-ov« grenke vode, zjutraj na tešče pa isto množino. Prava »Franz-Josef-ova« voda se izkazuje vedno kot popolnoma zanesljivo sredstvo za čiščenje črev.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Kaj pravite?

Da so že Srbi proti Plečniku bi rad dopovedal sobotni »Slovenski narod«, da bi tako podkrepil svoje članke, ki so v tem času prinašali napade na Plečnikova dela. Gotovo bo prav, če pogledamo to srbsko zadevo s prave strani, ki pa postane pristno »ljubljanška«.

V Ljubljani se je znašla skupina ljudi, ki bi radi bili veliki in slavi, pa jim njihova dela tega ne dopuščajo. Pač ni vsakemu dano, pa če bi bil še tako rad velik. Graditi in ustvarjati je gotovo znano teže, kot rušiti, blati in smekati tudi najpopolnejše umetnine. V tej svoji onemoglosti, pa vendar s trdno željo, da se pririnejo izpod mernika na to ljubo božje sonce slave, so ti slabeželjni pritlikavci po svojih delih skoroli natrli, »kako ga bomo«. Najprej so spisali (v Ljubljani seveda) dolg članek proti Plečniku, za posrednika pa so našli go. Milana Rakovec, ki je dopisnik »Pravde« v Ljubljani, da jim je spisal ta članek v beograjsko »Pravdo«. Medtem jim je odstopil »Slovenski narod« svoje rubrike, da so lahko isti ljudje nepodpisani napadali velika dela slovenskega mojstra. Ker je ta anonimnost postajala le še keurna njihovemu »velikemu podvigu«, so si zopet izposodili g. Rakovec: njegov članek z njihovimi podatki so iz »Pravde« prepisali v sobotni »Slovenski narod« s posebnim naglasom, češ le poglejte: celo Srbi so proti Plečniku.

Kaj ni prijetna ta igra? Pri nas bi ji rekli, da je otročja, vredna »velikih« mož, ki so ji očeti.

Kaj pravite torej o teh Srbih, ki so samo nerodno poslikane kulise za neko skupino Ljubljancov in kako bi krstili njihovo dejanje?

Kaj pravite?

Mešan.

— Tečaj za duhovnike navoemške podzveze ZFO bo dne 9. oktobra ob 10 v mali dvorani Prosvetnega doma v Novem mestu.

— VECERNI TRGOVSKI TEČAJ se prične dne 8. oktobra na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Informacije in prospekti brezplačno na razpolago. — Telefon 43-82.

— Položaj na naših univerzah. Izšla je aktualna brošura o razmerah na naših univerzah z naslovom »Položaj na naših univerzah«. Katoliški izobraženeec, tako starešina kot akademik, ki se le kaj zanima za borbe in trenja zlasti na ljubljanski univerzi, si bo preskrbel to knjižico, ki mu bo kažipot v spoznavanju tako zapletenih razmer. Vsebinska brošura je: Nekaj o razmerah na beograjski univerzi (Jože Györköš), Trenja na zagrebški univerzi (Vojmir Bratina); pod poglavjem Naša univerza pa: Filozofska fakulteta (Janko Novak), Pravna fakulteta in naša društva (Ivo Cerjak), Medicina (Kikelj Jaroslav), Tehnika (K. Dolenc), Akademski zvez (Tine Kraner). Zlasti bo vsakogar zanimal članek o Akademski zvezi, saj je znano, da vlada v tem vprašanju med našimi inteligenti še zelo velika nejasnost. Popisan je razvoj Akademski zveze od njenih početkih pa do danes, trenja raznih struj, od nekdanjih križarjev pa do današnjih tretjeskupincev, stališče »Stražer«, stanovska preureditev katoliških društev in nje prodor ter uspešen razvoj, itd. Knjiga stane za akademike in dijake 5 din, za druge 10 din. Naroča se na naslov: Akademski zveza, Miklošičeva 5, Ljubljana. Dobi se tudi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani ter v Cirilovi knjigarni v Mariboru za ceno 10 din.

Zaradi nenadne smrti prof. Vojka Štruklja, sina predsednika Slomškove družbe, preložišmo proslavo 40 letnice na poznejši čas. — Odbor.

— Tujsko-prometno gibanje v Slov. Bistrici. V septembru je obiskalo Slov. Bistrico 40 domačih gostov iz raznih krajev Slovenije in ostale države, 10 Nemcev, 1 Nizozemec in 1 Rus.

— Jutri zadnji dan vpisovanja! Petdnevni avtoizlet 7. oktobra: Dalmacija! Informacije: Pisarna, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17a.

— Opozorjam Vas na priložnostni nakup pisalnih strojev »Continental«. Glej »Male oglase«.

— Italijanske in nemške, začetne in nadaljevalne tečaje priredi v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva ulica 27, prilije, med 8. in 14. uro.

Karady Katalin — nova zvezda na filmskem nebu! V prekrasnem madžarskem filmu »Umirajoča pomlad«, ki pride v kratkem na program kina Maticice, bodo ljubljanci spoznali eno največjih in najslavnejših umetnic madžarskega filma, mlado Karady Katalin. Ta igralka, ki je stara komaj 21 let, uživa že danes slavo po vsem svetu in to v prvi vrsti zaradi svoje dovršene kreacije v filmu »Umirajoča pomlad«, ki je bil igran po vsej Evropi s senzacionalnim uspehom. V Parizu so jo splošno imenovali »madžarska Danielle Darrieux«. Prepričani smo, da se bo tudi Ljubljana mahoma ogrela za novo filmsko zvezdo.

V ruskem
velet filmu

Minjin in Požarski

sodeluje poleg najboljših ruskih igralcev moskovski simfonični orkester spremljan s pevskim zborom. — Odlična režija in veličastni prizori! Predstave ob 16, 19. in 21. uri

Kino Union
Telefon 22-21

Nekaj o telegrafskih agencijah

Kaj je Reuter, Havas, DNB, Domei, Tass?

»Reuter poroča iz Londona...« — »Kakor je zvedel berlinski poročevalec United Press...« — »Havas zanika...« — »Pravda je prinesla poročilo agencije Tass iz Sanghaja...«

Tako se navadno začnejo časopisna poročila, ki jih čitatelji naglo prelete, da bi zvedeli, kaj je novega po širnem svetu. Mnogo časopisnih poročil se začnejo z navedbo kakšne besede ali črk: »DNB«, »PAT«, »BELGA«, »STEFANI«, »AA« in temu sledi časopisno poročilo. Ta beseda ali skupina črk pomeni ime telegrafске agencije, od katere je časopis dobil poročilo, katerega objavlja. To je res. Toda redko si nepoučeni ljudje predstavljajo, zakaj so navedbe teh besed pred poročili v časopisu tako važne, predvsem pa to, kako je sploh časopisna agencija urejena, kako je nastala in čemu služi, saj ima vendar skoraj vsak večji list lastnega poročevalca v vsakem večjem mestu.

Dočim so pri vsakem časopisu izdajatelj, uredniki in sodelavci navadno podpisani, je velik zakon časopisnih agencij, da so anonimne. Od časopisne agencije izdano poročilo gre skozi stotine časopisov, je objavljeno v tujih listih, je lahko predmet preklečevanja, pohval, bojev in kritik. Ravno anonimnost je pajčolan, ki zavije tako poročilo v neko skrivnost, za katero se skrivajo časopisni poročevalski uradi.

Od goloba pismošče do radia

Pred več kot sto leti je bil v neki majhni ulici sredi Pariza glasni urad. Za majhno plačilo je sprejemal od strank ponudbe za stanovanja, reklamo, male oglase sploh in jih dajal časopisom. Lastnik tega urada, iznajdljivi gospod Havas, ki je moral časopisom objaviti oglasov plačevati, je prišel kmalu na drugo misel. Iz drugih držav je dobival poročila in jih prodajal časopisom. Ta navada se je hitro udomačila. Havas je poslal v druge države posebne dopisnike, dobival od njih poročila, jih združil v posebne zvezke ter jih pošiljal časopisom. Tako je nastal prvi moderni poročevalski urad.

Malo pozneje, leta 1848, je ustanovil podobno agencijo mladi nemški knjigarnar po imenu Reuter v Kölnu. Spodbudil ga je dvig nemških časopisov v tem revolucionarnem letu. Köln leži sredi med Parizom in Berlinom, Londonom in Dunajem in je naravno središče za take posle. Reuter je poslal dopisnike v vsa ta mesta, ti so mu posredovali poročila na izredno hiter način, s pomočjo golobov pismošče. Misel se je ohranila, posli so dobro napredovali, dokler... dokler niso bile napeljene telegrafске žice med velikimi mesti. To je pomenila smrt za Reuterja in njegove golobe. Neki inženir, ki je polagal telegrafске kabla, pa je povezal Reuterjevo misel poročevalskega urada s moder-

— Strojepisni, stenografski, jezikovni tečaji in tečaji posameznih trgovskih predmetov (knjižovodstvo, računstvo, korespondenca itd.), se odvijajo začetkom oktobra na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Informacije in prospekti brezplačno na razpolago. Telefon 43-82.

Po državi

* Gostinski in kavarniški davek je uvedla zagrebška občina. Davek bodo pobirali od 5. t. m. dalje od računov po vseh zagrebških gostilnah in kavarnah.

* Novo cerkev bo dobil Sušak. Sušak doslej ni imel dostojne cerkve. Zdaj je pa sklenjeno, da bo stala nova veličastna cerkev sv. Cirila in Metoda na Skvačevem. Načrte dela sam Mestrovic I., ki bo s svojimi učenci vse potrebno pripravil, da bo cerkev čim bolj veličastna in monumentalna.

* Tihotapstvo iz Reke na Sušak. Kakor poročajo listi, so v začetku meseca septembra italijanske oblasti prijele mnogo ljudi, ki so tihotapili zlato in brijante iz Italije v našo državo. S to skupino tihotapev so bili v zvezi tudi tihotapevci v Trstu, Viencni, Milanu, Florenci in drugod. Vsega skupaj je bilo prijetih 21 ljudi. V vojnem času pa je tako tihotapstvo nevarna zadeva, ker ga italijanski zakoni štejejo med zločine, ki se sodijo po vojnih postavah. Ko je zdaj preiskava bila končana, so oblasti ugotovile, da to tihotapstvo ni bilo zločin, marveč le prekršek, ki ga bodo sodila redna sodišča. Zato so tudi vse prijete izpustili iz zaporov, da se bodo branili iz svobode.

* Šest samomorov je bilo v Zagrebu pretekli teden.

* Prijeti ponarejevalci dolarjev. Zagrebška policija je zasledila družbo, ki je ponarejala dolarske čeke. Člani te družbe so se ukvarjali tudi s tihotapljenjem valut, obenem so pa ponarejali čeke ter na mesto, kjer je bilo zapisano 50 dolarjev 500. Tako so po deželi oškodovali mnogo ljudi. Doslej so zaprli 10 ljudi, ki vsi spadajo v tako imenovano »črno borzo« in ki je bil njihov glavni opravek sleparija.

* Zagrebški mesarji prodajajo zdaj svinjino ceneje, kakor pa določajo maksimirane cene. Ker je zagrebška oblast na zahtevo mesarjev zvišala maksimirane cene svinjini, je zagrebško prebivalstvo kar naenkrat prenehalo kupovati svinjsko meso. Pač pa je precej narasel konsum govejega in telečjega mesa. Tako je svinjina mesarjem ostajala. Zato so mesarji zdaj začeli tudi svinjino ceneje prodajati. To je dokaz, da so bile maksimirane cene previsoko odmerjene.

* Devet sleparjev je prišla zagrebška policija, ki so neuke kmete iz okolice sleparili z najdenimi »dragocenimi« pristani. Ti sleparji so vsega skupaj osleparili nič manj ko 50 kmetov, kar je dokazano.

* Pridelek olivnega olja v Dubrovniku. Po dosedanjih podatkih iz strokovnih krogov kaže, da bo letos dubrovniški okraj pridelal vsega skupaj kakih 150 vagonov olivnega olja, ki bo vnelo 30 do 35 milij. din. Letina pa je bila letos bolj srednja in kakovost olja je slaba, zaradi olivne mušice, ki je napadala oljne nasade.

* Nova planinska koča v bosanskih planinah. Preteklo nedeljo so na gori Starčevica blizu Banja Luke odprli v navzočnosti najvišjih zastopnikov novo planinsko kočo, ki jo je zgradila podružnica planinskega društva »Romanijac« v Sarajevu.

Ljubljana, 2. oktobra

Gledališče

Drama. Začetek ob 20. 2. oktobra, sreda: »Razvalina življenja«. Red Sreda. — 3. oktobra, četrtek: »Romeo in Julija«. Red A. — 4. oktobra, petek: »Romeo in Julija«. Izven. — 5. oktobra, sobota: »Kovarstvo in ljubezen«. Red Premierski. — 6. oktobra, nedelja: »Kovarstvo in ljubezen«. Izven.

Opera. Začetek ob 20. 2. oktobra, sreda: »Grof Luksemburški«. Opereta. Red Premierski. — 3. oktobra, četrtek: »Fidelio«. Red Četrtek. — 4. oktobra, petek: Zaprt. — 5. oktobra, sobota: »Grof Luksemburški«. Izven. — 6. oktobra, nedelja: »Grof Luksemburški«. Izven.

Radio Ljubljana

Sreda, 2. oktobra: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan vonček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12 V sodobnem ritmu (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. 13.02 Sprehod po Balkanu (plošče). — 14 Poročila. 18 Mladinska ura: Anton Janša, slovenski čebelar. Zgodovinska igra v 9 slikah, napisal Arnošt Adamič. Izvajajo člani Radijske igralske družine, vodi inž. I. Pengov. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Pevski zbor »Sava«. — 20.45 Bolgari pojo in igrajo (plošče). — 21.15 Komorni trio (gdč. Fr. Ornikova — violina, prof. C. Sedlbauer — celo, g. prof. M. Lipovšek — klavir). — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Pihalni kvartet.

Drugi programi

Sreda, 2. oktobra: Belgrad: 20 Prenos iz belgr. opere. — Zagreb: 20 Koncert tamburaškega orkestra. — Budimpešta: 19.55 Koncert rad. orkestra. — Rim-Turin-Florenca: 20.30 Simfon. koncert. — Praga: 21.05 Beethovnov simfonije. Brno: 19.45 Pihalni orkester. — Bratislava: 19.40 Jazz glasba. — Atene: 21 Lahka glasba. — Andora: 21 Dunajska glasba. — Kalundborg: 19.50 Koncert rad. orkestra. — Tallin: 18 Koncert dunajske filharmonije.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovensčini. — YUF, YUG (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko, 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič—Tržaška cesta.

Slovinci v Zagrebu

Tako imenovana »mrtva sezona« društvenega življenja je zopet za nami. Nastopili so dolgi jenski večeri, ki so pregnali letno mrtvilo iz društvenih prostorov Slomškovega prosvetnega društva, kateri so zopet polni življenja. Članstvo pa si je v poletju nabralo novih moči in se je z veseljem oprijelo kulturnega dela; tako se dramatični odsek že vneto pripravlja za igro »Plavže«, ki jo bo uprizoril v nedeljo, dne 20. oktobra ob pol 8. uri popoldne v frančiškanski dvorani na Kaptolu 9 in ne kot vedno do sedaj v Jeronimski dvorani. Avtor igre je prikazal v njej veliko ljubezen slovenskega kmeta do domače zemlje, ki je za nobeno ceno noče dati v last tujcu. Zato ste vsi ljubitelji lepih narodnih iger vabljeni, da to popoldne preživite v prelepi frančiškanski dvorani ob prijetni slovenski besedi.

sodeluje poleg najboljših ruskih igralcev moskovski simfonični orkester spremljan s pevskim zborom. — Odlična režija in veličastni prizori! Predstave ob 16, 19. in 21. uri

Kino Union
Telefon 22-21

druge agencije. Državno podjetje je bil poljski PAT. Primer za popolni monopol v telegrafski agenciji pa je sovjetski Tass. Nobene uradne, od vlade podpirane agencije nima edino Amerika. Tam jih imajo velike družbe, kot United Press in Associated Press.

Ptu]

Novi odbor ptujskega Fantovskega okrožja. Na rednem običnem zboru ptujskega Fantovskega okrožja, ki je bil v nedeljo, je bil izvoljen sledeči novi upravni odbor: Arnuš Martin, predsednik, Križaj Pavel, podpredsednik, Zazula Rafael, tajnik, Rubin Maksimilijan, blagajnik, Voda Mirko, načelnik, Janžekovič Alojz, referent za naraščajo, p. dr. Marjan Gojkošek, duhovni vodja. Novi odbor si je nadel nalogo za čim intenzivnejšim delom, posebno v notranji organizaciji ptujskega fantovskega okrožja. Odboru želimo mnogo najlepših uspehov!

Če vlomilec vlomil pri žeparju.

Zadnja prilika je, da si še danes ogledate lepi Metrofilm, o katerem govorijo tako vse ženske kakor tudi vsi moški v Ljubljani!

V ženskem carstvu

Norma Shearer, Joan Crawford, Panlette Goddard. Se 135 najlepših žena ter noben moški.

KINO MATICA
Tel. 22-41

Predstave ob 16, 19. in 21.15 uri

Salve smeha odmevajo po vseh kinodvoranah, kadar doživljata STANLIO in OLIO svoje odlične pustolovščine! Oglejte si ponovno film, ki Vas bo razgibal do solzi KINO SLOGA, tel. 27-30 Ob 16., 19. in 21. uri

Vesela Škota

LJUBLJANA

Maksimirane cene kruhu, svinjini in masti v Ljubljani

Ljubljana, 1. oktobra.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani je na osnovi čl. 7 uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom (Sl. l. št. 413-70 z dne 31. VIII. 1940) in v smislu čl. 2 uredbe o kontroli cen na drobno (Sl. l. št. 420-71 z dne 4. IX. 1940) določilo za območje mestne občine ljubljanske naslednje najvišje cene kruhu:

1. Za 1 kg enotnega ljudskega kruha 5.25 din, in to v kosih v teži 114 dkg 6 din, 57 dkg 3 din, 28.5 dkg 1.50 din, ali 76 dkg 4 din, 38 dkg 2 din, 19 dkg 1 din.

2. Žemlji v teži 8 dkg je dovoljena najvišja cena 1 din.

Za peko tega enotnega kruha se sme uporabljati le pšenična moka, namleta v smislu določil čl. 5 zgoraj citirane uredbe. Za peko kruha iz krušne moke, pomešane z drugimi vrstami žita ali plodov si mora pek izposlovati posebno dovoljenje, kakor tudi določitev cene in teže temu kruhu od mestnega poglavarstva. Tako dovoljenje je potrebno tudi za peko belega kruha za potrebe bolnišnic.

Produceenti kruha, t. j. pekovski mojstri se nadalje opozarjajo na določila čl. 7, odst. 2 in 3, ki urejajo čas prodaje in čas »peke kruha. Prekrški te določbe se kaznujejo po čl. 12 in sl. uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom.

Pomagajte študentom!

Akademsko šolsko leto se zopet pričinja. Iz vseh krajev ljubje naše domovine se visokošolci vračajo na svoja študijska mesta. Toda na njih obrazih ni tistega prešernega smeha, kakor je bil druga leta. Strah pred negotovo bodočnostjo je prejel, pa postavil eno in težko vprašanje, kaj bo prineslo to šolsko leto. Kako ga bodo prebili? Draginja, bližajoča se zima, miraz, lakota! O, marsikateri reven akademik bo moral letos stradati in prezebiti.

Vincencijeva konferenca za akademike pa misli prav na vse take. Prav vsem revnim hoče in si prizadeva odstraniti to gorje. Ze prihajajo na njen naslov prošnje za hrano, podporo, najemnino, obleko in obutev. Mnogo prošelj je prihajalo sicer že lani vsak teden, pa letos jih je že zdaj neprimerno več. In prav zaradi tega trkamo na dobra in usmiljena srca. Pomagajte, usmilite se revnih akademikov! Bada je ogromna. Saj jo spozna šele tisti, ki v njej živi. Da bi brali prošnje, ki jih akademiki pošiljajo na Vinc. konferenco? Zjokati bi se morali nad tolikim pomanjkanjem in siromaštvom. Da, prav iskreno bi se morali vprašati, kaj je sploh mogoče, da so ljudje, ki živijo v taki bedi, medtem, ko se mnogo drugih naslaja v prevelikem izobilju.

Da pa ne boste mislili, da so to le prazne besede in že staro obrabljen tarnanje o uboštvi, naj Vam navedemo nekaj odstavkov iz prošelj, ki jih dobivamo. Tako-le nam pišejo: »Oče me zaradi neugodnih razmer ne more vzdrževati. Star je že 72 let. Preživljati mora sedemčlansko družino. Z instrukcijami pa si zaradi rahlega zdravja ne morem pomagati. Na roki imam že dve leti in pol gnožno rano, ki me je popolnoma oslabil.«

Zopet drugi: »Zaradi slabih razmer in prevelike revščine sem obolen na sklepnem revmatizmu. Dvakrat sem bil že v bolnišnici, kjer pa sem zaradi pomanjkanja denarnih sredstev ozdravel le začasno, ker mi je temeljito zdravljenje v toplicah nemogoče. V slabem stanovanju sem ponovno obolen: čutim trganje in bolečine po vsem telesu.« — In še mnogo takih in podobnih primerov.

Ali bomo res pustili, da bo mladina — cvet in up naroda večkrat pravimo — izhiral v uboštvi in bedi? Ali bomo pustili, da bodo tisti, ki so se iz idealizma odločili za študij, da bi mogli s tem bolje služiti narodu, morali leči v prezgodnji grob? Ne, nikakor ne! Zato pa pomoč, dokler je še kolikor toliko čas. Vsak mora kaj prispevati po svojih močeh. Prav vse je dobrodošlo. Denarni darovi, obleka, perilo, obutev, blago in drugo. Vsega manjka revnim študentom.

Rešujmo veliko revščino in bedo z dejanji. Pokazati moramo, da nam je res za to, da bratu v pomanjkanju pomagamo ter da nam je le tisto brezplodno govorčenje o dobrotah zoprn. Sicer pa veste, kako je stari Tobija učil svojega sina, da tistega, ki ima za siromaka odprte roke tudi Bog ne pozabi.

Za vsak, še tako neznan dar, ki ga boste poslali na: Vincencijeva konferenca za akademike v Ljubljani, Semeniška ulica 2-II., vam bomo iz srca hvaležni, prav posebno pa še mladina, kateri boste s tem pomagali. Darove lahko prinesete tudi osebno. Uradne ure vsak dan od 2—4.

1 80-letnica Mohorjeve družbe in 100-letnica njenega drugega tajnika Lamberta Einspielerja se bo praznovala na prvem prosvetnem večeru, ki bo v petek, 4. oktobra ob 20 v frančiškanski dvorani. Na ta prosvetni večer vabijo Prosvetna zveza kot prirediteljica cenj. občinstvo, da spozna visoke kulturne dobrine in zasluqe Družbe sv. Mohorja, ki jih je v teku 80 let izkazala slovenskemu na-

Z ozirom na dejstvo, da nimamo še uredbe, ki bi dovoljevala maksimiranje cen živine in poljskih pridelkov pri kmetih, kakor tudi na precejšen izvoz živine v inozemstvo, naraščajo cene živini, tako da so bili mesarski mojstri prisiljeni zaprositi mestno poglavarstvo za dovoljenje zvišanja cen prašičjemu mesu, slanini in masti. V izogib nevarnosti, da bi ostal ljubljanski trg brez prašičjega mesa, slanine in pa masti, kar bi mesariji pri visokih nakupnih cenah prašičev in pri doslej dovoljenih cenah v nadrobni prodaji bili prisiljeni povzročiti, je mestno poglavarstvo po proučitvi kalkulacije, ki jo je sestavil strokovni izvedenec ter na osnovi čl. 1 in 2 uredbe o kontroli cen na drobno (Sl. l. št. 420-71 z dne 4. IX. 1940) in na podlagi pooblastila kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani VIII-K št. 510-40 z dne 17. IX. 1940 in z ozirom na povišek cen živim prašičem od 14 din na 17.50 din za 1 kg žive teže, odloča za območje mestne občine ljubljanske sledeče nove najvišje cene za prašičje meso, slanino in mast:

Slanina s kožo 23 din za 1 kg, slanina brez kože 25 din; salo in riba po želji 26 din, trebušna slanina 24 din, stegno in pleče brez privage ter hrbet 24 din, stegno in pleče s privago ter potrebušina in vrat 22 din, rebra 18 din, domača čista svinjska mast 28 din.

Navedene maksimalne cene stopijo v veljavo z dnem objave.

rodu. — Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7-I. Priporočamo zlasti celoten abonma, ki stane 40 din; sicer stane vstopnina 3, 2 in za dijake 1 din.

1 75-letnico svojega rojstva je obhajal dne 1. oktobra Franc Ržišnik, znani dolgoletni uslužbenec in oskrbnik starega pokopališča pri Svetem Krištofu v Ljubljani. Celih 43 let in 5 mesecev je oskrboval staro pokopališče pri Sv. Krištofu in je rad podpiral siromake. Bog mu daj še dosti let zdravja in sreče!

1 Kongregacija gospodov pri sv. Jožefu v Ljubljani ima v sredo, dne 2. oktobra ob pol 8 zvečer svoj prvi sestanek, v tem šolskem letu. — Gospodje odborniki pa imajo isti dan ob 7 zvečer sejo.

1 Dražba volnenih tkanin v carinarnici. Javna dražba večje količine volnenih tkanin bo v skladišču carinarnice v Ljubljani v četrtek, dne 3. oktobra ob 9 dopoldne.

1 Ljudsko petejanke »Revček Andrejček«, ki jo predvaja igralci »Stolne prosvete« v frančiškanski dvorani v nedeljo 6. oktobra ob 8 zvečer, bo režiral višji inšpektor banske uprave gospod Strancar, naslovna vloga bo pa v rokah g. Rud. Vrančiča, ki ga pozna gledališka javnost iz njegovih prejšnjih dobro uspešnih nastopov v tej vlogi. Vstopnice se že dobivajo v Soukalovi trafiki Pred škofijo.

Kipar France Smerdu pravi

Živimo v hudih časih, v težkih časih, v dobi, ko narodom — kakor vidimo — ne gre za ustvarjanje, pač pa za razdiranje in uničevanje. Prav zato pa je človek tem bolj vzradočen, če slučajno naleti v tej težki atmosferi na ljudi, ki hočejo graditi, ustvarjati. Eden od takih redkih je naš priznani kipar France Smerdu, ki se najraje zaklepa v svojo delavnico, kjer gnete in kleše in molče ustvarja.

V delavnici pri delu ga tudi vedno najdem. Trenutno dela večji bronasti križ, ki ga je naročil neki privatnik. (Hvala Bogu, še se najdejo dobre duše!) Skromen — kot je naš Smerdu, je takoj ob mojem prihodu dejal: »Nič posebnega, pač pa potrebno. Sleherni dom bi moral imeti tak križ in lepša in boljša in srečnejša bi bila življenjska pot!«

Kaj praviš k tej stvari — me je vprašal ter pokazal novejšo delo »Fragment iz skupine, Angeljska pesem!«

Molče sem motril mojstrovino, med tem pa je on nadaljeval: »Vidiš, tako delo bi lahko služilo za okras vsaki slovenski cerkvi. Toliko jih imamo — cerkva namreč — pa skoraj nič takih ali slinih del. Ta umetnina ali pa nje podobna, bi se mogla namestiti na koro. Saj kipi s kora pesem pevcev proti nebu. Lepo simbolizirano — ali mar ne?«

Molčal sem nekaj časa, nakar sem vprašal prijatelja: »František, kakšen je danes odnos slovenskega umetnika-kiparja do naše religiozne, cerkvene umetnosti?«

»Predragi,« je odgovoril, »zelo šepavo je vse skupaj! Cerkevna umetnost je obtičala na nivoju obrti. V najboljšem primeru se šopiri v božjih hramih umetnostna obrt. Ne trdim, da cerkveni krogi danes ne dajejo za okrasitev cerkva denarja, trdim pa, da se premalo posvetujejo s slovenskimi likovnimi umetniki. In tako je umetnost potisnjena v stran, zlat vek pa doživlja obrt in umetnostna obrt.«

Prepričal si se že gotovo sam o naslednjem: Podeželski župnik se je odločil nabaviti za svojo

1 Maturanti VIII. razreda humanistične gimnazije v Ljubljani proslave 20-letnico mature — ne v hotelu »Bellevue« — kakor je bilo to prvotno objavljeno, ker je ta hotel od 1. oktobra naprej zaprt, temveč v splošno znani restavraciji gospe Anice Tomšičeve pri »Mraku« na Cesti 29. oktobra št. 4. Sestanek tovarišev bo nepreklicno v soboto, 5. t. m. ob 20. Prijave za udeležbo na naslov: Goslar Branko, drž. tožilec v Ljubljani.

1 Italijanski kulturni inštitut v Ljubljani sporoča, da se za tekoče akademsko leto začne vpisovanje za jezikovno tečaj z današnjim dnevom. Uradne ure od 10—12 in 15—19 na Napoleonovem trgu 6 v Ljubljani.

1 Staro hišo pred Bat'ovo palačo podirajo. Stari Maličev hotel, ki je nosil nekdanj v prejšnjem stoletju ponosni naslov »Hotel Stadt Wien«, ki zakriva pogled iz Šelenburgove ulice na novo zgrajeno palačo Bata, so te dni začeli podirati. Včeraj so v višini prvega nadstropja obdali na vogalu stavbo z odrom zato, da bodo pešci na hodnikih zavarovani pred opeko, ki bi slučajno padla z višine. Danes bodo začeli že stavbo razkrivati, nakar bodo zidove zelo hitro razdrli.

1 Kostanjarji so že prišli v Ljubljano. Te dni so začeli postavljati prvi kostanjarji svoje utice po mestu. Poleg slabega vremena in mraza je to najlepši dokaz, da smo že v pravi jeseni. V nekaj dnevih nam bodo že ponujali pečeni kostanji in maroni. Radovedni smo le, če bo tudi njim treba maksimirati cene.

1 Francoski tečaji za odrasle na moškem učiteljsku v Ljubljani, in sicer za začetnike, nadaljevalni tečaji in konverzacija, so se pričeli dne 1. oktobra. — Francoski inštitut obvešča interese, da se še nadalje vrši vpis novih frekventantov pri služitelju zgoraj omenjenega učiteljskega g. Miklavčiču, kjer se dobe tudi potrebne informacije. — Ukovina je mesečno 20 din.

1 Pri zaprtju, motnji in prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 Cvetoči kostanj. Na klavnici cvetita dve veji na enem izmed tamkajšnjih košatih kostanjev. Nekaj cvetočih kostanjevih vejic je danes popoldne prinesel v naše uredništvo dečko, ki stanuje tam v bližini. Kostanjev cvet v času, ko se tako odločno napoveduje zima, je res nekaj posebnega.

1 Nekaj kriminalno-policijske statistike. Policijski statistika za tretje četrtletje tega leta navaja prav suhoparne številke, ki zgovorno govorijo, kako so se razmnožili gotovi zločini, odnosno prestopki zoper tujo lastnino. V zadnjih treh mesecih je bilo v okolišču ljubljanske policije prijavljenih 490 različnih tatvin, 17 poneverb, 28 prevar in 2 izsiljevanji. Policiji je bilo prijavljenih 676 prekrškov cestno-policijskega reda. Kalilec nočnega miru so še vedno neugnani, čeprav plačujejo čedne policijske globe. V treh mesecih je bilo zapisanih 308 ponočnjakov zaradi kaljenja nočnega miru.

1 Večerni učni tečaji, v katerih se poučujejo vsi gimnazijski predmeti, se prične 14. oktobra. Poučevalo se bodo dnevno od 19—21. Namenjeni so onim, ki nameravajo polagati privatne izpite na gimnaziji in so zaradi službe čez dan zadržani. Informacije in vpisovanje dnevno od 13—14 na Zrinjskega cesti 7-II. do 5. oktobra.

1 Aktivni podoficirji ljubljanske garnizije prirede v soboto, dne 5. oktobra ob 20 v zgornjih prostorih Trgovskega doma v Gregorčičevi ulici družabni večer. Vabijo se vsi rezervni podoficirji, njih rodbine in prijatelji, da se tega družabnega večera udeleže v čim večjem številu.

Usakdo ve da je

ASPIRIN

sredstvo proti hripi in prehladu. Pri kupovanju treba paziti, da je vsak zavitek in vsaka posamezna tableta obeležena z »Bayer«-jevim križem. Nikoli ne pozabite, da Aspirina brez »Bayer«-jevega križa ni!

Oglas reg. pod št. br. 7357 od 23. marca 1940.

Na prapor bi radi pripeli Kristusovo obličje, ki se smeji, samo smeji.

Trdno verujem, da je rešitev v veliki medsebojni ljubezni, zato ne obsojamo nikogar. Dobri ljudje hočemo postati.

Za to leto imamo dober načrt. Vemo, da bo mnogo ljudi lačnih. Poiskali bomo premožne ljudi, ki je v njih le še malo vere ali vsaj še nekaj človeškega dostojanstva. Čakajo nas sibirski otroci, bežigradska grapa, močanske barake. Prišel bo sv. Miklavž in nam bo prijetno, ko bomo v naši dvorani pogreli premražena lička in ko bomo gledali srečne otroške oči. Takrat bo poplačan ves naš trud.

Mraz je in sneg. Naši kongreganisti gredo k sibirskim ljudem. Nosijo jim pomoč, čeprav so sami komaj za silo oblečeni in čeprav so podprati preluknjani. Ej, človek je srečen tudi z raztrganimi podplatli!

Na naši božičnici je najlepše. Pošljemo pozdrave našim bivšim voditeljem, tovarišem kongreganistom v vojni akademiji, v Maribor, po vsej Sloveniji. Sivolasi pater, čeh, je med nami in nas je vesel. Pojemo njegovo pesem: Kde domov miš... Pater govori o svoji domovini in solze mu silijo v oči. Mislimo na daljno slovansko zemljo. Tam je širna snežna ravan, ljudje v kožuhih in v sanč. Tudi tja je prišel Kristus — Otročiček in Njegovemu nasmehu se ne more nihče upirati.

Hočemo biti veseli otroci. Skušamo pozabiti, nič misliti na okolico, na čas, ki nas drži. Delamo, da bomo dozorili, ko bo prišel nov čas. V ta novi, lepši čas trdno verujemo!

Križanski kongreganist.

Slava in skromnost

Iz Napoleonovega življenja pripovedujejo sledečo anekdoto: ko je Napoleon zbežal z otoka Elba in je bil na potu v Pariz, da bi zopet zasedel francoski prestol, je med potjo prišel v pogovor z neko staro kmetico. Med drugim jo je vprašal, kako je zadovoljna s kraljem Luizom. Kmetica je sklenila roke nad glavo in rekla: »Ali vendar ne veste, da imamo že deset let cesarja Napoleona?« Ta dobra starica torej sploh nič ni vedela o bitki pri Leipzig, o njegovem pregnanstvu in o povratku Bourboncev.

Nekaj podobnega se je pripetilo pred leti sedanjemu načelniku Francije, maršalu Petainu. To je bilo kmalu po koncu prejšnje svetovne vojne, ko je ves svet navdušeno govoril in pisal o zmagovalcu pri Verdunu. Maršal Petain je prišel v neko vas, kjer je bil svoj čas kot mlad kapetan ob priliki manevrov. Oglasil se je pri vaskem gostilničarju, kjer je takrat izpraznil marsikateri kozareček vina. Ker ga gospodar očitno ni več poznal, ga je vprašal Petain: »Ali se nič več ne spominite na kapetana Petaina?« Po obrazu dobrega moža se je razlil žarek spomina in ves vesel je vzkliknil: »O seveda, kapetan Petain, kako hitro mine čas! Toda recite mi, gospod kapetan, od takrat ste gotovo postali že major, kajne?« Maršal Petain, ki je zelo skromen mož in ki ne pripoveduje rad o svojih junaških dejanjih, je rekel možu, ki ni nišesar vedel o bitki pri Verdunu in o zmagovalcu maršalu Petainu: »Da, gospod, medtem sem postal major...«

Povratek francoskih beguncev

Število beguncev iz zasedene Francije znaša 3.800.000. Od teh se je vrnilo na svoje domove do septembra že 2.700.000, v prvi polovici septembra pa tudi 300.000.

Te številke povedo, kako veliko delo so že izvršile francoske oblasti, kake težave so morale premagati s tako velikim gibanjem ljudstva in s kako vnuem francoska vlada vse to dela. Maloštevilni prehodi iz nezasedene v zasedeno Francijo so večkrat zaprti, sedaj ta, sedaj oni, večkrat pa vsi. Vsak oddelek ljudi, ki se vračajo na svoje domove po železnici, je pod nadzorstvom posebnega šefa. Potniki morajo imeti predpisane izkaznice. Seznam potnikov mora biti izročen oblastem. Naredo ga v vsi izvodih. Eden je nabit v vsakem vagonu in služi za kontrolo, v vsakem kupeju sme biti le šest ljudi. Tak prevoz seveda veliko stane. Večina beguncev nima pri sebi nobenih sredstev. Francoske oblasti so samo v mesecu avgustu razdelile med vračajoče se begunce 2 milijona kosil in več stotisočev oblek po železnih postajah na meji v nezasedeni Franciji.

Poskrbljeno je tudi za tise begunce, ki so niso vrnili v zasedeno Francijo. Ako niso mogli najti sami primerne zaposlitve, jim skušajo pomagati z javnimi deli. Do 10. septembra je dobilo delo 30.000 žena. Tem beguncem so oddali tudi 36.000 vrtov v nezasedenem ozemlju.

Angleški bombniki so zopet obiskali Berlin. Člani varnostne službe gasijo požar v neki hiši, povzročenem od angleške zažigalne bombe.

KULTURNI OBZORNİK

Otvoritvena predstava v Operi

Beethoven: Fidelio

Letošnjo sezono je operno gledališče otvorilo s predstavo edinega Beethovnovskega opernega dela. Drama je zasnovana na bazi dveh kontrastnih činiteljev: zlemu elementu kljubuje etična silnost. Poglavitna črta tega dela je zarisana v osebnosti Leonore — Fidelia, ki v samoponižanju do ječarskega pomočnika, predana stiski in trpljenju ter težki preizkušnji, z vedrim pogumom stremi za odrešitvijo sebe in lastnega moža, žrtve resnicoljubnosti, protivnika zločinskega samosilnika. Osredotočitev borbe v Leonori ima svoj oslon tudi v figuri ječarja, ki v nasprotju lastne vesti vrši zločinske ukaze, v njegovi naravi pa tli živa človečnost, ki dobi svoje zadoščenje, ko se Leonora, gnana od nepremagljivega koprnenja pod vplivom plemenite erotične elementarnosti, v kritičnem trenutku zoperstavi nasilju in zmaga. Na izrazito idealistično zasnovano delo francoskega avtorja Bouillyja je Beethoven — prevedel in predelal Sonnleithner, kasneje predelala še Breunings in Treitschke — ustvaril muzikalni koncept. »Fidelio« ima značaj simfonične stvaritve. Beethoven je obrnil pogled navznoter. Če namreč upoštevamo muzikalno izpeljavo in pretehtamo način gradbe tega opernega dela, ki nima prav za prav izrazitve odrskega značaja, nam je spoznati, da je osrednje gibalno prav za prav Beethoven sam s svojim muzikalno stvariteljskim pojmovanjem, ki ga je kot duha močne emocionalnosti in muzikalne intuitivnosti pri ustvarjanju gnalo preko ozira kakega poštartvanja situacijskih efektov v toku razvoja drame same v ono resnično muzikalno kraljestvo, v katerem je on sam svoj podanik in gospod obnem. Samozavestno črpa iz zaklada lastne muzikalne invencioznosti, močne eruptivnosti, zaradi česar se ne zna in ne more ukloniti zunanjim odskim odnosom splošno dramskim koeficientom, ki ostanejo spriču muzikalnega koncepta daleč sekundarnega pomena. Njegovo silno razmahnjeno duhovno obzorje, glasbena intuicija in stvarjalna potencia ga silijo, da dramsko dejavnost izraža čisto svojstveno, z le njemu danim obvladanjem gmote in pojmovnostjo umetniških zakonitosti, ki jim je vsebina v dogajanju notranjega človekovega sveta: njegova muzika kipi iz krija po odrešenju spon zemskoga oklepa, vzbuja v poslušalca močan dojem kristalno čiste lepote, porojene v trpljenju in v obupu, ki ga pa s silen duh poltači ter v novem hrepenenju po odrešitvi končno doživi zmago in zadoščenje. Muzika ima nekaj prečiščenega, obče človeško globoko dognanega, je monumentalna.

Gibalno opere je osredotočeno v muzikalnem konceptu, pri čemer je skladnost instrumentalne in vokalne podane v tako tesni pozovanosti, da ju moramo nujno smatrati za enakovredna činitelja. Delo je prepojeno s krasnimi ariami; s poznavanjem vokalnih možnosti in estetske učinkovitosti pevskih linij so mojstrsko napisani dueti, tereti, kvarteti, predvsem pa čudovito zgrajeni moški zbor jetnikov, ki ima toliko napete stopnjevitosti in glasbenega izraza, da človeka prevzame. Prav tako je v zadnji sliki lep himnični zbor, ki učinkuje prav tako silno v prepletanju solističnih linij. Delo, ki bi ga lahko z nezmanjšanim učinkom izvedli kot kantato na koncertnem odru, nima kot tako niti posebnih scenografskih niti režijskih zahtev, pač pa zahteva silne kulture v petju in igri ter stavlja velike naloge na dirigenta, orkester in pevovodjo.

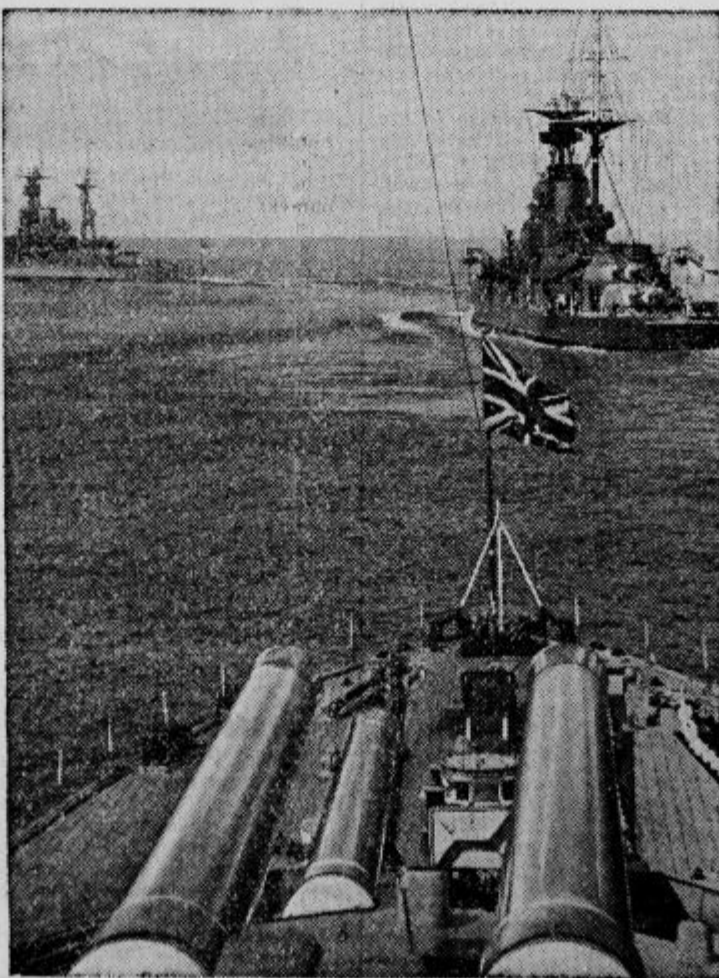
Naglasiti moram, da je predvsem režiser Ciril Debevec pravilno povzel značaj dela in mu dal le toliko razgibanosti, v kolikor zahteva stilnost Beethovenske muzikalne svojstvenosti. Prav tako je tudi scenerija inž. Franza v popolnem skladu. Posebej moram poudariti neobičajno prepričevalno igranje jetnikov, med katerimi je omeniti zlasti prizadevnost gg. Simončiča, Česnika, Škabarja, Arčona in drugih, predvsem starejših članov, dočim prepuščajo nekateri le prvim vrstam svojih tovarišev vso odgovornost, s čemer seveda razbijajo in zmanjšajo celotni efekt. Na odru je pevec obnem namreč prav tako važen igralec, kajti zavedati se mora, da je poudarjen, ki mora imeti spoštovanje do umetnine in ji pripomoči do čim večjega uspeha obojestransko; pri tem pa nimam v mislih nobenih obobestranosti.

V splošnem so solisti dojele pravilno predvsem muzikalno stran in razen nekaj malenkosti interpretirali strogo muzikalno, brez teatralnega patosa, brez sentimentalnih afektov ter subjektivnega občutenjstva. V prvi vrsti mi je omeniti gosp. Julija Beteta, ki je mojstrsko izoblikoval ječarja Rocca v igri; to je znal tako skladno opreti ob pevske stran, da je dosegel prvo mesto kot interpret v tej izvedbi. Tudi pevsko je bil na višini: jasna izgovorjava, umirjeno petje plemenitega tona brez prepihavanja ter ostre izgovorjave sičnikov, kar je pri njem večkrat estetsko slabilo pevske linije, ga je kvalitetno dvignilo visoko. — Leonora — gđ. Tea Laboševa — je imela zelo težko vlogo. Igralsko seveda kot mlada moč še ni mogla prodreti v bistvo Leonorine osebnosti ter se vtopiti v prepričevalno oblikovanje. Psihološki temelj, iz katerega mora graditi osebnost Leonore, ji je za zdaj še odmaknjen. Mlada umetnica je še v opreki z lastnim svetom in svetom svoje junakinje; skuša nam predstaviti Leonoro, kar naenkrat pa kretnja, ki je le bolj subjektivno vsakdanja, zruši kreacijo, da dobi gledalec občutek ubite notranje napetosti. Tako oslabi igra in delo zgubi učinek nazornosti. Zato je bila njena Leonora v celoti medla, dasi je bila v nekaterih momentih igralka dokaj dobra. Zdi se mi pa, da je njena prehlajenost, s katero se je očitno borila, ovirala zadostno zbranost in je trpela tudi pevska stran. Njen glas je lepo barvan in voluminozen, v dokaj obsežnem ambitusu osrednje lege izenačen. V tem obsegu se obe pevski funkciji družita v miren voix mixte, dočim v skrajnih višinah zaradi po premočni sapi v časih vprav eksplozivnega zastavka preide glas v pretežno ligamentarni ton, ki ga vzdrži s precejšnjim naporom muskulaturnega značaja. Ton dobi zaradi premočne sapa znaten vibrato z menjajočim se svetlim in temnim zvokom. V najnižjih tonih je zvok nekoliko suh in daje utis popolnoma drugega registra, iz česar se da sklepati, da se je pažnja polagala predvsem na vzgojo proti višini, kamor njena pevska natura tendira. Vendar je vse še tako sveže, da se z vztrajnim delom da polagoma zboljšati in s tem pridobiti še večjo popolnost pole gže itak kvalitne sposobnosti, ki so ji dobri fiziološki pogoji močna opora. Podajam te ugotovitve z vidika, kakršnega pevka po svojih danih glasovnih možnostih in zmogljivosti zasluži spriču visoke pridobljene tehnične izvežbanosti in omenjenih pogojev, ki jo utegnejo s časom privedi v vrsto odličnih pevk. V »Fidelio« je nudila znatno stopnjo pevske kulture. Pohvaliti je tudi prizadevnost, s katero se je potrudila za dobro in pravilno izgovorjavo slovenske pri pevskih partijah. Zdi pa se mi, da njena glasovna dispozicija odgovarja bolj mezzosopran-

skemu tipu. — Viden pevski napredek je bilo opaziti pri gospe Ribičevi, ki je podala vlogo Marceline igralsko s pravilnim razumevanjem. Tudi muzikalno je znala dojeti svojost svoje pevske partije. Razveseljivo je, da je opustila teatralno afektiranje, ki ga je vnašala v petje samo. Glasovno je pridobila na višini, kjer zna že bolje zastaviti in podpreti ton. Izgovorjava je razumljivejša, dasi posamezni vokali še nekoliko bolehalo na pokrievanju. Toda vsega naenkrat ni mogoče izboljšati. Vsekakor ji moram priznati pridnost in resnost. — Don Pizzara je pel gosp. Popov, ki je izoblikoval svojo vlogo vprav teatralno. Njegova igra nima nikakega oslona. Nastaja čisto slučajnostno in prav površnih in mnogokrat v popolnoma neutemeljenih gestah, ki ga zavedajo sem pa tja skoraj v banalnem. Pevsko v tej vlogi ne doseže potrebne kvalitete, ker so tehnične zahteve zanj nezmisljive. Višinski toni so disperzirani in ne vzdržijo intonacije, probnost glasu v višini ne doseže tiste stopnje, ki je v tem slučaju potrebna. — Florestan — g. Franc — je igralsko pokazal zopet napredek. Od napornega lanskega dela ga je počitek osvežil. Pevec se je začel muzikalno poglabljati, le škoda, da muzikalni kulturi ne sledi napredek v pevskotehničnem smislu. Prav v tej pevski partiji, ki mu postavlja velike tehnične zahteve, so višinski toni krčeviti, pri čemer si poleg premočnega sapnega pritiska pomaga še s celim kompleksom muskulature. Potrebna je tu kontrola pevskega pedagoga. Muzikalno je drugače svojo vlogo interpretiral dobro. — Jaquino — gosp. Sladojev ima prijeten lirichen tenor; zaradi kratke pevske vloge, ki mu nudi le malo raznaha, ni mogoče še presoditi in opredeliti glasovne in tehnične kvalitete. V igri pa naj skuša omejiti prekomerno gledanje na dirigenta ali bolje, naj med igrsko skuša mimogrede ujeti gesto dirigenta. Drugače je bil dober. — Minister Fernando — gosp. Lupša je bil pevsko nekoliko nerazporejen, najbrž zaradi prehlada, kajti njegovo petje ni bilo na isti višini, kakor smo ga pri njem vajeni. — Zbor, ki ga vodi g. Simoniti, je muzikalno svojo vlogo izvršil izredno dobro. Glasovne skupine so bile dovolj izenačene in uravnotežene. S pridobitvijo novih pevskih moči je zbor pridobil na zvočnosti in plemeniti učinkovitosti. Zlasti je lepo barvana baritonska skupina. Lepo sta zapela g. Rakovec in g. Dolničar kot prvi in drugi jetnik. — Orkester, ki ga je vodil dirigent dr. Danilo Švara, je letos pomnožen v zasedbi godal ter je dobil zvok skoraj simfonične postave. Prav umestno je, da so ublažili po situacijski pregrupaciji preveliko vsiljivost kovinskih instrumentov, ki je do sedaj prekrivala zvok ostalih skupin. Kar se tiče izvedbe tega opernega dela, moram priznati velik trud in prizadevnost dirigenta in članov. Izvedba dela, ki stavi velike izvajalske težkove, na dirigenta pa močnega poudarjalnega napora, ni morda dosegla še tiste kvalitete, ki jo zahteva duh in značaj Beethovnovske muzikalne svojstvenosti, vendar je spriču razmer, kratko odmerjenega časa (kajti drugod pripravljajo delo meseca dolgo) in danih možnosti dosegel orkester kvalitetno stopnjo, pri čemer pa ne sme ostati, ampak skušati čim bolj prodreti v bistvo muzikalnega kraljestva Beethovnovskega.

Celoten uspeh naše uprizoritve je bil v zgoraj navedenem smislu na višini, vendar mora vodstvo in ves operni aparat stremeti še za čim višjim dvigom v poglabitvi te edinstvene visokovredne operne umetnine Beethovne. Vodstvo opernega gledališča pa je storilo naši kulturi veliko uslugo, da je postavilo na program to delo, ki ga naše občinstvo morda na prvi mah ne more tako živo dojeti, ker je bilo vajeno popolnoma drugačnih programov. Prepričan pa sem, da bo znalo poslušalstvo kmalu živo dojeti vrednost in globino te muzike. sil.

Za novo zbirko »Kolo« svojih rednih knjig, ki izhaja vsako jesen, je Srbska književna druga leto izdala sledeča dela: Pesmi romantika Laze Kostića, zbirko novel Gligorija Božovića, Spise Jovana Ristića, članke Riste Radulovića, zbirko romanskih novel, Putničke pesme Jovana Dučića, daljšo satirično povest Stevana Sreemca »Vukadin« (prvič izšla v Zagrebu l. 1903), in pa roman Zivorada Vukosavljevića »Sudar u vazduhu«. Kolo potemtakem obsega eno knjig in bo izšlo proti koncu prihodnjega meseca.

Pogled na angleške bojne ladje

Dakar nekdanj in sedaj

Dogodki prejšnjega tedna so obrnili pozornost svetovne javnosti tja daleč na tisti konec sveta, ki mu pravimo Cap Verde, najzahodnejša točka v Afriki. Sicer Dakar, glavno mesto francoske zahodne Afrike, in v gigantskih bazaltskih skalah ležeča straža tega mesta, Cap Verde, nista romantično osamljena. Tu leži živno središče mogočnega kolonialne pokrajine s 15 milijoni prebivalcev. Tukaj se križajo pomorska in zračna pota vsega prometa ob zahodni afriški obali. Od tod dnevno plovejo veliki prekomorski parniki in vzdržujejo promet med Južno Ameriko in Južno Afriko. Dakar spada med najmodernejša pristanišča sveta ter obvlada za Marseillesom in Le Havroom večino francoskega pomorskega prometa. Le zgraditev velikega letalskega oporišča z velikimi zalogami bencina in delavnicami za popravilo letal omogoča stalni letalski promet z Južno Ameriko, z obalami, bogatimi na slonovino in zlatu, s francoskim Sudanom in kolonialnimi področji v ekvatorialni Afriki.

Kakšen je bil Dakar pred nekaj desetletji? Tam, kjer so danes veliki prekomorski parniki in bojne ladje, kjer so pred kratkim streljali obalni topovi na angleške ladje, so stale mirne, enolične ribiške kočice. Gole, temnorjave bazaltne čeri so osamljene strlele iz morja tam, kjer je danes moderno evropsko velempeto z vsemi pridobitvami civilizacije od elegantnega kina do svetovno znanega »Instituta Pasteura«, kjer se mnogi učenjaki bavijo z raziskovanjem tropskih bolezni. Na tem mestu je bilo pred desetletji le kak ducat revnih ribiških koč. Mesto je bilo tako hitro postavljeno, da lahko tekmuje v tem pogledu z mnogimi ameriškimi mesti. Od majhne ribiške vasi na golih, preperelih skalnatih tleh je kljub nezdravemu podnebnju v najkrajšem času zrastle pomembno in bogato mesto, ki je postalo tudi državna prestolnica. Dakar je ponos francoskega stavbarstva z obsežnimi tropskimi parki, belimi palačami in širokimi asfaltiranimi ulicami, ki v svoji ličnosti in snagi sličejo mestom visoko gori na severu.

Dakar ima sedaj 150.000 prebivalcev. Med njimi je 10.000 Evropejcev. Ostanek odpade na pripadnike raznih afriških in celo azijskih plemen. Stari prebivalci teh krajev so Senegalsci. Senegalsci so moške krasne postave, dva metra visoki fantje niso med njimi nobena redkost, so zelo pridni in naravnost idealni delavci. Njihovi predniki so se srdito branili pred evropskimi vsiljivci, potomi pa z velikim zadovoljstvom delajo za dobrobit Evrope. Delajo po pristaniških dokih, lepi mladi fantje pa si ne žele nič bolj kot biti sprejeti k vojakom, kjer dobe lepe uniforme.

ŠPORT

Za kaj gre v slovenski lahki atletiki?

Mnogo prahu se je v zadnjem času dvignilo v vseh jugoslovanskih atletskih športnih vrstah zaradi razmer, ki so nastale v slovenski lahki atletiki. Izjave poklicanih in nepoklicanih činiteljev švigajo sem ter tja ter obe struji, ki sta nastali po sili razmer v slovenski lahki atletiki, tolmačita športnemu svetu korake, ki sta jih podvezeli v slovenskem lahkoatletskem športu.

Razmere, ki že dolga leta vladajo v slovenski lahki atletiki, so postale zlasti v zadnjem času tako neznosne, da jih ni bilo mogoče več prenašati. Ponovno se je poskušala stvar rešiti in speljati v pravi tir, toda samo za nekaj časa in še to samo na videz. Kajti zakulisje je imelo vedno glavno vlogo in odločbe ter sklepi legalnega foruma so držali samo tedaj in samo dotle, dokler je to prišlo struji, ki je vladala za kulisami, struji, ki je dejansko vodila vso športno politiko v slovenski lahki atletiki. Da so morale take razmere enkrat dovesti do viška, je bilo na dani in mi se samo čudimo onim prvim prijateljem slovenskega lahkoatletskega športa, ki so tako dolgo vzdržali in ki so tako dolgo trpeli te nezdružljive pojave v našem lahkoatletskem športu. Delovanje najožjega foruma v slovenski lahki atletiki je bilo namreč vse drugo prejšnjemu vzgledu in lahko bi rekli naravnost vzor, kako se ne sme delati, če hočemo, da bo naš lahkoatletski šport napredoval.

Pri naših podrejenih instancah, v tem primeru pri naših klubih, se delovanje slovenskega lahkoatletskega vodstva hvala Bogu ni toliko poznalo, ker so klubski lahkoatletski vodje znali preprečiti, da se ni vnesel duh najvišjega slovenskega atletskega foruma tudi v atletske vrste kluba in so znali pravočasno zaježiti nezdružljive pojave z vrha. Tem idealnim klubskim delavcem je šlo in gre vedno samo za napredek lahke atletike v klubu in s tem za napredek vse slovenske in celokupne jugoslovanske lahke atletike. Dokaz za tako delovanje so mnogoštevilni in dobro izvedeni atletski mitingi širom naše ožje domovine, pri katerih so bili doseženi zelo dobri, mestoma odlični rezultati. In to vse brez najmanjše pomoči vrhovnega vodstva slovenske lahke atletike, ki je celo zaviralo delo, namesto da bi pomagalo klubom pri njihovem stremjenju za napredek slovenskega atletskega športa.

To stanje, ki je že del časa vladalo v vodstvu slovenske lahke atletike, so skušali nekateri delavci v slovenski podzvezi in pozneje v zvezi odpraviti, toda ni šlo in ni šlo. Vsakdo, in naj je imel še tako dobro voljo, je moral kloniti, ko je uvidel, da je vse prizadevanje zaman, da je vse delo brezuspešno. Zato so se oni delavci, katerim je šlo samo za šport, samo za lahko atletiko kot tako, ne glede na atlete ali klub, počasi umaknili iz vodstva ter prepustili svoje funkcije drugim. Dolgo časa se je »flikalo« in šušmarilo, dokler navsezadnje ni bilo nikogar več od onih v vodstvu, ki bi bili edini poklicani voditi slovensko lahko atletiko.

Mera je bila polna in zgodilo se je to, kar je moralo priti. V slovenski lahki atletiki je nastala

križa, ki pa delovanja lahkoatletskih klubov nič ne ovira pri svojem delovanju. Klubi gredo svojo pot — kar je edino pravilno — naprej, borba se pa vrši pri vrhu med dvema taboroma: prvi tabor, ki ima za seboj večino klubov in skoraj vse atlete, ki v slovenski lahki atletiki kaj pomenijo in kateri hoče spraviti red in delovanje v vodstvo organizacije, ter drugi tabor, ki je osamljen in ki je doslej slabo in diktatorsko vladal in ki bi rad tudi v bodoče uganjal absolutizem v našem lahkoatletskem športu.

Kdo je v vodstvu našega atletskega športa, je vsem pametnim ljudem vseeno, samo da se dela pravilno in da se skrbi za napredek vse slovenske lahke atletike. Taki ljudje, ki se hočejo žrtvovati za naš lahkoatletski šport, so se pojavili in postavili vse sile, da dosežejo svoj cilj. Njih namen je samo napredek in razširitev slovenske lahke atletike. Kdor je proti njim, naj gre in naj pusti pri miru slovensko lahko atletiko; naši klubbi namreč zahtevajo mirno in složno delo ter napredek.

Madžarska : Jugoslavija 3:2

V Bukarešti se je včeraj končala teniška tekma med madžarsko in jugoslovansko reprezentanco, v kateri so zmagali Madžari z gornjim rezultatom.

Atletski miting SK Planine

SK »Planina« prirejal v dnež 5. in 6. t. m., to je v soboto in nedeljo s pričetkom točno ob 13.30 polnoči na Stadionu v Ljubljani lahkoatletski miting. Tekalnice je dolgo 400 m in ima 2 nedvigjena zavoja ter je pokrito z ugaski. — Pravico starta na tem meščinu imajo vsi verificirani neverificirani atleti in tudi oni, ki so pod zabramo klubov, ki sodelujejo z odbojem, za sestavo in pripravo atletov za troboj v Belgradu. Start izven konkurence ni dovoljen. — Tekmuje se po pravilih in pravilnikih A. 7. K. J. Prijave je poslati najkasneje do petka 4. oktobra, t. j. do 12.30 polnoči na naslov Franc Jeglič, Ljubljana, Kongresni trg 2. — Prijavnine in nagraja ni.

Program in vrstni red disciplin je sledeč:
Prvi dan: tek 400 m zapreke, met kroglice (7,25 kg), jun. met kroglice (5 kg), skok s palico, tek 100 m, met diska helenski stil (2 kg), tek 1500 m, tek 400 m, tek 150 m zapreke.
Drugi dan: tek 300 m skok v višino, met koplja (800 gr), skok v daljino, tek 800 m, met diska (2 kg), jun. met diska (1,50 kg), tek 10.000 m, trisok.

Razpis

lahkoatletskega mitinga SK Elana v Novem mestu v nedeljo, 6. oktobra, ob 14.30 na telovadšču ZOO.

Miting je razpisan kot medklubski, obenem pa velja tudi kot miting po dolžnosti. Pravica starta imajo verificirani atleti klubov, veljanih v VAZ, kakor tudi atleti, ki so pod zabramo. Prijave je treba poslati najkasneje do petka, 4. oktobra na naslov: Povh Dušan, Novo mesto. Prijavnine in nagraja ni. Tekalnice je dolgo 203 m, pokrito je z ugaski in ima dva nedvigjena zavoja. Tekmovanje se vrši po pravilih in pravilnikih JLS.

Prvi dan: tek 100 m, predtek jun. in sen., skok v višino jun. in sen., disk jun. in sen., trisok jun. in sen., 100 m finale jun. in sen., krogla jun. in sen., koplje jun. in sen., skok v daljino jun. in sen., 1000 m juniorji.

Medklubске kolesarske dirke

Kolesarsko društvo »Ljubljanka« priredi v nedeljo, dne 6. oktobra med klubsko kolesarsko dirko na Dolensko s startom in ciljem v Zadvoru.

Za A-skupino na progi Zadvor, Dobrunje, Štepanja vas, Smartno, Visnja gora, Radohova vas, Smartno, Trebeljevo, Zadvor, — 100 km. — Start ob 13. — Za B-skupino na progi Zadvor, Besnica, Trebeljevo, Poljana, Smartno in obratno. — 60 km. — Start je ob 13.30. — Turistična skupina prevozi dva kroga na dolžini 12 km, in sicer: Zadvor, Sostro Sv. Lenart, Dobrunje (občinski dom) in Zadvor. Obe skupini A in B pa prevozita še po en krog, predno privozita na cilj, in sicer na isti progi kot turisti, start je za turiste ob 13.30. — Določila so ista kakor so običajno pri kolesarskih dirkah.

Prvovrstni uspehi na milanskem atletskem mitingu

100 metrov: 1. Mellerowicz (Nemčija) 10,5; Monti (Italija) 10,5; 3. Mariani (Italija) 10,5.

200 metrov: 1. Mellerowicz (Nemčija) 21,2; 2. Monti (Italija) 21,3; 3. Gonelli (Italija) 21,6; 4. Bönecke (Nemčija).

400 metrov: 1. Ferasutti (Italija) 47,9; 2. Missoni (Italija) 47,9; 3. Uhrens (Nemčija) 48,6.

1000 metrov: 1. Lanzi (Italija) 2:29; 2. Brandecheit (Nemčija) 2:30; 3. Raidl (Nemčija) 2:31.

5000 metrov: 1. Hellström (Švedska) 15:06; 2. Eitel (Nemčija) 15:07,3; 3. Bevacqua (Italija) 15:09.

110 metrov zapreke: 1. Lidman (Švedska) 14,0 (evropski rekord); 2. Caldana (Italija) 14,7; 3. Eritale (Italija) 60,0.

4x100 metrov: 1. Baracca, Milan 41,6; 2. Nemčija 41,8.

4x800 metrov: 1. Baracca, Milan 7:36,8 (italijanski rekord).

Disk: 1. Confolini (Italija) 50,46; 2. Bergh (Švedska) 48,45; 3. Biancani (Italija) 47,65; 4. Trippe (Nemčija) 46,55.

Skok v višino: 1. Compagner (Italija) 1,90; 2. Detti (Italija) 1,90; Nacke (Nemčija) 1,80.

Skok s palico: 1. Gustafsen (Švedska) 3,90; 2. Romeo (Italija) 3,80.

ZDK

Telovadnim odsekom ljubljanskih in okoliških krožkov. Z današnjim dnem pričnemo zopet z redno vaditelsko telovadbo in sicer zaenkrat ob sredo zvečer od pol 7 do pol 8 za članice in mladenke, od 8 dalje bo pa posebna gimnastika za članice. Telovadba bo na Drž. učiteljsku na Resljevi cesti. — Telovadni odbor.

MARIBOR

Lepa slovesnost v škofijskem dvorcu

G. ban je izročil visoko odlikovanje g. škofu in trem drugim duhovnikom

Maribor, 1. oktobra.

Včeraj popoldne se je v škofijskem dvorcu v Slomškovem trgu vršila pristojna slovesnost izročitve odlikovanj prevz. g. škofu dr. I. J. Tomažiču, ki je bil odlikovan z redom sv. Save 1. razr., z lento, stolnemu kanoniku prelatu dr. Čukali, ki je bil kot predsednik Mohorjeve družbe odlikovan z redom Jugoslovanske krone III. razr., stolnemu kanoniku Rudolfu Janežiču, ki je kot senjor stolnega kapitlja prejel red sv. Save III. razr., ravnatelju Cirilove tiskarne Francu Hraščetu in ravnatelju Dijaškega semenišča dr. J. Aleksiču, ki sta bila odlikovana z redom Jugoslovanske krone 4. razreda.

Visoka odlikovanja je odlikovancem izročil g. dr. Marko Natlačen, ki se je v ta namen z opolnomočenimi ljubljanskimi vlakov v spremstvu svojega tajnika dr. Jožeta Kovačiča pripeljal v Maribor. Od mariborskih odličnikov so se slovesnosti udeležili mestni poveljnik general Parac, mestni župan dr. Alojzij Juvan, predsednik okrožnega sodišča dr. Hudnik, gg. okrajna glavarja dr. Šiška in Eiletz, predstojnik mestne policije Kos, člani stolnega kapitlja in zastopniki mariborskih župnij.

Vsi ti gospodje z g. banom in s prevz. g. škofom so se ob 12 zbrali v škofijskem dvorcu. Slovesnost je začel g. ban z nagovorom na prevz. g. škofa. V svojem govoru je g. ban poudarjal velika dela, ki jih je prevz. g. škof s svojo ljudomilostjo in dobrotljivostjo ustvarjal ne le na

cerkvenem in verskem področju, ampak tudi na narodnostnem. Delo, ki ga je g. škof opravljal v Slomškovem mestu in v Slomškovi škofiji ni bilo le v korist Cerkve, ampak tudi naroda in države. Njegovo obširno delovanje je našlo priznanje tudi na najvišjem mestu in so ga zato kraljevi namestniki blagovolili odlikovati z redom sv. Save 1. razr. z lento. G. ban je končal svoj nagovor z izrazom zadovoljstva in veselja, da more g. škofu odlikovanje izročiti, mu kot prvi čestitati in poudariti, da z visokim odlikovanjem ni dano priznanje le njegovega osebnemu delu, marveč vsem njegovim sodelavcem in vsej duhovščini lavantinske škofije.

G. ban je nato izročil odlikovanje g. škofu in ostalim gospodom duhovnikom, nakar se je v svojem in v imenu ostalih odlikovancev zahvalil prevz. g. škofu.

Prevz. g. škof je v svojem govoru najprej izrazil svojo zahvalo kraljevskemu namestniku in obenem poudaril vdanost lavantinske duhovščine Nj. Vel. kralju Petru II., vsemu kraljevskemu domu in kraljevini Jugoslaviji. Poudaril je tudi misel, da odlikovanje ni le priznanje za že izvršeno delo, marveč tudi bodrilo k nadaljnjemu delu, zlasti v današnjih časih, ko mora vsakdo vse svoje sile dati na razpolago svoji domovini, da bo v njej red in mir, katerega si vsi tako zelo želimo.

Zbrani odličniki so nato prevz. g. škofu k visokemu odlikovanju čestitali, g. škof pa jih je povabil na slovesno kosilo.

m Finžgarjevo narodno igro »Naša kri« uprizorijo prosvetna društva na Pobrežju, v Radvanju, na Tezmem in pri Sv. Magdaleni v nedeljo 6. oktobra popoldne ob 3 in zvečer ob 8 v Narodnem gledališču. Vabimo Mariborčane in okoličane k veliki udeležbi. Predprodaja vstopnic pri dnevni gledališki blagajni.

m Na Pohorju sneži. Že v nedeljo dopoldne so imeli na Pohorju sneg, ki sedaj, ko v dolinah dežuje, zgoraj na vrhovih še vedno pada. Posledice čitimo v nižinah, posebno v Mariboru, kjer se ljudje vse bolj zavijajo v zimske suknje ter kurijo po stanovanjih in poslovnih prostorih, saj je mrzlo kakor pozimi.

m Začetek ruskega tečaja je danes ob 18 v Slomškovi meštanski šoli; vhod z Miklošičeve ceste.

m Vpisovanje v višjo gostinsko šolo v Belgradu je mogoče še naknadno do 15. oktobra, ker je nekaj prostih mest še na razpolago. Predavanja na šoli pa so se začela že 20. septembra.

m Nove osnove za odmero pridobnine v letu 1940. so razgrnjene v popisovalnem uradu mestnega poglavarstva med uradnimi urami ter vzbujajo letos izredno pozornost mariborskih gospodarskih krogov. Neprestano prihajajo v urad trgovci, obrtniki, zastopniki industrijskih podjetij ter pripadniki vsodobnih poklicev. Letošnje osnove vzbujajo zanimanje predvsem, ker prinašajo precej znatne povečave nasproti lanskoletnim. Povprečno znaša ta povečave po 20% za vse poklice, za pripadnike vsodobnih poklicev pa 20—45%. V primerjavi s prejšnjimi leti se opažajo znatne izpremembe tudi glede posameznih pridobitnih panog. Trgovina ima povprečno povečavo 20%, obrt, ki ni pavšalirana, razmeroma isto, industrija od 20 do 25%, zdravniški 30%, odvnetiki 20—45%. Velike so tudi izpremembe pri posameznih vrstah ter je prav iz tega seznama precej natančno razvidno, kako je kriza prizadela nekatere trgovske, industrijske in obrtne panoge, druge pa spet dvignila. Prav tako je pri pripadnikih vsodobnih poklicev. Nekateri, ki so še lani imeli odmero 30.000—40.000 din, so letos poskočili na 90.000, drugi pa so zopet znatno šli nazaj.

Advokat

dr. Ivan Rumar

je odprl pisarno

v Mariboru, Cankarjeva ulica 1

m Kongregacija za gospe ima zopet jutri svoj redni sestanek ob 4 popoldne. Polnoštevilo!

m Maribor brez bencina. V Mariboru in menda v vsej Sloveniji je spet veliko pomanjkanje bencina. Črpalke bencinskega kartela so že v četrtek ustavile oddajo, ker so popolnoma prazne. Zaradi tega so navzile vsi avtomobilisti in motociklisti na črpalke trdke Motoroil v Koških in na Kralja Petra trgu, ki sta od četrta oddajali dnevno vsaka po 3000 litrov. Včeraj so navzile v Maribor še interesenti s podeželja, ki so prihajali kar s sodi ter je nastala pri črpalci na Kralja Petra trgu taka gneča vseh mogočih vozil, da so morali policijski stražniki posebej delati red ter uvrščati kupce v vrsto, da je dremj pojenjal. Kakor smo obveščeni, pa bo Maribor že prihodnji teden dobil spet dovolj bencina, ker je že na potu pošiljka 150 ton nafte ter primerna količina špiritja za izdelovanje bencinske mešanice.

m Nesreča v stolnici. Pri slikanju sten v mariborski stolnici je omahnil z odra čez ograjo plekar Ivan Pleraj ter je padel več metrov globoko in priletel na klopi. Precej poškodovanega so reševalci zapeljali v bolnišnico.

m Karambol med dvema tovornima avtomobiloma je bil v ponedeljek popoldne na križišču Aleksandrovi in Prešernove ulice. Obe vozili sta imeli še precej sreče, da se nista preveč poškodovali, usoden pa je bil karambol za zasebno uradnico Stanko Novak, ki se je v tistem hipu peljala po Aleksandrovi na kolesu ter je zašla med oba avtomobila. Vrglo jo je po tleh ter je zadobila poškodbe, kolo pa je bilo čisto zdrobljeno.

m Nenavadna nezgoda na cesti. Ko je šla delavka Alojzija Dasko v ponedeljek zvečer po Aleksandrovi cesti mimo trgovine z usnjem Pirich, je nenadoma padla nanjo težka napisna tabla te trgovine ter jo tako močno ranila na glavi, da so jo morali reševalci zapeljati v bolnišnico.

m Ni se dolgo veselil plena. V ponedeljek zvečer je zalotil stražnik na Aleksandrovi cesti tri moške, ki so se med seboj prepirali. Stražnik je pristopil ter ugotovil, da se pripravljajo za ženski plašč iz bele volne, katerega je imel v roki brezposelni pekovski pomočnik Karel Cene. Stražnik je tega povedel na stražnico, da se ugotovi, od kod mu plašč, tam pa sta že našla lastnico plašča, ki je prišla s kolodvorske restavracije naznaniti policiji, da ji je bil plašč ukraden.

m Umrla je v bolnišnici v starosti 55 let učiteljica Emma Vobič od Sv. Andraja v Haložah. Nai počiva v miru!

m Abonma — družabno središče. Lepo bi bilo, da številni naši trgovci in obrtniki pokupijo vse lože v abonmanu. S tem bodo storili veliko narodno in kulturno delo. Abonma pa jim bo nudil tudi družabno središče, kjer se bodo sestajali s svojimi znanci in tovariši.

m Spet kolo brez gospodarja. Hišnik Alojz Foršnar na Ruški cesti 3 je našel pred omenjeno hišo kolo znamke »Prestor«. Oddal ga je policiji.

m Cene vina rastejo. Mariborski gostilničarji so v velikih skrbih zaradi naraščanja cen vina. Stare zaloge so skoraj že povsem izčrpane, ker so jih pokupili veletrgovci, ki blago držijo v svojih kletah ter ga nameravajo izvoziti. Zaradi slabega vremena pa vedno bolj padajo upi na primerno letošnji trgatve, saj je malo verjetno, da bi grozdje letos prav dozorelo, ker je še čisto trdo. Ponudbe, ki jih sedaj dobivajo gostilničarji za staro vino, znašajo za navaden rizling 7.50—8 din, za boljši rizling 9, za šipon 10, za beli burgundec 11 ter za muškatski silvanec 12 do 14 din za liter.

c Celjska policija proti spekulantom in navijalcem cen. Kakor smo že poročali, je predstojništvo mestne policije v Celju včeraj izreklo šest kazni po čl. 4. odredbe kr. banske uprave z dne 11. septembra, po čl. 9. odst. 2. odločbe kr. banske uprave z dne 7. septembra in po čl. 1. uredbi o kaznovanju dejanja, s katerimi se ogroža redna preskrba z živili in z ostalim blagom na občutne denarne kazni. Pet trgovcev in mesarjev je bilo kaznovanih po 2.000 din, 1 gostilničar pa na 1.000 din. Dva trgovca s špecerijo sta bila kaznovana zaradi tega, ker sta prodajala moko, kateri je maksimirana cena 5 din, po 3.50 din. Tretji trgovec je prodajal volno po pretrani visoki ceni. Oba mesarja sta bila kaznovana radi tega, ker sta prodajala mast in slanino po previsoki ceni. Gostilničar pa je bil kaznovan zaradi tega, ker je prodajal ribe, ki jih je uvozil iz Dalmacije in zanje plačal 16 din kg, v Celju pa prodajal po 28 din. Zahteval je celo za ribe 32 din. Vsi obsojeni so proti policijskim kaznim vložili priziv.

c Nekaj iz celjske statistike. V preteklem mesecu je umrlo v Celju 44 ljudi, 13 v mestu, 31 v bolnišnici. Celje je obiskalo 1.428 tujcev, od teh 1.358 Jugoslovancev in 70 inozemcev. Prenočin je bilo 2.444. Meseca avgusta letos je obiskalo Celje 1569 tujcev, lani septembra 1047. Po evidenci javne borze dela je v Celju 290 brezposelnih.

Žrebanje loterije Legije. koroskih borcev v Celju bo nepreklicno v nedeljo, 6. oktobra. Slovenci, rodoljubi, segajte pridno po srečkah, dokler so še na zalogi!

c Krompir na celjskem trgu. Danes se prodaja na celjskem trgu krompir na drobno po 1.75 din kg na drobno. Če bo kdo vzel večjo množino, ga bo dobil tudi po 1.60. Zalogo je preskrbela celjska mestna občina.

c Sneg je pobelil Mozirsko planino. Čez nedeljo je radi mrzlih deževnih dni zapadel na Mozirski planini prvi sneg. Zaseženi pas sega do Radgona. Sneg je zapadel tudi na Konjski gori. Če bo vreme še nekaj dni tako hladno, bo sneg najbrže obstal. Ker še vedno dežuje, so Savinja in njeni pritoki še vedno precej nad normalo.

c Prošnja Vojničanov na pošto direkcijsko. V Vojniki so pobrali podpise, da bi pošta direkcijsko uvedla za trg Vojnik in okolico prevoze pošte iz Celja z jutranjim mariborskim avtobusom. Ta predlog so poslali mariborskim rešiteljem. Prošnjo utemeljujejo, zato pričakujejo tudi od pošte direkcijsko popolno razumevanje in naklonjenost. Frankolovo, ki je 14 km od Celja, prejema pošto že od pol 7 zjutraj, dočim bodo dobivali Vojničani po 5. oktobra, ko bo ukinjena sezonska avtobusna zveza v Dobro. Pošto šele popoldne. Pošta direkcijsko je pokazala v primerih zboljšanja poštinih razmer vedno razumevanje in bo tudi Vojničanom gotovo izpolnila željo.

c Umrl je v Vojniki Ivan Kaš, sin posestnice in gostilničarke. Pogreb je bil včeraj ob 4 popoldne ob lepi udeležbi. Naj v miru počiva!

c Uradni dan za Zbornico TOI za Celje in celjsko okolico bo 8. oktobra dopoldne.

c Redna telovadba Dekliškega krožka se prične drevi ob 8 v Domu.

c Iz celjske sodne dvorane. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo 22letnega delavca Rožmana Pavla iz Okljukove gore pri Sromljah na 3 mesece zapor, njegovega tovariša 27letnega Lipar Jožeta iz istega kraja pa na 20 dni zapor. Rožman in Lipar sta se sprla in strela. Sodišče je oprostil vsake krivde 70letno Ocvirk Ivano iz Velenja, katero so obtožili, da je ukradla iz nezaklenjene sobe Rednaku 300 dinarjev gotovine Rednak je prišel s svojimi izpovedbami v nasprotje z izpovedbami dru-

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(69) Zelenček pa je, srečen, da je tudi on storil dobro in veliko delo, rekel »Sedaj je najvažnejše to, da čim prej prideva oba spet na svobodo. To nama ne bo delalo več posebnih težav, ker že vem za izhod!« Mihcu pa je bilo največ še za njegovo ugrabljeno čudežno piščalko: »Na vsak način jo moram dobiti nazaj!« In Zelenček se je vdal in ostal pri Mihcu.

(70) Začela sta iskati piščalko kar na slepo srečo. Potikala in plazila sta se po raznih rovih sem in tja in se nenadoma znašla na robu strašnega brezdnja. Vanj so držale čudne tirnice, po katerih bi se lahko peljala, če bi imela kak tirni voziček.

Kolesarske dirke okoli Pohorja

Slovenjgradec, 30. sept.

Pri včerajšnji kolesarski dirki okrog Pohorja, ki ga je priredila Koroska kolesarska podzveza v Slovenj gradu so bili doseženi naslednji končni uspehi: 1. Gregorič Janko (Slovenj gradec) v času 5.45.5212, ki je prejel dragoceno vazo predsednika senata in prosvetnega ministra g. dr. Ant. Korosca. 2. Gartner Franc (Ljubljana) 5.49.4512, je prejel pokal predsednika mestne občine Slovenj gradec g. dr. Al. Juvana. 3. Golob Armando (Edinstvo), Ljubljana, 5.59.4624 je prejel zapestno uro, darilo župana mestne občine

Slovenj Gradec g. dr. Picej Jožeta. 4. Bizilij Albin (Ljubljana), prvak juniorske skupine, je prejel pokal pokrovitelja dirke bana dravske banovine g. dr. Marka Natlačena za čas 6.10. 5. Zboogar Miro (Edinstvo, Ljubljana) v času 6.1012 je prejel servis za liker, darilo neimenovanega športnika iz Slovenj Gradca. 6. Mladovan Rudi (Edinstvo, Ljubljana) v času 6.1024 je prejel krasno darilo trdke Mikolič, Slovenj Gradec. Tekmovalce Davidovič Drago, član belgajske Jugoslavije, kateri je bil pri prvem delu v Mariboru prvi, je moral vsled težkega defekta, ker se mu je utrjala veriga, malo pred ciljem odstopiti. Start je bil ob 8 zjutraj v Slovenj gradu. Tekmovalo je 10 dirkalcev, od katerih so odstopili štirje med njimi Davidovič zaradi precej omejenega defekta, ki je že kazalo, da bo prvi, če bi ga ne bila doletela ta nezgoda. V Mariboru pa so odstopili trije: juniorski državni prvak Kosi Slavko, član Edinstva, Ljubljana, Grmek Anton in Jaušnik Anton, člana mariborskega Železničarja. Proga je bila dolga 156 km in dokaj težavna zlasti zaradi slabega vremena, ker je ves dan deževalo in so prispeli vsi dirkalci čisto premočeni na svoj cilj.

Kljub obljubi tajnika Slov. Kolesarske zveze g. Otrina Ivota, dirkači Peterneš in ostali Hermežani, kakor tudi drugi obljubljeni dirkači niso nastopili na dirki okoli Pohorja, temveč so nekateri od njih raje nastopili na dirki mariborskega Edelweisa — morda zato, ker smatrajo mogoče ta klub bolj za slovenski — kakor pa je Koroska podzveza, kljub temu, da je ta nudila dirkalcem vse ugodnosti, kar je le po svojih močeh zmogla. Je pa končno to tudi res, da je proga okrog Maribora malo lažja in krajša, kakor okrog Pohorja, katero so imeli prevoziti dirkalci Koroske kolesarske podzveze.

Gornja Radgona

Prehranjevalni odbor občine je s svojo akcijo za oskrbo socialno šibkejših slojev z moko popolnoma uspel. Do 25. septembra je 581 družinam izdal posebne legitimacije, ki služijo kot nekatere krušne karte, proti katerim jim bo izdana krušna moka po 3.75 din in bela moka po 8 din za kilogram. Vse družine štejejo skoraj 2550 oseb, od tega 1915 nad 10 let starih in 635 manj kot 10 let starih. Vsaka oseba, ki je stara nad deset let, dobi mesečno 10 kg moke, one osebe pod 10 let pa 5 kg moke, tako da bo občina morala mesečno oskrbeti 22.325 kg moke. Za drugo polovico septembra je moka že razdeljena. Odbor je že nabavil potrebno količino pšenice in rži za mesec oktober in november.

Nova uprava občinske hranilnice. Novi upravni odbor občinske hranilnice v Gornji Radgoni je imel svojo prvo sejo, na kateri je bil za predsednika soglasno izvoljen trgovec g. Jože Hraščet, za podpredsednika pa g. Stane Cividini, brivski mojster in posestnik v Gornji Radgoni. V izvršni odbor so bili poleg predsednika in podpredsednika izvoljeni dr. Konrad Blejce, dr. Karel Sabec in g. Anton Fabjan, vsi iz Gornje Radgone.

Psi in mačke v Gibraltarju

Civilno prebivalstvo se je zaradi vojne moralo izseliti iz Gibraltarja. Vse je šlo zelo naglo in tudi razmere so take, da še za ljudi ni dovolj hrane, pa so morali mačke in pse pustiti v Gibraltarju. Za živali nihče ni več skrbel in jih hranil. Lahko bi se pripetilo, da bi postali psi in mačke nevarni prenašalci nalezljivih bolezni. Ni pomagalo drugo, kot vse pobiti. To je izzvalo pri lastnikih veliko žalost. Vojaške oblasti so obljubile, da jih bodo poklale na najbolj človečanski način pod nadzorstvom zoološke družbe. Ljudje pa le žalujejo za storimi ljubljenci. Nekateri so celo sklenili, da bodo svojim vojnim »žrtvami« med živalmi postavili spomenik.

Gospodarji!

Za izolacijo zidov in tal zahtevajte oblastveno preizkušeni nepremočljivi

N - CEMENT

Zastopstvo in zaloga:

M. Gregovič & Co.

Ljubljana — Celovška cesta št. 37

Telefon 39-48

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Kuharica
za srednje sloje, stara 43 let, poštena, išče primerno službo pri starejših ljudeh. — Gre tudi k starejšemu gospodu za gospodinjstvo. — Frančiška Hojnik, Foto Pelikan, Rogaska Slatina. (a)

Trgovska pomočnica
mlajša moč, pridna in poštena, izučena specijalske, manufakturne in galanterijske stroke, išče namestitve v kakšni večji trgovini zaradi izpopolnitve znanja. V prostem času bi rada pomagala tudi pri gospodinjstvu. Ponudbe v upravo »Sl.« v Ljubljani pod »Ukazelja« št. 14955.

Službo dade

Služkinjo
ki zna tudi kuhati, takoj sprejemem. — Florjanska št. 26-L.

Stavbnega polirja
za večjo stavbo, sposobnega samostojnega vodstva, sprejemem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Polir« št. 14932.

Tajnika
išče Zdrženje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani. Zglasti se: Celovška cesta 93, dnevno od 18—19.

Čevljarskega pomočnika
takoj sprejemem. Omejec, št. Vid nad Ljubljano.

Prodamo

Kreko perilo
moške in fantovske srajce
spodnje blazne itd. dobite še vedno po izredno nizkih cenah pri »Kreko«, Tavčarjeva 3, Tyrševa 31.

Še vedno boste najceneje
kupili za zimo vse moške in damske obleke, kakor tudi vse ostalo perilo pri Janko Rogelj, Loka pri Zidanem mostu.

Tulipani - čebulice

krasnih mešanih barv, 50 čebulic 45 din, poština vračunana, razpošilja v vsaki množini. Vrtno sadike, Liguster, Mahonija, Spargel, orjaške in mesečne jagode itd. — nudi vrtnarstvo Ivan Jemec v Mariboru. (l)

Ekonomično peč

»Kraljica peč«, ki se naloži s premogom le enkrat dnevno, potem pa greje ves dan enakomerno, dobite v vseh velikostih pri A. Semenit in drug, Ljubljana, Miklošičeva 15, telefon 21-21. (l)

Kupimo

Gabrove mostnice
suhe, debelina 9 cm in več kupujem vsako količino po dobrih cenah. Ponudbe L. S. Novak, Zagreb, Mihanovičeva ul. št. 20.

Vreče od moke

rabljene, za 85 kg, kupujem po najvišji dnevni ceni. Ponudbe poslati na Ernest Nuspl, Sombor, k

Divji kostanj

kupuje kakor vedno ARBEITER Maribor, Dravska 5.

Auto-motor

Zamenjam
majhen moderen avto za motorno kolo, klavir ali zlatino. — Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Prima voz« št. 14956.

Tovorni avto

zamenjam za luksuzni avto ali motorno kolo. — Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Tudi doplačam« št. 14957.

Kupim

torovne in osebne avtomobile v nerabnem stanju. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Plačam visoko ceno« št. 14958.

Avto »Opel«

tipa 1290, v dobrem stanju, ugodno napravljen. — Naslov: Šiška, Jernejeva cesta 29.

Stanovanja

Dvosobno stanovanje
manzardno, oddam z novembrom. — Kraj: Vič — Rožna dolina. — Naslov v upr. »Sl.« pod št. 14955.

ISCEJO:

Enosobno stanovanje

s pritiskom — iščem s 1. novembrom. — Kraj: Vič — Rožna dolina. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14934.

SOBE

Opremljeno sobo

lepo in čisto, v sredini mesta, za dve osebi, oddam. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 14925.

Opremljeno sobo

oddam gospodu. Jegličeva št. 9.

Posedstva

Parcela

984 m², ugodno napravljen. Miskec, Medvedova cesta št. 38.

Stavbna parcela

912 m², po 25 din, na lepem, mirnem, sončnem kraju v Novem mestu — napravljen. — Informacije pri Trpinu, mlinarju, Kandija, Novo mesto.

Petstanovanjsko hišo

z nezazidano parcelo — prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14937.

Krompir

vagonske pošiljke

dobavlja

Kmetijska zadruga

v Ptuj.

Vnajem

Gostilna
z vsem inventarjem, se odda v najem. Poizve se: telefon 24-80.

Objave

Naznanilo!

Združenje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani naznanja članom in cenj. občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice ob nedeljah in praznikih zaprte, in to za čas od 1. oktobra 1940 do 1. maja 1941.

Razno

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega bisera na poskušajo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogrci, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v znamkah. — Kemikalijska, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

RAZPIS

Oblastna uprava humanitarnih fondov pri direkciji drž. žel. v Ljubljani razpisuje mesto **specialista za notr. bolezni** pri Centralni ambulanci v Ljubljani.

Honorar za 8 ordinacijskih ur tedensko se odredi po čl. 10. kolektivne pogodbe. Pogoji za sprejem so navzgor pri oblastni upravi.

Pravilno kolkovane prošnje s prilogami je dostaviti obl. upravi do 5. novembra 1940.

Oblastna uprava bolniškega fonda pri direkciji drž. žel. v Ljubljani.

Razglas licitacije.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu bo imel dne 10. okt. 1940 ob 11 drugo javno ponudbeno licitacijo za oddajo vseh gradbenih in obrtniških del pri adaptaciji medicinske terapije Okrožnega urada v Zagrebu.

Licitirajo in oddajo se vsa gradbena in obrtniška dela skupaj ali posamič, in sicer:

I. skupina: gradbene tvrdke s keramičnimi izdelki, opločanjem in podi;

II. skupina: mizarske in okovne tvrdke;

III. skupina: steklarske tvrdke;

IV. skupina: soboslikarske in ličarske tvrdke;

V. skupina: elektrotehnične tvrdke;

VI. skupina: tapetniške tvrdke;

VII. skupina: inštalacijske tvrdke (centralna kurjava, ventila, kanalizacija, sanitarne ter toplovodne naprave).

Vsa ostala navodila in vzorce za sestavljanje ponudb se lahko dobe dnevno pri Tehn. odseku Osrednjega urada v Zagrebu, Mihanovičeva 3, soba 418 med uradnimi urami.

Zagreb, dne 26. sept. 1940.
Št. 53.110—40.

OSREDNJI URAD
ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV
V ZAGREBU.

Gumbe, gumbe, pilse,

monogram, entel, azur

fine in bitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica

nasproti hotela Union

Vozenje perila, krasna

predstikana žen roč dela

CONTINENTAL

na ugodne mesečne

obroke

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44

Maribor, Vetrinjska 30

Zivali

Psa

do eno leto starega, do brega čuvalja, kupim. — Ponudbe v upravo »Sl.« pod šifro »Čuvaj« 14961.

IZID ŽREBANJA

Društvo Rejec malih živali, Jesenice, Gorenjsko, je imelo dne 29. septembra 1940 I. efektivno loterijo, na kateri so bile izžrebane sledeče številke: Glavni dobitki: št. 1320 moško kolo; 1881 damsko kolo; 2671 blago za moško obleko; 2969 blago za damsko obleko; 2981 vreča moke; 3484 moška zapestna ura; 3599 motorno kolo; 3715 živalni stroj; 3814 damska zapest. ura. Mali dobitki: št. 5, 50, 105, 134, 164, 172, 214, 257, 332, 344, 360, 385, 394, 406, 424, 428, 452, 455, 478, 479, 505, 506, 544, 702, 713, 731, 759, 775, 830, 836, 844, 873, 889, 904, 919, 950, 967, 988, 992, 997, 1002, 1006, 1021, 1027, 1032, 1071, 1079, 1083, 1110, 1118, 1122, 1133, 1139, 1214, 1263, 1278, 1305, 1333, 1390, 1422, 1424, 1439, 1471, 1509, 1555, 1577, 1584, 1594, 1602, 1619, 1636, 1650, 1657, 1706, 1714, 1754, 1783, 1810, 1843, 1860, 1897, 1906, 1909, 1951, 1963, 1987, 1989, 1990, 2009, 2015, 2026, 2034, 2047, 2055, 2088, 2131, 2150, 2184, 2237, 2249, 2250, 2260, 2263, 2278, 2285, 2319, 2332, 2336, 2337, 2349, 2355, 2377, 2378, 2416, 2449, 2476, 2478, 2489, 2509, 2517, 2530, 2533, 2535, 2561, 2597, 2600, 2623, 2641, 2649, 2659, 2678, 2712, 2733, 2741, 2762, 2782, 2791, 2826, 2828, 2833, 2867, 2881, 2900, 2905, 2912, 2918, 2933, 2937, 2975, 2998, 3000, 3051, 3059, 3066, 3090, 3091, 3157, 3166, 3174, 3177, 3183, 3223, 3226, 3252, 3263, 3283, 3295, 3312, 3315, 3317, 3355, 3432, 3435, 3437, 3443, 3457, 3464, 3466, 3493, 3516, 3556, 3622, 3628, 3643, 3655, 3698, 3704, 3729, 3732, 3758, 3782, 3789, 3792, 3840, 3849, 3860, 3928, 3946, 3952, 3977.

Jesenice, dne 29. septembra 1940.

+

Nepričakovano nas je za vedno zapustil naš ljubljani soprog, oče, sin, brat, gospod

VOJTEH STRUKELJ

profesor I. drž. realne gimnazije

Blagega pokojnika spremimo na njegovi zadnji poti v sredo, dne 2. okt. 1940, ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Večna pot 10, na pokopališče Vič. — Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 1. oktobra 1940.

Zalujoči: Milena roj. Verbič, soproga — Tanja, hči rodbini: Štrukelj, Verbič, ter ostalo sorodstvo.

+

PROFESORSKI ZBOR I. DRŽ. REALNE GIMNAZIJE
V LJUBLJANI

naznanja žalostno vest, da je njegov član, gospod

Vojteh Štrukelj

profesor

danes, dne 1. oktobra 1940 — umrl.

Odličnega učitelja in vzgojitelja ter zvestega tovariša ho ohranil naš zavod v trajnem spominu.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1940.

+

Umrli je v 78. letu starosti, previden s tolažili svete vere,

naš oče

ALOJZIJ ČATAR

Pogreb pokojnika bo v sredo, dne 2. oktobra ob pol petih popoldne iz hiše žalosti v Rožni dolini, Cesta V. št. 9 na viško pokopališče.

Vsem prijateljem in znancem priporočamo našega očeta v blag spomin in molitev.

ČATARJEVI

Namesto ruskega čaja pijte naš aromatični

„EMONA“

cvetlični čaj,

ki ne razburja živcev, temveč vpliva pomirjevalno.

Paketi po din 6-50 in din 18— v trgovinah.

Proizvaja:

Lekarna Mr. BAHOVEC, Ljubljana.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Kot da bi deček razumel, koliko sramu, nemira in muk tiči za tem ljubkovanjem, — iztrgal se je in planil po stopnicah.

»Pojdiva, mama, brži! Povedati mu grem, da sprejemem.«

Spodaj so visokovredni skrahiranci že sedeli za mizo. Vse je presenetil Jakčev odločni in resni obraz, ko je vstopil.

»Prosim vas oproščenja,« je dejal d'Argentonu. Napačno sem storil, kar sem pravkar odklonil ko ste mi predlagali. Zdaj ubogam in se vam zahvaljujem.

»Deček, tako je prav!«, je svečano odgovoril poet, »prav nič nisem dvomil, da boš kljub upiranju končno le sprevredil. ... Srečen sem, ko vidim, da uvidevaš dobrohotnost mojih namerov. Zahvali se našemu prijatelju Labassindreu, kajti njemu dolguješ svojo srečo. On ti je na široko odprl vrata v bodočnost.«

Pevec je iztegnil svojo debelo šapo, v kateri se je Jakčeva drobna ročica kar pogreznila.

»Udari, kolega!«, mu je dejal in govoril z njim kot s starištvom, s katerim delata pri istem orodju in v isti delavnici. Od tega trenutka dalje, pa do odhoda je vedno govoril z njim v tistem domačem, prostem tonu, kakršnega so delavci-tovariši med seboj navajeni.

V teh zadnjih osmih dneh Jakec ni drugega počel, kot potikal se je po gozdovih in poteh. Ni bil toliko žalosten, kolikor je bil nemiren in razdvojen. Od časa do časa je njegov obraz ob misli na odgovornost, ki ga čaka, dobil neobičajen izraz. Če tako mlado bitje namršči obr-

vi, je to znak odločne volje. Postal je zdaj mož, to je bil zdaj že naš »stari« Jakec.

Ha! Mati Salé mu je lahko grozila od daleč, kolikor je hotela, lahko ga je zasledovala, naš stari Jakec se je ni več bal in čutil se je tako močnega, da je lahko nosil njeno butaro. A najbolj ga je žalostilo to, da ne bo mogel iti k Rivalsovim posloviti se od Cecilije.

»Vidiš, moj Jakec,« je odgovarjala Šarlota na sinove prošnje ... po vsem tem, kar so gospodje imeli med seboj, bi to res ne bilo primerno.«

Končno je na predvečer odhoda d'Argenton iz hudobnega veselja, da je zmagal, dovolil, da se je deček šel posloviti od svojih prijateljev. Prišel je tja na večer. V veži na bilo nikogar. V lekarni tudi ne in oknice so bile zaprte. Samo iz knjižnice je prihajal žarek svetlobe. Knjižnica se je imenovala ogromna podstrešna soba, natrpana s slovarji, atlanti, medicinskimi deli in velikimi knjigami z rdečimi hrbiti, zbirke Panckouke. Doktor je bil tu, v veliko skrinjo je nalagal knjige.

»Torej si prišel?« je dejal dečku. »Prepričan sem bil, da ne boš odpotoval, ne da bi mi rekel »Zbogom«. Nis o te pustili sem, kajne? Nekoliko je tudi moja krivda. Malo prenegel sem bil ... Žena me je precej okregala ... Več, več, raj sta obe odpotovali. Poslal sem ju za en mesec v Pireneje k svoji sestri. Mala je bila mekoliko bolna. Neumnost sem napravil, da sem ji kar odkrito, brezobzirno povedal o tvojem odhodu ... Oh, ti otroci! ... Človek bi mislil, da takih stvari ne razumejo, pa ni res! Še vse močnejše občutijo žalost kot mi.«

Govoril je Jakecu kot možem. Zdaj so sploh vsi z njim govorili kot z možem. Vendar pa bi naš stari Jakec najraje zajokal kot otrok ob misli, da je njegova mlada prijateljica zbolela zaradi njega in da bo odpotoval ne da bi jo videl.

Gledal je raztresene knjige, grog in steklenico z žganjem ter zraven, na ogel mize po-

stavljeno svečo, ki je slabo razsvetljevala to žalostno veliko sobo. Gospod Rivals je hotel namreč izrabiti odsotnost svoje žene in se poslužiti svojih pomorskih navad. Kako se je poštenjaku oko bleščalo! Z nenavadno živahnostjo je prelistaval te svoje knjige in pihal prah s starih platnic. V zaboji ob njegovih nogah je ležal lep del njegove knjižnice.

»Dečko, ali veš, kaj delam?«

»Ne, gospod Rivals!«

»Knjige izbiram zate, dobre stare knjige, da jih boš vzel s seboj in jih čital. Razumeš? Vsako prosto minuto jih moraš čitati. Knjige so edini resnični prijatelji, — dobro si to zapomni, sinko moj! Kadar boš v življenju najbolj žalosten, se k nji mžeči, vedno najdeš v njih pravega prijatelja. Ko bi jaz takrat, ko me je zadela nesreča, ne imel svojih knjig, bi me že zdavnaj ne bilo več tu. Le poglej tale zaboj, sinko. Lep kupček jih je, kajne? Sicer nisem prepričan, da boš vse takoj razumel, pa nič zato, čitati jih moraš kljub temu. Tudi tiste, ki jih ne boš razumel, ti bodo razbistrile duha. Obljubi mi, da jih boš čital!«

»Obljubljam vam, gospod Rivals!«

»Tako, sedaj sem jih odbral. Ali jih boš lahko nesel? Ne, je pretežko. Jutri ti jih pošljem. No in zdaj stopi sem, da se posloviva.«

»Postenjak je vzel njegovo glavo med svoje široke roke in ga dva-ali trikrat krepko objel. »Objel sem te tudi mesto Cecilije,« je dodal in se dobrohotno nasmehnil. Medtem, ko je zapiral vrata, je Jakec slišal, ko je mrmral: »Ubogi otrok, ubogi otrok! ...«

Bilo je prav tako, kot pri očetih na Vangirard.

Le s to razliko, da je danes vedel, zakaj ga pomiljujejo.

Naslednjega dne je bilo na Jelšovju vse razgibano radi njegovega odhoda.

Nakladali so prtljago na voz, ki je stal pri vratih. Labassindreu je bil kaj čudno obločen: kot bi se odpravljaj na ekspedicijo v južno-ameriške stepe. Imel je visoke škornje, širokokrajne klobuk-sombro in za pasom veliko usnjeno torbo. Hodil je sem in tja ter preizkušal svoj glas. Pesnik je bil resen in ves žareč od veselja. Resen je bil zato, ker si je domišljeval, da vrši človekoljubno, socialno dolžnost, žarek je zaradi tega, ker je bil Jakčevega odhoda nepopisno vesel. Šarlota je spet in spet objemala Jakca in pregledovala, če mu kaj ne manjka.

Res, ničesar mu ni manjkalo. Še predobro je bil obločen za delavca. Stiskal se je v svojem kostumu lorda Peambocka. Je pač tragični ta usoda prehitro vzraslih mladostnikov, da se počutijo tako neprijetno v prekratkih in pretesnih oblačilih.

Nainoveiša poročila

Knez namestnik mladim častnikom na pot

Belgrad, 1. okt. AA. Ob današnjem napredovanju gojencev vojaške, letalske in inženjerske akademije v čin podporočnikov je imel Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle sledeči govor:

Gospodje podporočniki! Prišel sem, da delim z vami vaše veselje, veselje zaradi napredovanja v prvi častniški čin in zaradi vstopa v javno vojaško življenje. Vsi polagamo v vas velike nade, tako kralj kakor narod in domovina. Vi ste postali od danes vodniki našega oboroženega naroda, branilci njegovih pravic in svobode ter nosilci stare slave in veličine. Zaradi vašega starejšinskega položaja v naši narodni vojski vas morajo dičiti največje vojaške kreposti, od danes pa vse do konca vaše vojaške kariere in življenja. Vedeti morate, da ste zaradi tega, ker ste vodniki oboroženega naroda in uniformirani, zmeraj na povsod in ob vsaki priliki v službi, zmeraj vas gleda in motri oko naroda, ker ste vi najboljši njegovi sinovi, njegov up in nada. Čim stopite v svoje edince: čete, baterije, eskadrene in eskadrole, bo na vaša ramena pritisnila vojaška služba, ki je težak posel. Zahteva od vas poštenost in zahteva od vas, da izgovorite v delu. Vi ste si to delo prostovoljno izbrali. To delo ni ma-

terialistično. To je idealna služba kralju, narodu in domovini do samoodpovedi. Vojaška služba ne zahteva niti šablonskega, niti avtomatov, temveč samo pametne ljudi, ker je vojna borba dveh inteligenc, naše in sovražnikove.

Nikar ne mislite, da ste z dovršeno vojaško akademijo končali svoje vojaško izobraževanje. Nikakor ne! Dober častnik se uči do smrti. Največja nesreča je za vojsko in za častniški zbor, če ni kos modernemu vojskovanju. Njo je čas pregazil, kajti takšna vojska prihaja na bojno polje, da pokaže svoje nesposobnost, ker je bila že v miru potolčena.

Posebno morate negovati eno največjih starejšinskih vrlin, in sicer trden plemenit in vzvišen značaj. Vi ste vodniki naroda. Narod more iti samo za tistimi vodniki, ki so velikih moralnih kvalitiet in svetlih značajev. Vzgajajte se stalno v tej smeri in strogo nadzirajte sami sebe. Jaz sem prepričan, da boste vredni nasledniki svojih slavnih tovarišev, ki so ustvarili to našo veliko domovino, tako s svojim patriotizmom, kakor tudi s svojo junaško smrtjo in s tem pokazali pot slave, na katero vi danes stopate in boste po njej hodili. V tem imenu vam bodi srečen prva častniški čin! Živeli!

15.000 Nemcev je odšlo iz Besarabije

Galac, 1. okt. AA. DNB: Besarabijo je doslej zapustilo okrog 15.000 Nemcev, ki so se s prevoznimi ladkami odpeljali večinoma po Donavi do Prahova ali Zemuna, odkoder so nadaljevali pot z železnico.

Gibanje ameriške mornarice

Washington, 1. okt. AA. Stefani: Pomorske enote ameriške azijske mornarice, ki se nahajajo v kitajskih vodah, so z dvema divizijama rušilcev prispele na Filipine, da bi ojačile pomorsko oporišče v Honolulu.

Drobne novice

Kopenhagen, 1. oktobra. b. Danska vlada je danes uvedla karte za kruh, meso, olje, riž in ostalo hrano. Vsak prestopnik vladne naredbe o prehrani civilnega prebivalstva bo najstrožje kaznovan.

Bukarešta, 1. oktobra. AA. Stefani: V nekem rezervoarju v bližini petrolejskih vrelcev je nastal požar. V rezervoarju je bilo okoli 60 vagonov petroleja. Smatra se, da je požar posledica sabotaže.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(69) Zelenček pa je, srečen, da je tudi on storil dobro in veliko delo, rekel »Sedaj je najvažnejše to, da čim prej prideva oba spet na svobodo. To nama ne bo delalo več posebnih težav, ker že vem za izhod!« Mihcu pa je bilo največ še za njegovo ugrabljenost čudežno piščalko: »Na vsak način jo moram dobiti nazaj!« In Zelenček se je vdal in ostal pri Mihcu.

(70) Začela sta iskati piščalko kar na slepo srečo. Potikala in plazila sta se po raznih rovih sem in tja in se nenadoma znašla na robu strašnega brezdnja. Vanj so držale čudne tirnice, po katerih bi se lahko peljala, če bi imela kak tirni voziček.

Celje

c Celjska policija proti spekulantom in navijalcem cen. Kakor smo že poročali, je predstojništvo mestne policije v Celju včeraj izreklo šest kazni po čl. 4. odredbe kr. banske uprave z dne 11. septembra, po čl. 9. odst. 2. odločbe kr. banske uprave z dne 7. septembra in po čl. 1. uredbi o kaznovanju dejanja, s katerimi se ogroža redna preskrba z živili in z ostalim blagom na občutne denarne kazni. Pet trgovcev in mesarjev je bilo kaznovanih po 2.000 din, 1 gostilničar pa na 1.000 din. Dva trgovca s »pecerijo« sta bila kaznovana radi tega, ker sta prodajala moko, kateri je maksimalna cena 5 din, po 5,50 din. Tretji trgovec je prodajal volno po pretirani visoki ceni. Oba mesarja sta bila kaznovana radi tega, ker sta prodajala mast in slanino po previsoki ceni. Gostilničar pa je bil kaznovan zaradi tega, ker je prodajal ribe, ki jih je uvozil iz Dalmacije in zanje plačal 16 din kg, v Celju pa prodajal po 28 din. Zahteval je celo za ribe 32 din. Vsi obojini so proti policijskim kaznim vložili pritožbo.

c Sneg je pobelil Mozirsko planino. Čez nedeljo je radi mrzlih deževnih dni zapadel na Mozirski planini prvi sneg. Zasneženi pas sega do Radigunde. Sneg je zapadel tudi na Konjski gori. Če bo vreme še nekaj dni tako hladno, bo sneg najbrže obstal. Ker še vedno dežuje, so Savinja in njeni pritoki še vedno precej nad normalo.

Izkušene radijske tehnike

vzamemo v službo. — Le prvovrstne moči naj stavijo ponudbe na »Radio«, družba z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7.

Iz Julijske Krajine

Božji mlini... Proslula francoska markiza Ferdinanda de Roia, ki se je s svojimi namišljenimi milijonskimi dediščinami in pustolovščinami proslavila že v Jugoslaviji, ima sedaj prav mnogo opravka s sodišči tu v Italiji. Zaradi dolgov in pustolovskih kupčij je bila obsojena v Trstu in Vidnu. V vasi Peretto v bližini Vidma je »kupila« graščino grofov Caiselli in jo je dala od videmskih obrtnikov razkošno opremiti. Ker pa milijonov, s katerimi je markiza slepla javnost, nikjer ni in ker videmski dobavitelji za svoje dobave in delo ne pridejo do plačila in denarja, so jo ovadili državnemu pravdniku v Vidnu zaradi sleparije. Dne 8. oktobra bo markiza de Roia stala pred videmskim sodnikom, obtožena zaporednih goljufij.

Za dvig kmetijstva. Pod predsedstvom g. prefekta se je v Gorici ustanovil poseben konzorcij, ki ima nalogo skrbeti za upravo »Mlekarske šole« (Lettaria didattica) v Tolminu in za »Zavod za gojenje vrtnine« (Azienda orto frutticola) v Gorici. Obe ustanovi sta s poučnim in praktičnim delom dosegli že tako odlične uspehe za podvig gorškega kmetijstva, da v polni meri zaslužita podporo v to poklicanih krogov. Člani konzorcija, ki naj oskrbi obema imenovanima zavodoma sredstva, da bosta svoje delo še povečala in razširila, so med drugim: Pokrajinski korporativni svet, Deželna uprava, Deželna hranilnica (Cassa di Risparmio), občina Tolmin in še nekaj drugih gospodarskih bitij.

Poraba rib hitro raste. Pred kratkim smo poročali, kako na Gorškem, zlasti v Gorici, hitro narašča konsum morskih rib. Navedli smo tudi nekaj števil iz zadnjega leta. Najdanes navedemo, koliko rib so pojedli Goričani v letošnjem juliju in avgustu, ko je prodaja mesa dovoljena samo v sobotah, nedeljah in ponedeljkih. V juliju je bilo skupno prodanih 6754 kg rib, v avgustu pa 7472 kg. Zlasti v petkih je naval na ribji trg zelo velik. Člne so sedaj uradno določene in se sučejo okrog 8 do 10 lir za kg za navadne ribe (sardele) in okrog 16 do 20 lir kg za finejše vrste.

Psi in mačke v Gibraltarju

Civilno prebivalstvo se je zaradi vojne moralo izseliti iz Gibraltarja. Vse je šlo zelo naglo in tudi razmere so take, da še za ljudi ni dovolj hrane, pa so morali mačke in pse pustiti v Gibraltarju. Za živali nihče ni več skrbel in jih hranil. Lahko bi se pripetilo, da bi postali psi in mačke nevarni prenašalci nalezljivih bolezni. Ni pomagalo drugo, kot vse pobiti. To je izzvalo pri lastnikih veliko žalost. Vojaske oblasti so obljubile, da jih bodo poklale na najbolj človečanski način pod nadzorstvom zoološke družbe. Ljudje pa le žalujejo za starimi ljubljenci. Nekateri so celo sklenili, da bodo svojim vojnim »žrtvavic« med živalmi postavili spomenik.

Nemški in italijanski vojaški inštruktorji v Romuniji

Bukarešta, 1. okt. m. Ruropa Press: Dobro poučeni krogi v Bukarešti govorijo v zadnjem času, da se namerava general Antonescu lotiti reorganizacije romunske vojske. Po teh informacijah bo prišlo iz Nemčije in Italije potrebno število vojaških inštruktorjev, ki bodo nadzorovali vežbanje romunske vojske v najmodernejših vojaških orožjih. V tem smislu je dal tudi vodja romunske vojske general Antonescu izjavo diplomatskemu uradniku italijanskega dnevnika »Stampa«. »Curentul« piše ob tej priložnosti takole: Tesno tehnično in vojaško sodelovanje Romunije z Nemčijo in Italijo je že del časa prihajalo resno v poštev. Prav za prav pa se je že pričelo, ker je v Romuniji že zdaj večje število najboljših italijanskih letalcev, ki vežbajo romunske letalce v upravljanju najmodernejših bojnih letal.

Usoda Holandije po vojni

Amsterdam, 1. okt. AA. Stefani: Holandska agencija sporoča, da je bil šef holandske nacionalne socialistične stranke Musert pretekli teden sprejet pri Hitlerju. S tem v zvezi poročata list »Telegraph«, da je Hitler pozval Muserta zato, da bi z njim razpravljali o vprašanju neodvisnosti Holandije po končani vojni.

MARIBOR

Lepa slovesnost v škofijskem dvorcu G. ban je izročil visoko odlikovanje g. škofu in trem drugim duhovnikom

Maribor, 1. oktobra.

Včeraj popoldne se je v škofijskem dvorcu na Slomškovem trgu vršila priščno slovesnost izročitve odlikovanj prevz. g. škofu dr. I. J. Tomažiču, ki je bil odlikovan z redom sv. Save 1. razr. z lentjo, stolnemu kanoniku prelatu dr. Čukali, ki je bil kot predsednik Mohorjeve družbe odlikovan z redom Jugoslovanske krone III. razr., stolnemu kanoniku Rudolfu Janežiču, ki je kot senjor stolnega kapitlja prejel red sv. Save III. razr., ravnatelju Cirilove tiskarne Francu Hraščetu in ravnatelju Dijaškega semenišča dr. J. Aleksiču, ki sta bila odlikovana z redom Jugoslovanske krone 4. razreda.

Visoka odlikovanja je odlikovaneem izročil g. dr. Marko Natlačen, ki se je v ta namen z opolnomočenimi ljubljanskimi vlakom v spremstvu svojega tajnika dr. Jožeta Kovačiča pripeljal v Maribor. Od mariborskih odličnikov so se slovesnosti udeležili mestni poveljnik general Parac, mestni župan dr. Alojzij Juvan, predsednik okrožnega sodišča dr. Hudnik, gg. okrajna glavarja dr. Šiška in Eiletz, predstojnik mestne policije Kos, člani stolnega kapitlja in zastopniki mariborskih župnij.

Vsi ti gospodje z g. banom in s prevz. g. škofom so se ob 12 zbrali v škofijskem dvorcu. Slovesnost je začel g. ban z nagovorom na prevz. g. škofa. V svojem govoru je g. ban poudarjal velika dela, ki jih je prevz. g. škof s svojo ljudomilostjo in dobrotljivostjo ustvarjal ne le na

cerkvenem in verskem področju, ampak tudi na narodnostnem. Delo, ki ga je g. škof opravljal v Slomškovem mestu in v Slomškovi škofiji ni bilo le v korist Cerkve, ampak tudi naroda in države. Njegovo obširno delovanje je našlo priznanje tudi na najvišjem mestu in so ga zato kraljevi namestniki blagovolili odlikovati z redom sv. Save 1. razr. z lentjo. G. ban je končal svoj nagovor z izrazom zadovoljstva in veselja, da more g. škofu odlikovanje izročiti, mu kot prvi čestitati in poudariti, da z visokim odlikovanjem ni dano priznanje le njegovemu osebnemu delu, marveč vsem njegovim sodelavcem in vsej duhovščini lavantinske škofije.

G. ban je nato izročil odlikovanje g. škofu in ostalim gospodom duhovnikom, nakar se je v svojem in v imenu ostalih odlikovancev zahvalil prevz. g. škofu.

Prevz. g. škof je v svojem govoru najprej izrazil svojo zahvalo kraljevskim namestnikom in obenem poudaril vdanost lavantinske duhovščine Nj. Vel. kralju Petru II., vsemu kraljevskemu domu in kraljevini Jugoslaviji. Poudaril je tudi misel, da odlikovanje ni le priznanje za že izvršeno delo, marveč tudi bodrilo k nadaljnjemu delu, zlasti v današnjih časih, ko mora vsakdo vse svoje sile dati na razpolago svoji domovini, da bo v njej red in mir, katerega si vsi tako zelo želimo.

Zbrani odličniki so nato prevz. g. škofu k visokemu odlikovanju čestitali, g. škof pa jih je povabil na slovesno kosilo.

tega so navalili vsi avtomobilisti in motociklisti na črpalke tverde Motoroli in v Košakih in na Kralja Petra trgu, ki sta od četrtke oddajali dnevno vsaka po 3000 litrov. Včeraj so navalili v Maribor še interesanti s podeželja, ki so prihajali kar s sodi ter je nastala pri črpalci na Kralja Petra trgu taka gneča vseh mogočih vozil, da so morali policijski stražniki posebej delati red ter uvrščati kupce v vrsto, da je drenj pojenjal. Kakor smo obveščeni, pa bo Maribor že prihodnji teden dobil spet dovolj bencina, ker je že na potu pošiljka 150 ton nafte ter primerna količina špirta za izdelovanje bencinske mešanice.

m Nenavadna nezgoda na cesti. Ko je šla delavka Alojzija Dasko v ponedeljek zvečer po Aleksandrovi cesti mimo trgovine z usnjem Pirich, je nenadoma padla nanjo težka napisna tabla te trgovine ter jo tako močno raniła na glavi, da jo morali reševalci zapeljati v bolnišnico.

m Karambol med dvema tovornima avtomobiloma je bil v ponedeljek popoldne na križišču Aleksandrove in Prešernove ulice. Obe vozili sta imeli še precej sreče, da se nista preveč poškodovali, usoden pa je bil karambol za zasebno uradnico Stanko Novak, ki se je v tistem hipu peljala po Aleksandrovi na kolesu ter je zašla med oba avtomobila. Vrglo jo je po tleh ter je zadobila poškodbe, kolo pa je bilo čisto zdrobljeno.

m Umrla je v bolnišnici v starosti 55 let učiteljica Ema Vobič od Sv. Andraža v Halozah. Naj počiva v miru!

Advokat

dr. Ivan Humar

je odprl pisarno

v Mariboru, Cankarjeva ulica 1

m Cene vina rastejo. Mariborski gostilničarji so v velikih skrbih zaradi naraščanja cen vina. Stare zaloge so skoraj že povsem izčrpane, ker so jih pokupili veletrgovci, ki blago držijo v svojih kletah ter ga nameravajo izvoziti. Zaradi slabega vremena pa vedno bolj padajo upi na primerno letošnjo trgatve, saj je malo verjetno, da bi grozdje letos prav dozorelo, ker je še čisto trdo. Ponudbe, ki jih sedaj dobivajo gostilničarji za staro vino, znašajo za navaden riling 7,50—8 din, za boljši riling 9, za šipon 10, za beli burgundec 11 ter za muškatski silvanec 12 do 14 din za liter.

m Maribor brez bencina. V Mariboru in menda v vsej Sloveniji je spet veliko pomanjkanje bencina. Črpalke bencinskega kartela so že v četrtek ustavile oddajo, ker so popolnoma prazne. Zaradi

Kolesarske dirke okoli Pohorja

Slovenjgradec, 30. sept.

Pri včerajšnji kolesarski dirki okrog Pohorja, ki ga je priredila Koroška kolesarska podzveza v Slovenj gradu so bili doseženi naslednji končni uspehi: 1. Gregorič Janko (Slovenj gradec) v času 5.45.5212, ki je prejel dragoceno vazo predsednika senata in prosvetnega ministra g. dr. Ant. Korošca. 2. Gartner Franc (Ljubljana) 5.49.4512, je prejel pokal predsednika mestne občine Slovenj gradec g. dr. Al. Juvana. 3. Čolob Armando (Edinstvo), Ljubljana, 5.59.4624 je prejel zapesno uro, darilo župana mestne občine Slovenj Gradec g. dr. Picej Jožeta. 4. Bizilij Albin (Ljubljana), prvak juniorske skupine, je prejel pokal pokrovitelja dirke bana dravske banovine g. dr. Marka Natlačen za čas 6.10. 5. Zbogar Miro (Edinstvo, Ljubljana) v času 6.10.12 je prejel servis za liker, darilo neimenovanega športnika iz Slovenj Grada. 6. Mladovan Rudi (Edinstvo, Ljubljana) v času 6.10.24 je prejel krásno darilo tvrde Mikolič, Slovenj Gradec. Tekmovalce Davidovič Drago, član belgrajske Jugoslavije, kateri je bil pri prvem delu v Mariboru prvi, je moral vsled težkega defekta, ker se mu je utrčala veriga, malo pred ciljem odstopiti. Start je bil ob 8 zjutraj v Slovenj Gradcu. Tekmovalo je 10 dirkalcev, od katerih so odstopili štirje med njimi Davidovič zaradi prej omenjenega defekta, ki je že kazalo, da bo prvi, če bi ga ne bila doletela ta nezgoda. V Mariboru pa so odstopili trije: juniorski državni prvak Kosi Slavko, član Edinstva, Ljubljana, Grmek Anton in Jaušnik Anton, člana mariborskega Zvezničarja. Proga je bila dolga 156 km in dokaj težavna zlasti zaradi slabega vremena, ker je ves dan deževalo in so prispeli vsi dirkalci čisto premočeni na svoj cilj.

Kljub oblubi tajnika Slov. Kolesarske zveze g. Otrina Ivola, dirkači Peter nel in ostali Hermežani, kakor tudi drugi ljubljenski dirkači niso nastopili na dirki okoli Pohorja, temveč so nekateri od njih raje nastopili na dirki mariborskega Edelweisa — morda zato, ker smatrajo mogoče ta klub bolj za slovenski — kakor pa je Koroška podzveza, kljub temu, da je ta nudila dirkalcem vse ugodnosti, kar je le po svojih močeh zmogla. Je pa končno to tudi res, da je proga okrog Maribora malo lažja in krajša, kakor okrog Pohorja, katero so imeli prevozniki dirkalci Koroške kolesarske podzveze.

Gornja Radgona

Prehranjevalni odbor občine je s svojo akcijo za oskrbo socialno šibkejših slojev z moko popolnoma uspel. Do 25. septembra je 581 družinam izdal posebne legitimacije, ki služijo kot nekake krušne karte, proti katerim jim bo izdana krušna moka po 375 din in bela moka po 8 din za kilogram. Vse družine štejejo skoraj 2550 oseb, od tega 1915 nad 10 let starih in 635 manj kot 10 let starih. Vsaka oseba, ki je stara nad deset let, dobi mesečno 10 kg moke, one osebe pod 10 let pa 5 kg moke, tako da bo občina morala mesečno oskrbeti 22.325 kg moke. Za drugo polovico septembra je moka že razdeljena. Odbor je že nabavil potrebno količino pšenice in rži za mesec oktober in november.

Nova uprava občinske hranilnice. Novi upravni odbor občinske hranilnice v Gornji Radgoni je imel svojo prvo sejo, na kateri je bil za predsednika soglasno izvoljen trgovec g. Jože Hraščelj, za podpredsednika pa g. Stane Cividini, brivski mojster in posestnik v Gornji Radgoni. V izvršni odbor so bili poleg predsednika in podpredsednika izvoljeni dr. Konrad Blejec, dr. Karel Šabec in g. Anton Fabjan, vsi iz Gornje Radgone.

Gospodarji!

Za izolacijo zidov in tal zahtevajte oblastveno preizkušeni nepremočljivi

N - CEMENT

Zastopstvo in zaloga:

M. Gregovič & Co.

Ljubljana — Celovška cesta št. 37

Telefon 39-48

MALI OGLASI

V malih oglasih volja vsaka beseda 1 din; šentlavinjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Kuharica
za srednje sloje, stara 43 let, poštena, išče primerno službo pri starejših ljudeh. — Gre tudi k starejšemu gospodu za gospodinjstvo. Františka Hojnik, Foto Pelikan, Rogaska Slatina. (a)

Trgovska pomočnica
mlajša moč, pridna in poštena, izučena specijalne, manufakturne in galanterijske stroke, išče namestitve v kakoli večji trgovini zaradi izpopolnitve znanja. V prostem času bi rada pomagala tudi pri gospodinjstvu. Ponudbe v upravo »Sl.« v Ljubljani pod »Ukazelja« št. 14955.

Službodobe

Služkinjo
ki zna tudi kuhati, takoj sprejemem. — Florijanska št. 26-1.

Stavbnega polirja
za večjo stavbo, sposobnega samostojnega vodstva, sprejemem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Polir« št. 14932.

Tajnika
išče Zdrženje mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani. Zglašiti se: Celovška cesta 93, dnevno od 18—19.

Čevljarskega pomočnika
takoj sprejemem. Omejec, St. Vid nad Ljubljano.

Prodamo

Kreko perilo
moške in fantovske srajce
spodnje blazne itd. dobiti še vedno po izredno nizkih cenah pri »Kreko«, Tavčarjeva 3, Tyrševa 31

Še vedno boste najceneje kupili za zimo vse moške in damske obleke, damske in moške plašče, kakor tudi vse ostalo perilo pri Janko Rogelj, Loka pri Zidanem mostu.

Tulipani - čebulice

krasnih mešanih barv, 50 čebulic 45 din, poštnina vračunana, razpošilja v vsaki množini. Vrtno sadiko, Liguster, Mahonija, Spargel, orjaške in mesečne jagode itd. — nudi vrtnarstvo Ivan Jemec v Mariboru. (1)

Ekonomično peč

»Kraljica peč«, ki se naloži s premočnim le enkrat dnevno, potem pa greje ves dan enakomerno, dobiti v vseh velikostih pri A. Semenič in drug, Ljubljana, Miklošičeva 15, telefon 21-21. (1)

Kupimo

Gabrove mostnice
suhe, debelina 9 cm in več kupujem vsako količino po dobrih cenah. Ponudbe L. S. Novak, Zagreb, Mihanovičeva ul. št. 20.

Vreče od moke
rabljene, za 85 kg, kupujem po najvišji dnevni ceni. Ponudbe poslati na Ernest Nuspl, Sombor, k

Divji kostanj
kupuje kakor vedno ARBEITER Maribor, Dravska 5.

Auto-motor

Zamenjam
majhen moderen avto za motorno kolo, klavir ali zlatino. — Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Prima voz« št. 14956.

Tovorni avto
zamenjam za luksuzni avto ali motorno kolo. — Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Tudi doplačam« št. 14957.

Kupim
tovorne in osebne avtomobile v nerabnem stanju. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Plačam visoko ceno« št. 14958.

Avto »Opel«
tipa 1290, v dobrem stanju, ugodno naprodaj. — Naslov: Šiška, Jernejeva cesta 29.

Stanovanja

Dvosobno stanovanje
manjzadno, oddam z novembrom. Ogled od 10 do 2. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 14955.

ISČEJO:

Enosobno stanovanje
s pritlikinami — iščem s 1. novembrom. — Kraj: Vič — Rožna dolina. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14934.

ISOBE

Opremljeno sobo
lepo in čisto, v sredini mesta, za dve osebi, oddam. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 14925.

Opremljeno sobo
oddam gospodu. Jegličeva št. 9.

Posedstva

Parcela
984 m², ugodno naprodaj. Miskec, Medvedova cesta št. 38.

Stavbna parcela
912 m², po 25 din, na lepem, mirnem, sončnem kraju v Novem mestu — naprodaj. — Informacije pri Trpinču, mlinarju, Kandija, Novo mesto.

Petstanovanjsko hišo
z nezazidano parcelo — prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14937.

Krompir
vagonске pošiljke
dobavlja
Kmetijska zadruga
v Ptuj.

Vnajem

Gostilna
z vsem inventarjem, se odda v najem. Polzeve se: telefon 24-80.

Objave

Naznanilo!
Zdrženje mesarjev in klobasničarjev in Ljubljani naznanja članom in cenj. občinstvu, da bodo mesarice in mesarske stojnice ob nedeljah in praznikih zaprte, in to za čas od 1. oktobra 1940 do 1. maja 1941.

Razno

Brezplačno zavojček
Dostalovega toaletnega bisera na poskušajo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozolci, ogrci, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v znamkah. — Kemikalijska, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

RAZPIS

Oblastna uprava humanitarnih fondov pri direkciji drž. žel. v Ljubljani razpisuje mesto **specialista za notr. bolezni** pri Centralni ambulanci v Ljubljani.

Honorar za 8 ordinacijskih ur tedensko se odredi po čl. 10. kolektivne pogodbe. Pogoji za sprejem so navpogled pri oblastni upravi.

Pravilno kolkovane prošnje s prilogami je dostaviti obl. upravi do 5. novembra 1940.

Oblastna uprava bolniškega fonda pri direkciji drž. žel. v Ljubljani.

Razglas licitacije.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu bo imel dne 10. okt. 1940 ob 11 drugo javno ponudbeno licitacijo za oddajo vseh gradbenih in obrtniških del pri adaptaciji medicinske terapije Okrožnega urada v Zagrebu.

Licitirajo in oddajo se vsa gradbena in obrtniška dela skupaj ali posamič, in sicer:

- I. skupina: gradbene tvrdke s keramičnimi izdelki, opločanjem in podi;
- II. skupina: mizarske in okovne tvrdke;
- III. skupina: steklarske tvrdke;
- IV. skupina: soboslikarske in ličarske tvrdke;
- V. skupina: elektrotehnične tvrdke;
- VI. skupina: tapetniške tvrdke;
- VII. skupina: instalacijske tvrdke (centralna kurjava, ventilacija, kanalizacija, sanitarne ter toploводne naprave).

Vsa ostala navodila in vzorce za sestavljanje ponudb se lahko dobe dnevno pri Tehn. odseku Osrednjega urada v Zagrebu, Mihanovičeva 3, soba 418 med uradnimi urami.

Zagreb, dne 26. sept. 1940.
Št. 53.110—40.

OSREDNJI URAD
ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV
V ZAGREBU.

Gumbnice, gumba, pilse,

monogrami, entel, ašur
fino in hitro izvrši
Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica
nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna
predtiskana žen. roč. dela

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obrokel

Ivan Legat
Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Zivali

Psa
do eno leto starega, dobrega čuvaja, kupim. — Ponudbe v upravo »Sl.« pod šifro »Čuvaj« 14961.

IZID ŽREBANJA

Društvo Rejce malih živali, Jesenice, Gorenjsko, je imelo dne 29. septembra 1940 I. efektivno loterijo, na kateri so bile izžrebane sledeče številke:
Glavni dobitnik: št. 1320 moško kolo; 1881 damsko kolo; 2671 blago za moško obleko; 2969 blago za damsko obleko; 2981 vreča moke; 3484 moška zapestna ura; 3599 motorno kolo; 3715 šivalni stroj; 3814 damska zapest. ura.
Mali dobitniki: št. 5, 50, 105, 134, 164, 172, 214, 257, 332, 344, 360, 385, 394, 406, 424, 428, 452, 455, 478, 479, 505, 506, 544, 702, 713, 731, 750, 775, 830, 836, 844, 873, 899, 904, 919, 950, 967, 988, 992, 997, 1002, 1006, 1021, 1027, 1032, 1071, 1079, 1083, 1110, 1118, 1122, 1133, 1139, 1214, 1263, 1278, 1305, 1333, 1390, 1422, 1424, 1439, 1471, 1509, 1555, 1577, 1584, 1594, 1602, 1619, 1636, 1650, 1657, 1706, 1714, 1754, 1783, 1810, 1843, 1860, 1897, 1906, 1909, 1951, 1963, 1987, 1989, 1990, 2009, 2015, 2026, 2034, 2047, 2055, 2088, 2131, 2150, 2184, 2237, 2249, 2250, 2260, 2263, 2278, 2285, 2319, 2332, 2336, 2337, 2349, 2355, 2377, 2378, 2416, 2449, 2476, 2478, 2489, 2509, 2517, 2530, 2533, 2535, 2561, 2597, 2600, 2623, 2641, 2649, 2659, 2678, 2712, 2733, 2741, 2762, 2782, 2791, 2826, 2828, 2833, 2867, 2881, 2900, 2905, 2912, 2918, 2933, 2937, 2975, 2998, 3000, 3051, 3059, 3066, 3090, 3091, 3157, 3166, 3174, 3177, 3183, 3223, 3226, 3252, 3263, 3283, 3295, 3312, 3315, 3317, 3355, 3432, 3435, 3437, 3443, 3457, 3464, 3466, 3493, 3516, 3556, 3622, 3628, 3643, 3655, 3698, 3704, 3729, 3732, 3758, 3782, 3789, 3792, 3840, 3849, 3869, 3928, 3946, 3952, 3977.
Jesenice, dne 29. septembra 1940.

Nepričakovano nas je za vedno zapustil naš ljubljani soprog, oče, sin, brat, gospod

VOJTEH STRUKELJ

profesor I. drž. realne gimnazije

Blagega pokojnika spremimo na njegovi zadnji poti v sredo, dne 2. okt. 1940, ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Večna pot 10, na pokopališče Vič. — Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 1. oktobra 1940.

Zalujoči: Milena roj. Verbič, soproga — Tanja, hči rodbini: Štrukelj, Verbič, ter ostalo sorodstvo.

PROFESORSKI ZBOR I. DRŽ. REALNE GIMNAZIJE
V LJUBLJANI

naznanja žalostno vest, da je njegov član, gospod

Vojteh Štrukelj

profesor

danes, dne 1. oktobra 1940 — umrl.

Odličnega učitelja in vzgojitelja ter zvestega tovariša bo ohranil naš zavod v trajnem spominu.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1940.

Umrl je v 78. letu starosti, previden s tolažili svete vere,

naš oče

ALOJZIJ ČATAR

Pogreb pokojnika bo v sredo, dne 2. oktobra ob pol petih popoldne iz hiše žalosti v Rožni dolini, Cesta V. št. 9 na viško pokopališče.

Vsem prijateljem in znancem priporočamo našega očeta v blag spomin in molitev.

ČATARJEVI

Namesto ruskega čaja pijte naš aromatični

„EMONA“

cvetlični čaj,

ki ne razburja živcev, temveč vpliva pomirjevalno.

Paketi po din 6-50 in din 18— v trgovinah.

Proizvaja:

Lekarna Mr. BAHOVEC, Ljubljana.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Kot da bi deček razumel, koliko sramu, nemira in muk tiči za tem ljubkovanjem, — iztrgal se je in planil po stopnicah.
»Pojdiva, mama, brž! Povedati mu grem, da sprejemem.«

Spodaj so visokovredni skrahiranci že sedeli za mizo. Vse je presenetil Jakčev odločni in resni obraz, ko je vstopil.
»Prosim vas oproščenja,« je dejal d'Argentonu. Napačno sem storil, kar sem pravkar odklonil ko ste mi predlagali. Zdaj ubogam in se vam zahvaljujem.«

»Deček, tako je prav!« je svedčano odgovoril poet, »prav nič nisem dvomil, da boš kljub upirjanju končno le sprevidel... Srečen sem, ko vidim, da uvidevaš dobrohotnost mojih namerov. Zahvali se našemu prijatelju Labassindreu, kajti njemu dolguješ svojo srečo. On ti je na široko odprl vrata v bodočnost.«

Pevec je iztegnil svojo debelo šapo, v kateri se je Jakčeva drobna ročica kar pogreznila.

»Udari, kolega!«, mu je dejal in govoril z njim kot s starim tovaršem, s katerim delata pri istem orodju in v isti delavnici. Od tega trenutka dalje, pa do odhoda je vedno govoril z njim v tistem domačem, prostem tonu, kakršnega so delavci-tovariši med seboj navajeni.

V teh zadnjih osmih dneh Jakec ni drugega počel, kot potikal se je po gozdovih in poteh. Ni bil toliko žalosten, kolikor je bil nemiren in razdvojen. Od časa do časa je njegov obraz ob misli na odgovornost, ki ga čaka, dobil neobičajen izraz. Če tako mlado bitje namršči obr-

vi, je to znak odločne volje. Postal je zdaj mož, to je bil zdaj že naš »stari« Jakec.

Ha! Mati Salé mu je lahko zgrozila od daleč, kolikor je hotela, lahko ga je zadelovala, naš stari Jakec se je ni več bal in čutil se je tako močnega, da je lahko nosil njeno butaro. A najbolj ga je žalostilo to, da ne bo mogel iti k Rivalsovim posloviti se od Cecilije.

»Vidiš, moj Jakec,« je odgovarjala Šarlota na sinove prošnje... po vsem tem, kar so gospodje imeli med seboj, bi to res ne bilo primerno.«

Končno je na predvečer odhoda d'Argenton iz hudobnega veselja, da je zmagal, dovolil, da se je deček šel posloviti od svojih prijateljev. Prišel je tja na večer. V veži ni bilo nikogar. V lekarni tudi ne in oknice so bile zaprte. Samo iz knjižnice je prihajal žarek svetlobe. Knjižnica se je imenovala ogromna podstrešna soba, natrpana s slovarji, atlanti, medicinskimi deli in velikimi knjigami z rdečimi hrbiti, zbirke Panckouke. Doktor je bil tu, v velikem skrinjo je nalagal knjige.

»Torej si prišel?« je dejal dečku. »Prepričan sem bil, da ne boš odpotoval, ne da bi mi rekel »Zbogom«. Nis o te pustili sem, kajne? Nekoliko je tudi moja krivda. Malo prenegel sem bil... Žena me je precej okregala... Veš, večerja stane odpotovali. Poslal sem ju za en mesec v Pireneje k svoji sestri. Mala je bila mekoliko bolna. Neumnost sem napravil, da sem ji kar odkrito, brezobzirno povedal o tvojem odhodu... Oh, ti otroci!... Človek bi mislil, da takih stvari ne razumejo, pa ni res! Se vse močnejše občutijo žalost kot mi.«

Govoril je Jakcu kot možu. Zdaj so sploh vsi z njim govorili kot z možem. Vendar pa bi naš stari Jakec najraje zajakal kot otrok ob misli, da je njegova mlada prijateljica zbolela zaradi njega in da bo odpotoval ne da bi jo videl.

Gledal je raztresene knjige, grog in steklenico z žganjem ter zraven, na ogel mize po-

stavljeno svečo ki je slabo razsvetljevala to žalostno veliko sobo. Gospod Rivals je hotel namreč izrabiti odsotnost svoje žene in se poslužiti svojih pomorskih navad. Kako se je poštenjaku oko bleščalo! Z nenavadno živahnostjo je prelistaval te svoje knjige in pihal prah s starih platnic. V zaboji ob njegovih nogah je ležal lep del njegove knjižnice.

»Dečko, ali veš, kaj delam?«
»Ne, gospod Rivals!«

»Knjige izbiram zate, dobre stare knjige, da jih boš vzel s seboj in jih čital. Razumeš? Vsako prsto minuto jih moraš čitati. Knjige so edini resnični prijatelji, — dobro si to zapomni, sinko moj! Kadar boš v življenju najbolj žalosten, se k nji mžeči, vedno najdeš v njih pravega prijatelja. Ko bi jaz takrat, ko me je zadela nesreča, ne imel svojih knjig, bi me že zdavnaj ne bilo več tu. Le poglej tale zaboj, sinko. Lep kupček jih je, kajne? Sicer nisem prepričan, da boš vse takoj razumel, pa nič zato, čitati jih moraš kljub temu. Tudi tiste, ki jih ne boš razumel, ti bodo razbistrile duha. Obljubi mi, da jih boš čital!«

»Obljubljam vam, gospod Rivals!«

»Tako, sedaj sem jih odbral. Ali jih boš lahko nesel? Ne, je pretežko. Jutri ti jih pošljem. No in zdaj stopi sem, da se posloviva.«

»Postenjak je vzel njegovo glavo med svoje široke roke in ga dva- ali trikrat krepko objel.«

»Objel sem te tudi mesto Cecilije,« je dodal in se dobrohotno nasmehnil. Medtem, ko je zapiral vrata, je Jakec slišal, ko je mrmral:
»Uboji otrok, ubogi otrok!...«

Bilo je prav tako, kot pri očetih na Vangirard.

Le s to razliko, da je danes vedel, zakaj ga pomiljuje.

Naslednjega dne je bilo na Jelšovju vse razgibano radi njegovega odhoda.

Nakladali so prtljago na voz, ki je stal pri vratih. Labassindreu je bil kaj čudno oblečen: kot bi se odpravljaj na ekspedicijo v južno-ameriške stepe. Imel je visoke škornje, širokokrajnen klobuk-sombrero in za pasom veliko usnjeno torbo. Hodil je sem in tja ter preizkušal svoj glas. Pesnik je bil resen in ves žareč od veselja. Resen je bil zato, ker si je domišljeval, da vrši človekoljubno, socialno dolžnost, žareč je zaradi tega, ker je bil Jakčevega odhoda nepopisno vesel. Šarlota je spet in spet objemala Jakca in pregledovala, če mu kaj ne manjka.

Res, ničesar mu ni manjkalo. Še predobro je bil oblečen za delavca. Stiskal se je v svojem kostumu lorda Peambocka. Je pač tragični ta usoda prehitro vzraslih mladostnikov, da se počutijo tako neprijetno v prekratkih in pretesnih oblačilih.

»Dobro pazite nanj, gospod Labassindreu.«
»Kot na svoj glas, gospa.«

»Jakec!«

»Mamica!«

Zadnjikrat sta se objela. Šarlota je ihtela. Jakec svoje žalosti ni pokazal. Našemu staremu Jakcu je misel, da gre na delo za svojo mamo, vili novih moči. Spodaj na ovinku se je obrnil in pogledal, da bi si vtisnil v spomin god, hišo, ogrado in ženski obraz, ki se mu je smehljalo med solzami.

»Piši mi pogosto, Jakec moj!« je klicala mati.

»Jakec, zapomni si, življenje ni roman.«

Življenje ni roman. Ali se je pa nesrečni poet tudi ravnal po tem izreku?

Vi bi ga morali samo videti, kako domišljavo je stal, naslonjen na Šarloto, sredi rožnih grmov svoje male, z napisom opremljene hišice. Kakšna romantična slika! Zadoščen v svojem samoljubju je pozabil na sovraštvo in poslal z roko očetovskih pozdrav in blagoslov otroku, ki ga je pravkar izgnal.